פרשת **חיי שרה** תשפ"ג לפ"ק | גליון תתתע"ג שנה כ"ה

קול התאחדותינו

יו"ל ע"י התאחדות האברכים דחסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק פרן רבינו הגה"ק שליט"א

בני ברק יצ"ו

ואברהם זקן בא בימים

באחת הערים היה בית הקברות שגיל הנפטרים שהיה חקוק על המצבות היה נמוך, על מצבה אחת נחרת שהנפטר היה כבן עשרים שנה, על אחרת נחקק נפטר בן שלושים שנה, וכן הלאה.

פעם הגיע שם איש אחד מארץ נכריה ונכנס לבית הקברות והשתומם למראה עיניו, ועצר את העוברים ושבים ושאלם לפשר הדבר: מדוע נפטרים בעיר זו בני אדם כה צעירים

השיבו לו: במקום זה נוהגים לציין את מידת אריכות הימים של הנפטרים, כלומר, את החיים שהאנשים פעלו בהם פעולות טובות ומילאו את תפקידם בעולם.

אמנם גם בעיר זו חיים האנשים שנים ארוכות, אולם שנים אלו אינן נחשבות אלא אם כן עשו בהן מעשים טובים, לימוד תורה וקיום מצוות, ושאר הימים אינם נחשבים כלל.

והנמשל מובן, דהנה בספרי קודש כתבו לפרש מאמה"כ "ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל", דאברהם בא עם כל ימיו, כיון שניצל כל יום, ואף יום אחד מחייו לא הלך לאיבוד, אלא בכל יום ויום עשה ופעל משהו, עד שבאו כולם בחשבון, ולעת זקנה ב"א עם הימי"ם, היינו שלא היה חסר אף יום אחד ממצות ומע"ט.

קיימת אריכות ימים ושנים וקיימת אריכות שנים בלבד, אריכות שנים שיש בה גם אריכות ימים, כוונתה היא לשנים ארוכות אשר כל הימים שבהן היו מנוצלים, ולכן גם הם נחשבים לארוכים, ועל כגון זה נאמר בפסוק (משלי ט יא) כי בי ירבו ימיך ויוסיפו לך שנות חיים.

לעומת זאת, אדם שימיו מבוזבזים וריקים מתוכן אין לו אריכות ימים, אם הוא הגיע לזקנה, אפשר לומר עליו שזכה לאריכות שנים בלבד.

אצל אברהם אבינו שימיו היו מלאים, נאמרה עליו הכפילות הנזכרת: "ימי שני חיי אברהם אשר חי" שנותיו של אברהם אבינו וימיו היו זהים, הוא ניצל את כל ימיו ושנותיו למען מטרות נעלות.

אשרי האיש אשר הולך בדרכו של אברהם, ובהתקרבו לקץ ימיו ניתן לומר עליו שהוא זקן ושבע ימים, ואינו נחשב כאדם צעיר או כילד שרק מעט מחייו היו מנוצלים למען עבודת ה'.

תוכן הענינים

לקח טוב ..... א
העורה והעפילה ..... ב
דבש העפרים - לקוטי העפרים ..... ג
קדוש יאמר לו ..... ד
משפחת צדיקים - לשון חכמים ..... ה
פרפראות לחכמה - דורש טוב ..... ו
חוקים להורותם ..... ז
פשיבה כהלכה ..... ח
לשכת הסופרים ..... ט
לוח ההילולא ..... י
דרך בעיר ..... יא
נועם שבת ..... יב
פשולחן מלכים ..... יג
דברי הקודש ..... יד

לשמרך בכל עת

מינה לא תזיע

צו יעדע צייט א ישועה

להכנסת מודעות, מזל טוב, הנצחת שם, לעי"נ, אפשר לפנות:
להר"ר **אלטער אשר אנטשיל אילאוויטש** הי"ו
052-7648437

כל הזכויות שמורות ©

על אף גודל צדקתו היה מתחדש בכל יום וההתחדשות ממשכת חסדים

ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל. יאמר, כי הכתוב אומר לנו צדקתו של אברהם אבינו ע"ה, שאף שאז היה זקן והלך כבר בכל המדריגות ובכל הבחינות, **עם כל זה בא בימים, שהיתה עבודתו ית"ש דומה עליו בכל יום כחדש,** וזהו: **'בא בימים'**, ע"ד שדרשו חז"ל על פסוק (דברים ח, א) **'אשר אנכי מצוך היום'** שבכל יום יהיו בעיניך כחדשים, ועי"ז היה ממשיך חסדים חדשים בכל פעם, כמ"ש (איכה ג, כג): **'חדשים לבקרים'** בחי' בוקר הוא חסד (זוה"ק ח"ג כב:) מתחדש בכל יום 'ברן יחד כוכבי בוקר' (איכה לה, ז).

זרע קודש

וה' ברך 'את' הטפלים להצדיק, 'בכל' שמתברכים ממילא בכל טוב, כי השכינה הק' עם הצדיק

ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל. הנה, הצדיק יש שיוכל להרכין עצמו ומטה שכמו לסבול עם בני ישראל הבאים אליו להגביהם ולהאירם, וכמו שמצינו באברהם אע"ה מגייר האנשים ושרה את הנשים. אבל יש ימים אשר תקשה עליו טרדת בני אדם להרכין עצמו אליהם, **רק מחמת שהשכינה עמו תדיר, ממילא נפעל כל עניני בני אדם הנטפלים אל הצדיק.** וזה הפי': **"ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם"** פירוש הטפל לאברהם ('את' טפל הוא. סוכה ו.), **כלומר זה שהיה מדבק ומחבר עצמו לאברהם היה מתברך: "בכל" מחמת שהשכינה היה עם אברהם.**

אור לשמים

מעלת ימי הבחרות הוא החמימות, ומעלת ימי הזקנה הוא הדעת, וצריך להיות שניהם משמשים בכל עת

ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל. הנה כתוב (פר' ברכה) "וכימיך דבאך", ופירש"י ז"ל: 'כימיך' הם ימי הבחרות, 'דבאך' הם ימי הזקנה. כי ימי האדם נחלקים לימי זקנה וימי בחרות, וכל אחד יש לו מעלה וחסרון. בימי הבחרות האדם הוא בכוחו, בזריזות והתלהבות, ואין חוזק כחסידות בתחלתו, אך עם כך גוברות בו מאוד התגברות התאוה ורתיחות הדמים. ובימי הזקנה הוא להיפך, כי רתיחות והתאוות אינן בחוזק, ויש לו דעת שלמה לעבודתו, אך הוא קרוב לתשות ועצלות רח"ל. ולכן צריך אדם לאחוז בשתי הדרכים, שתי בחינות הימים ביחד, דהיינו **שבימי הבחרות ישתמש גם בימי הזקנה, לענין קרירות התאוה והדמים, שתהיה לו דעת שלמה,** ויהדיו יהיו תמים הבחרות והזקנה, וכמו כן **בימי הזקנה יחזק עצמו בכל עוז בהתלהבות בהשתדלות העבודה, ויהיו יחד הזקנה והבחרות ויתחדשו כנשר נעוריו.** וזהו: **"וכימיך דבאך"** שיהא ביחד ילדות ושיבה. וזהו: **"ואברהם זקן בא בימים"**, ימים רומז על ימי הבחרות (כפירש"י על "וכימיך" כנ"ל) ור"ל **שגם בימי הזקנה היתה לו המעלה של הבחרות.** וזהו גם **"ויהיו חיי שרה מאה שנה"** רומז שגם לעת זקנתה היתה **בת ק' ככת כ'**, שהיו לה שתי בחינות "חיים" ביחד. וזהו: **"שני חיי שרה" שתי בחינות של חיים, הזקנה והילדות ביחד.** ועל כך פירש"י ז"ל: **"כולן שוין לטובה"**, שכל ימיה היו שוין, **כי מתחלה היו לה ילדות וזקנה ביחד, ולעת זקנתה היו לה זקנה וילדות ביחד.**

אמרי נועם

אליעזר שינה הסדר כדי שלא יראו את רוח קדשו

ואשאל אותה ואומר בת מי את וגו' **ואשים הנזם על אפה** וגו' פירש"י: "שינה הסדר, שהרי הוא תחלה נתן ואחר כך שאל, אלא שלא יתפשוהו בדבריו ויאמרו ואיך נתת לה ועדיין אינך יודע מי הוא". לכאורה יפלא על אליעזר, שהיה דולה ומשקה מתורת רבו, מי התיר לו לשנות דיבורו מחשש שלא יתפשוהו בדבריו, והלא מצינו בגמרא (סנהדרין צז.) **"ההוא מרבנן דאי הוו יהבי ליה כל חללי דעלמא לא הוי משני בדיבוריה"** כו'. ותו, הלא באמת חפץ ה' הצליח בידו ונתנם לאשר אלה לה, ואם כן למה חשש שיתפשוהו בדבריו, אדרבא יראו וילמדו כי רוח הקודש שרתה עליו. **ונראה, שבאמת מהאי טעמא גופיה שינה הסדר כדי שלא יתפשוהו בדבריו ויחזיקוהו לבעל מופת ובעל רוה"ק, כי דרך הצדיק הוא להיות נחבא אל הכלים.** ולפיכך שינה הסדר ואמר בלבו מוטב אהיה משנה בדיבור ולא אתפרסם לבעל מופת ובעל רוה"ק, ובאמת על שינוי דיבור כזה אמרז"ל (ב"מ כג:) "בהני תלת מילי עבידי רבנן דמשנו במיליהו במסכת" ופירש"י: "מדת ענוה היא" עיי"ש. וזהו ששבחו חז"ל ואמרו **"יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בנים"** 'יפה שיחתן של עבדי אבות', היינו השינוי סדר שהיה משנה דיבורו כדי שלא יתגדל ויתפרסם, הוא יפה 'מתורתן של בנים' היינו מאותן הלומדים להתגדל ולהתפרסם, כגון בשביל שאקרא רבי וכדומה.

דברי ישראל

עיכוב הגאולה מחמת שאין עוברין להש"י בהתלהבות

בהפטרה, **והמלך דוד זקן בא בימים ויכסוהו בבגדים ולא יחם לו** (מלכים–א, א). **"והמלך דוד"** רומז על מלך המשיח (עי' סנהדרין צח:) **"בא בימים"**, היינו, כבר הגיע זמנו לבוא, ומה הטעם שביאתו מתעכבת, על זה אמר: **"ויכסוהו בבגדים"**, **היינו, המצוות שנקראות 'לבושים'** (זהר חדש ח"א רכ"ו), **שאכן מקיימים מצוות, אך "ולא יחם לו", כלומר, שעושים אותן בלא חמימות.**

באר המים

[להרה"ק הרבי ר' צבי הירש מריימינוב זי"ע יו"ד א' דר"ח כסלו]

תורה

ע"י עסק התורה זוכה להכניע החומר והגשמיות, ונעשה לו התורה ערב ומתוק, ונשפע על ידו שפע לישראל

ויברך את הגמלים אל באר המים לעת ערב לעת צאת השואבות, 'ויברך' הוא לשון 'הברכת אילן' שכופף ומשבר עצמו שהוא משבר עצמו על כל גמוליו ומדותיו, והמדרגה הזאת בא לו הכל בשביל **'באר המים'** היא התורה הקדושה שעוסק בתורה לשמה ונעשה כמעין המתגבר הנובע. **'לעת ערב'** פירוש **שהוא מקדש ומטהר עצמו על ידי התורה הקדושה לשמה עד שנעשית אצלו ערוב ומתוק מדבש וכל טעם. 'לעת צאת השואבות' עד שמשפיע השפעות גדולות וטובות רבות לישראל בלי הפסק וחשם יזכנו לעבדו באמת ביראה ובאהבה רבה אמן.**

נרעם אלימלך

הסימן לפשט אמיתי שמביא שמחה ובהירות

ויצחק בא מבוא באר לחי רואי. כתיב בתהלים **"פקודי ה' ישרים משמחי לב"**, ויש לפרש הכוונה, כי האדם אשר הוא בעל עיון, ומחדש בתורה סברות וחידושים, ידע שאין זה העיקר, "רק כשבא בלבו סברא ועמה מרגיש שמחה ויוגבה לבו ומרגיש בהירות, אז ידע שהסברא ישרה ונפלאה, ומאת ה' היתה לו זאת, מתת אלקים היא. וזה ברור ואמיתי, וידוע קצת לבעלי עיון, וביותר לחסידים עוסקים לשמה". **וזהו 'פקודי ה' ישרים' אימתי, כאשר הם 'משמחי לב', "רמוכן למשכיל מאליו".** וזהו הרמז: **"ויצחק בא"** חדוה וצחוק באה לאדם, **"מבוא באר"** כשהוא בא על ביאור ופירוש, הן בתורה שבע"פ בגפ"ת והן בתורה שבכתב, **"לחי רואי" וחידושי תורתו ראויים לבוא לפני חי עולמים, וחם "פקודי ה' ישרים" שמזה 'יצחק בא' חדוה ושמחת הלב.**

נרעם מגדים

תפילה

צריך להתחזקות ולהתחדשות תמיד לעבודת ה', וצריך שיהיה בשמחה רבה, וגודל הפעולה הנעשית עי"ז, ועוד

ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה. איתא במדרש ע"ז הפסוק **ילמדנו רבינו כו', ומה ראו לתקן שלשה תפלות כדי שיוסיף אדם בתפלתו** כו' **ולא בתפילה בלבד אלא אף בתורה ואף בבנים.** ונוכל לומר כי פי' הפסוק כך הוא **'ויוסף אברהם ויקח אש"ה ושמה קטורה'** היינו שאברהם לקח לעצמו לעבדות הש"י, כי 'אשה' רומזת על 'אשה יראת ה"' כידוע. **'ושמה קטורה'** היינו שהתקשר עצמו להשי"ת כדאיתא (בזוה"ק) **'בחד קטירא אתקטרנא בקוב"ה'** (פי' 'בקשר אחד התקשרתי בהקב"ה'). וע"ז קאמר המדרש ע"ז הפסוק 'ויוסף אברהם' כי **בעבודת השי"ת אין לעמוד על מקום אחד רק יוסף ויחזור ויוסיף ובכל תפלה צריכים להוסיף חיות חדש.** ממ"נ אם מתפללין כראוי וכנכון אז בוודאי מוסיף ומוסיף בלי שיעור וערך. **ומי שאינו יכול להתפלל ע"ז האופן צריך בוודאי לראות להתחזק עצמו בקשר אמיץ וחזק ולהתפלל בכל מאמצי כחו ומוחו בכדי להוסיף מה שצריך להוסיף החיות של הקב"ה בזה התפלה כנ"ל.**

ורש"י ז"ל פי' בחומש ב' פירושים על פסוק ושמה קטורה פי' אחד שנאים מעשיה בקטורת, ופי' השני שקשרה פתחה, כי כשאדם מתחיל להתדבק בעבודתו הקדושה מתחילה צריך לראות לפרוש א"ע מכל החיצונים והמקטריגים שהם מעכבין אותו מלהתפלל ומולהלל להקב"ה, **ובמה, בתשובה ובשברון לב מאוד לפני השי"ת ולהתחרט מכל רע שעשה מנעוריו עד היום הזה חרטה גמורה וחלוטה שלא יחזור עוד לאוולתו ואח"כ יראה לקשר עצמו לעלות למעלה למעלה** כמ"ש ובו תדבק הדבק במדותיו, וזה שאנו אומרים בתפלה ב' פעמים קטורת כו', **היינו ההתקשרות למעלה ולא יפרידו ח"ו שום דבר מן הבורא ב"ה, ועיקר התקשרות העולמות הוא ע"י התפלה.**

ומצינו אצל ר' עקיבא **כשהיה מתפלל בצבור היו מתפלל כדרכו כי בתפלה בציבור ממילא נתקנו כל הבחי' וכל העולמות כי תפלה בצבור דבר גדול מאוד שכן כתיב הן אל כביר ולא ימאס וכיון שאינו ממאס אזי הוא נמצא שם, כי כל בי עשרה שכינתא שריא וממילא מתקן הוא בעצמו כל התיקונים שצריך להתתקן.**

"גם בכל תפלה שמתפללין נעשה הולדה, וצריכים להאמין בזה מאד, ואימתי נעשה הולדה כשמתפללים בשמחה", אבל ח"ו כשמתפללים בעצבות רח"ל אינו עושה פירות **אך כשהעיר ה' את רוחו ונפשו להתפלל בשמחה, אזי הוא מעלה כל התפלות הקודמים, וז"ש 'לא בתפלה בלבד אלא אף בבנים' להתפלל בשמחה שנעשה הולדה בתפלה.**

וזהו ויוסף אברהם וכו' היינו שיראה כל איש ישראלי לעסוק בעבודת הש"י ולחוסיף חיות חדש בתוכו בכל עת מתפלה ותורה ובכל דבר שבעולם לא יהיה כוונתו לשום דבר בלתי ה' לבדו כו', וכל מה שהאדם עושה מעש"ט הוא זריעה שנזרע למעלה ועושה פירות ופירי פירות זורע צדקות מצמיח ישועות בורא רפואות אכיה"ר.

בית אהרן

ויען לבן ובתואל ויאמרו מה' יצא הדבר וגו'. ובמדרש מהיכן יצא, מהר המוריה, יי"ל בהקדם דברי הגמי בת היה לאברהם, והקשו בתוסי למי"ד בן נח מותר באחותו, למה לא השיאה ליצחק, ותי בפרשת דרכים כי הלא אברהם אבינו קיים כל התורה לכויע להחמיר, ושמא תאמר כהרמבי"ן דדוקא בארץ ישראל שמרו התורה קודם שניתנה, הא יצחק אסור היה לצאת מארץ ישראל משום שהוא עולה תמימה, וזאת כוונת המדרש כי מבנות כנעני אין לו ליקח כי אין ברוך מדבק בארור, רק דהיה יכול לקחת אחותו, והיינו מהיכן יצא, והשיב מהר המוריה יצא ואי אפשר לו לצאת לחוץ לארץ, ובארץ ישראל שומרי התורה הן, לכך ע"כ לא נוכל דבר רע או טוב.

(ישמח משה)

☆

והי' ברך את אברהם בכל'. יש לפרש עפ"י דברי מוזלהי"ה דמה שאחז"ל אין ברכה שורה אלא בדבר הסמוי מן העין, היינו שהברכה בבחי הסתרה תחת הטבע, בבחינת שם שדי וכדומה, אבל ברכה הבא משם הוי"ה שהוא מורה על עשותו נסים נגלים, זהו מצוי אפילו בדבר המדוד והשקול והמנוי על דרך נס נגלה, וזש"ה וימצא בשנה ההוא מאה שערים, ותרגומו מאה בשערוהו, כי הלא ויברכהו הוי"ה דיקא ע"י"ש, וזש"ה והוי"ה ברך את אברהם בכל, כלומר שהיה הברכה מצויה בכל אפי בדבר המדוד והמנוי, לאשר השיג הברכות מאת הוי"ה, לזה זכה לנם נגלה.

(ייטב לב)

והי' ברך את אברהם בכל'. ובמדרש מי יעלה בהר הי' זה אברהם ומי יקום וגו' זה אברהם, וצדקה מאלקי ישעו שנאמר והי' ברך את אברהם בכל, ויש לפרש בהקדם מ"ש בקדושת יו"ט כי נודע שיש שני מיני נסיונות נסיון העושר ונסיון העוני, והנה אף כי עניות מעביר על דעת קונו, עכ"ז נמנו וגמרו שגדול נסיון העושר מן העוני, ואיתא בספה"ק אשר זה אינו רק בהעשירות הבא מידי מערכות השמים אשר מזליה גרם ליה, אמנם מי שזכה להעשירות בגזירות האומר ועושה לא על פי מזליה ומנהג העולם, זה לא יטה לבו מדרכי הי כי מאתו לא תצא הרעות, ובלתי ספק אשר הי' הנותן לו כסף וזהב ישמרהו ג"כ שלא יזיק לו לעבודתו, וע"ז נאמר ברכת הי' תעשיר ע"כ, וזש"ה מי יעלה בהר הי' זה אברהם ומי יקום וגו' זה אברהם, כלומר שעמד בנסיונו אף שהיה לו עושר רב ונתקיים במקום קדשו ובמדתו אשר עמד בו ולא הזיק לו נסיון העושר, והטעם הוא כי וצדקה מאלקי ישעו שנאמר והי' ברך את אברהם בכל, דכיון שברכתו באה לו מאת הי' ומאתו לא תצא הרעות, וע"ז עמד בנסיון העושר.

(עצי חיים)

☆

שני חיי שרה. ופירש"י כולן שוין לטובה, וי"ל לפי מ"ש בחובת הלבבות שע"כ נתן הקב"ה התורה לעמו ולא הניח אותם על דרך המחקר שישיגו בעצמם הדברים הטובים, כי הקב"ה רצה לזכות את ישראל שיהיו כל ימיהם שלימים, כי בדרך המחקר אינו מקיים המצות עד שישיג בשכלו, ונמצא שכל

לקיטת תמרים

אמרות וסיפורים, מלוקט מספרים, על רבותי"ה עצי התמרים

רבינו קרא לפני השליח בענין השידוך פרשת אליעזר

ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל. בשב"ק פרשת חיי שרה שנת תרצ"ז הי' משובתי שבת בעיר סאטמאר מו"ה יעקב צבי פר"מ שו"ב הי"ד מטארנא, וקראו אותו לתורה, ורבינו זי"ע קרא לפניו כל הפרשה של אליעזר עבד אברהם שהלך ליקח אשה ליצחק בהתעוררות גדול, כן הי' אצל רבינו זי"ע הכל בכוונה מיוחדת, והנה העולם לא ידעו על מה ירמזון הדברים, אבל אנחנו ידענו זאת מבית אבינו. וביום הראשון בבוקר, שם לדרך פעמיו אודות זיווג רבינו זי"ע ביחד עם הרבנית מרת רויזא ע"ה בתו היחידה של רבינו זי"ע, ובאותה י"ג לחודש אלול היתה החתונה עם הרבנית ע"ה.

תמר יפרה (אות ל"א)

ותאמר אליו גם תבן גם מספוא רב עמנו גם מקום ללון

זה לשון אגרת קודש ממרן הקדוש בעל ייטב לב זללה"ה: **ברוך השם, א' תולדות תרל"ו לפ"ק סיגוט שלום לכבוד אוהבי ידיד נפשי, הרב הגאון החריף ובקי, החסיד המפורסם, מורינו הר ישראל אשר בך אתפאר, יוסיף ידו עמו שאר ולא יראה לו שאר, יזרח אור. געימות ימינו הגיעני יום ה' העבר... ומדי דברי אודיעך מרגליות טובה אשר אמרתי בשבת קודש, שאמרה רבקה: גם תבן גם מספוא "רב" עמנו** (דלכאורה תיבת "רב" היי לשפת יתר) **ויקוד האיש וישתחו לה' ויאמר ברוך ה'** (בראשית כד כו) **כי ידוע מה שאמר האר"י ז"ל על הפסוק הנה ה' רוכב על ע"ב ק"ל** (ישעיה יט א) **וזה סוד ברכ"ו, ואני הוספתי נופך.**

אותם השנים שעוסק בהחקירה קודם שיבוא לדעת הדברים הנרצים הוא חי בלי מצות, ע"כ צוה הקב"ה תורתו לעם ישראל שגם בנעוריהם קודם שיגיעו לזך השכל ולהבין ע"י חקירה הדברים הנרצים שיעשו רצון קונם ע"כ, ולכן כפלה התורה שני חיי שרה אחר שכבר נאמר מאה ועשרים וגו' לרמוז שכולם שוין לטובה, פי ששרה אמנו עשתה רצונו של מקום ע"פ דרך אמונה ולא ע"ד המחקר, וממילא היו כולן שוין לטובה, כי בימי נעוריה קודם שהשיגה ע"פ דרך החקירה, ג"כ קיימה המצוות בשלימות, וז"ש יודע הי ימי תמימם, דתמים נקרא מי שעושה המצות בתמימות בלי חקירה כמו שפירש"י עה"פ תמים תהיה עם ה'א, התחלך עמו בתמימות ותצפה לו, ואל תחקור אחר העתידות, וכיון ששרה אמינו עשתה רצון הבורא באמונה ע"כ מסמיך לכאן הכתוב יודע הי ימי תמימים.

(יד יקותיאל)

☆

שני חיי שרה. ופירש"י כולן שוין לטובה, ונראה עפ"ד הישמח משה לפרש המדרש חביב קרבנו של אהרן לפני הקב"ה כקרבנו של נשיאים, כי באמת אין לך אדם מישראל שאין לו שעה שחושק לעשות רצון קונו ונותן לב לשוב, אלא שאין חסידות כחסידות בתחלתו, ואחר שעה נתקרר וחוזר לקדמותו, אבל הבני עליה אצלם כל שעה ושעה כראשונה, שבכל עת נדמה לו כאילו מעתה מתחיל לעבוד להשי"ת ואין אצלו אמצע וסוף רק תמיד התחלה, והנה קרבן הנשיאים שהיתה לחנוכת הבית בודאי היה בהתלהבות גדול בראותם כבוד הי מלא את המשכן והיה חנוכה ראשונה, ובודאי היה חביב מאד לפני הקב"ה, וע"ז אמר במדרש כי גם קרבן אהרן שהיה בכל יום פעמיים, חביב לפני השי"ת כקרבן נשיאים, שכן דרך בני עליה כל שעה ושעה אצלם כשעה ראשונה ע"כ, וזה שדרש רש"י ואמר שני חיי שרה כולן שוין לטובה, ללמדינו שבכל שנות חיי שרה אמנו עבדה עבודתה באותה התלהבות כמו בשעה ראשונה, וכל השנים כולן שוין לטובה.

(ברך משה)

☆

אחותינו את היי לאלפי רבבה. ואפשר לפרש לפי מה שחקרו המפרשים היכי הוי מצי אליעזר להיות שליח לקדש רבקה, הא אין עבד יכול לקדש את האשה, וכתב בשו"ת תירוש ויצהר לחדש דאברהם שיחרר את אליעזר קודם ששלחו לקדש את רבקה ולא הוי שליח ע"כ, ולכאורה קשה האיך שיחרר אברהם את עבדו, הא איכא עשה דלעולם בהם תעבודו, וי"ל עפ"ד הגמי שרה כיון דרבים קאתי מינה כרבים דמי, הכי נמי רבקה כיון דרבים קאתי מינה כרבים דמי, וזה דוחה מ"ע דלעולם בהם תעבודו משום דהוי מצוה דרבים וכמבואר במסי גיטין, ולכן היה יכול אברהם לעבור אעשה ולשחרר עבדו, וע"כ צ"ל דשפיר קידש אליעזר את רבקה כיון דשחררו אברהם אבינו ועבר אעשה כיון דרבים קאתי מינה, ועל כן אמרו אחותינו את היי לאלפי"י רבב"ה שרבים קאתי מינה וכרבים דמי, ולכן שפיר היה יכול אברהם לשחרר את אליעזר משום מצוה דרבים שאני.

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א)

לקיטת תמרים

אמרות וסיפורים, מלוקט מספרים, ע"ד רבות"ה"ק עצי התמרים

מתוך שיחת קודש שהתקיימה בין כ"ק מרן רביה"ק בעל דברי יואל זי"ע ובין כ"ק אדמו"ר מתולדות אהרן זי"ע בשנת תשכ"ח לפ"ק

כ"ק אדמו"ר מתו"א זללה"ה אמר: דער ייטב לב ברעגט, אז דאס וואס אברהם אבינו האט מתפלל געווען אויב עס וועט זיין עשרה צדיקים, דאס האט ער מתפלל געווען אויף אלע דורות, אז עשרה צדיקים זאלן מגין זיין, כו'.

וענה לו מרן רביה"ק זללה"ה: דאס שטייט נאך פריער דער פשט, חלילה לך מעשות כדכר הזה. עס האט פשוט גארנישט קיין אנדערן פשט. בדברי חכמינו ז"ל איתא (בפרש"י שם) חלילה לך לעולם הזה, ולעולם הבא, וואס עפעס לעולם הבא? לעולם הבא וועלען נישט זיין קיין רשעים!. עוד איתא חלילה לא הוא ולא כיוצא בו, וואס איז דער 'כיוצא בו'?, זעט מען אז די תפילות זענען געגאנגען אויף וויטער. דער ייטב לב טייטשט נאר צו דעם קישור אין פסוק, המכסה אני מאברהם אשר אני עושה, ואברהם היו יהיה לגוי גדול (בראשית יח- יח) המכסה אני מאברהם אי, ער וועט דאך גארנישט אויפטאן?, אבער ואברהם היו יהיה לגוי גדול, ער וועט דארפען די תפילה שפעטער, פאר אידענס וועגען וועט מען ברויכען די תפילה. איך האב אמאל געזאגט נאך מער, דער אר"י הקדוש זאגט דאך אז די אנשי סדום זענען מגולגל געווארען נאכאמאל. קודם זענען זיי געווען אין דור המבול, אין דור הפלגה, און דערנאך פון די יוצאי מצרים, און פון דעם זענען ארויסגעקומען, זענען נצטרף געווארען די ששים רבוא וואס האבען מקבל געווען די תורה. קומט דאס אויס, אז די גאנצע אנשי סדום, זיי זענען געווארען זרע אברהם. פון דעם גלגול זענען זיי נתגלגל געווארען אין די יוצאי מצרים. ואברהם היו יהיה לגוי גדול, מיט די אליין, פון די וועט ער ווערען א גוי גדול. מוז ער דאך וויסען וואס עס טוט זיך מיט זיי, ברויך ער מתפלל זיין אויף זיי. האט אברהם מתפלל געווען טאקע אויף אידען. ווייל דאס זענען דאך געווען די זעלבע מענטשען. ומיושב בזה גם המדרש חלילה לך לעולם הזה ולעולם הבא. שיחת קודש

(שיחה ב', אות ט')

פנינים מתורתן של מרן רבי"ה ק' בעל דברי יואל זי"ע
מספר "קדושת יואל" אשר על מכבש הדפוס

נמסר לנו בתשו"ח ע"י מערכת "ליקוטי אורה"

ויהיו חיי שרה מאה שנה וגו' שני חיי שרה (כג, א). פירש"י כולן שוין לטובה. ויש לדייק במה שמשווה כל השנים של שרה למנו לטובה, הלא כתב בסדר היום (משנת בן חמש שנים) כי בשלש שנים הראשונים מלידת האדם, לא יעסוק בחפצי שמים כלל, עיין שם. אם כן מסתמא גם שרה לא פעלה בחודש השנים בחפצי שמים, ואיך העיד הכתוב עליה שהיו כולן שוין לטובה.

ויש לומר דכיון שימי ילדותה היו הכנה והכשרה אל עבודת ה' שפעלה אחר כך במשך כל ימי חייה, על כן נחשבו גם הם מהמנין להיות שוים אליהם ממש, וכאילו גם בהם קידשה שם שמים ופירסמה שמו יתברך בעולם (עיין רש"י לעיל יב, ה).

(דרשה בק"ק בעטלאן חיי שרה ת"ש)

ועיין ליקוטי אורה לפורים (ביאורים אות ג), ולשבועות (מאמר אמרות טהורות אות א).

ותמת שרה בקרית ארבע וגו' (כג, ב). פירש"י נסמכה מיתת שרה לעקידת יצחק, לפי שעל ידי בשורת העקידה שנזדמן בנה לשחיטה, וכמעט שלח נשמט, פרחה נשמתה ממנה ומתה. ותמהו המפרשים (תפארת יונתן פרשת וירא עה"פ ויקח את בני יעריו) היתכן לומר על הצדיקת שרה למנו שמתה בשביל מצות ה' לשמוע את יצחק.

ונראה על פי מה שכתב המתם סופר ז"ל (בפתיחה לשו"ת יו"ד) לפרש הפסוק (דברים כח, יג) והותירך ה' לטובה בפרי בטנך, דילוע מה שכתב הרמב"ם ז"ל בהגדת לבנו (קובץ תגרות הרמב"ם ותשובותיו מ"ג תגרות הרמב"ם מ ע"ג) משרי מי שמתמו ימיו בהרה, היינו מי שמשלים את עצמו בימי נעוריו. הא כן לכאורה יפלא, הלא עיניו רואות את הצרילים אשר ה' קורע, שגם המה יעוטן בשיבה, ובודאי השלימו נפשותם בימי נעוריהם. אלא הענין הוא, שהשי"ת הניחם על האדמה לטובת זרעם ותלמידיהם להשלים נפשותיהם. וזה שאמר הכתוב "יקימך ה' לו לעם קדוש", בתופן שישלימו נפשותיהם עוד בימי נעוריהם, ועם כל זה "והותירך ה' לטובה" בעולם הזה עבור "פרי בטנך", עכ"ד.

ובאמת כן היה בשרה הצדיקת, כי בודאי בכר השלימה בעת ההוא את תפקידה בעולם הזה, ונשארה בחייה רק בשביל יצחק בנה, ובעת שחשבה שיצחק כבר נשחט, הרי אין מן הטורך עוד שתשאר פה בעולם הזה, על כן דבקה נפשה במקורה וילאתה נשמתה בטהרה.

(בית הלחמי [להגה"צ ר' יהושע סג"ל דייטש ז"ל, אב"ד קטמון בירושלים עיה"ק] פרשת חיי עמוד עז, ששמע מפי רבינו ז"ל)

גר ותושב אנכי עמכם תנו לי אחוזת קבר עמכם ואקברה מתי מלפני (כג, ד). יש לדקדק על הלשון תנו לי להוא לשון ממנה, והלא מברהם אבינו רצה לקנותו ממנו בכסף מלא (פסוק ט), אם כן למה אמר לשון מתנה.

ויש לפרש על פי מאמרם ז"ל (בבא מציעא פז ע"ב) הרשעים אומרים הרבה ואפילו מעט אינם עושים, ועל כן משם מברהם אבינו שלף אם יבטיח לו עפרון שימכור לו את המערה, מכל מקום אולי בסוף לא ימכרנה לו. על כן התחכם מברהם אבינו ואמר "תנו" לי אחוזת קבר, היינו שיתן לו את המערה בחנם, כדי שעם יחזור בו אחר כך ויבנה בדיבורו, יהיה אופן המזרה על כל פנים מתחנה ללקיחה, והיינו שיבקש בעדה בסף מלא, וזה יקוים מאמרם הרשעים אומרים הרבה ואפילו מעט אינם עושים.

(ליל שב"ק חיי תשט"ז)

וה' ברך את אברהם בכל (כד, א). מיתת במדרש (הובא בשמות משה פרשת חיי עה"פ וה' ברך) זה שנאמר הנאמר בו (משלי כד, ג) "בחוכמה יבנה בית ובתבונה יתכונן בו", בחוכמה זו תורה, בתבונה זו מעשים טובים, "ובדעת חדרים ימלאו כל הון יקר ונעים", אלו בנים שנאמר (תהלים קכז, ג) "הנה נחלת ה' בנים שכר פרי הבטן", "כחצים ביד גבור כן בני הנעורים", "אשרי הגבר אשר מלא את אשפתו מהם".

מכאן לאמרו מכמיס (ברכות לג ע"ב) אל יפטור אדם מתפילתו אלא מתוך דבר הלכה שמתוך כך זוכרהו. ויש להבין למאי שמתוך כך זוכרהו, הלא כתיב (משלי כג, ה) 'התעיף עיניך בו ואיננו', כי המורה הקדושה שוכחים בניקל (ברכות ה ע"ב),[1] אם כן איך יתכן שהתורה תועיל לזכור על ידה את תפילתו.

ויש לומר דהנה זה לא הוזכרו לומר שלא יפטור אדם מתפילתו מתוך דברים בטלים, דהא כבר אמרו ז"ל (שו"ת תהלים לט) 'ודברת בם' (דברים ו, ז), ולא בדברים בטלים, אם כן מובן מאליו שאריך לפטור ממנו מתוך דברי תורה. אלא שגם בדברי תורה היה יכול לפטור ממנו מתוך דבר תגדה ולא מתוך דבר הלכה, לזה אמרו שיאמר לו דבר הלכה דייקא. והטעם זה יש לומר על פי מה שכתב ח"ו זללה"ה בייטב לב (בהקדמה) לגבי מי שזיכהו ה' לחבר ספר, אם נתון להזכיר את שמו עליו, ומכריע דרק בספר שמחבר בעניני הלכה נתון הדבר להזכיר את שמו עליו, כי נתון לדעת אם המחבר רחוי והגון לסמוך עליו להלכה, אבל בספר שמחבר בעניני תגדה אין נתון לדעת אם המחבר, ולכן אין צריך להזכיר את שמו עליו, עיין שם.[2] ולזה אמרו ז"ל אל יפטור אדם מתפילתו אלא מתוך דבר הלכה' דייקא, כי רק בדבר הלכה יעטרך תמיד לאומרו בשמו, בכדי שידעו המחברים אם יכולים לסמוך עליו לדינא, 'ומתוך כך זוכרהו', על ידי שיזכיר את שמו תמיד.

(ליל ש"ק חיי תש"כ, פתיחת הזמן חיי תשכ"ו ותשכ"ח, ס"ג תרומה תשכ"ז, יום ד' תצא ו' אלול תש"ט בקבלת פנים ביום חורתו מארה"ק)

ולבני הפילגשים אשר לאברהם נתן אברהם מתנות (כה, ו). פירש"י הפילגשם חסר כתיב, שלא היתה אלא פילגש אחת היא הגר היא קטורה. והקשה במזרחי (וכן הוא בגור אריה) למאי תיקשי מדוע כתיב הפילגשם במ"ם, דהיה לו לומר ולבני הפילגש, ועיין שם מה שפירש לפי דרכו.

ואפשר לומר על פי מה שנאמר לעיל (פסוק ו) 'ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה', ופירש"י זו הגר, ונקראת קטורה על שם שנאים מעשיה כקטורת. והקשה בגור אריה להא כתיב (לעיל כה, יא) 'ויהלך ומתע', ופירש"י שמזרה לגילולי בית אביה. ומיהו לאחר שראתה את המקדש שהשי"ת עשה עמה, שפלה לה מלאך והעלה לה הבאר, אז חזרה בתשובה, ע"כ. נמצא כי הגר הפכפכת היתה, שמתחלה כשהיתה בביתו של אברהם היתה כשירה, ואחר כך חזרה לגילולי בית אביה, ושוב חזרה בתשובה עד שהיו נאים מעשיה כקטורת.

והנה מצאתי בזרמב"ם (הל' תשובה פ"ג ה"ד) כי הצד בתשובה משנה שמו, כלומר שנעשה איש אחר ואינו אומו האיש שעשה המעשים הרעים, עיין שם. ומינה נשמע גם להיפך, שהחוטא נהפך על ידי חטאו לאיש אחר, שאינו עוד אומו איש שהתנהג עד אז בדרך טובים. נמצא כי הגר על ידי שהיתה הפכפכת, נשתנתה בכל פעם לשאה אחרת, לפיכך נקראת פילגש"ם בלשון רבים, לפי שהיתה כלולה מכמה בחינות, אבל מכל מקום פילגש חסר כתיב, לפי שסו"ס לא היתה אלא פילגש אחת.

(ס"ג חיי תשכ"ח)

---

1. וביאר החתם סופר בתורת משה (פרשת שמות ד"ה קצת מדרוש לכבוד התורה) הטעם לזה, כי כל דברים קדושים שהם רוחניים, אינם חונים ברצונם אצל גשמיים העכורים, שכן אמרו חכז"ל (עי' שוח"ט תהלים סב) 'ותשת עלי כפיך' (תהלים קלט, ה), שהנשמה רוצית לצאת מהגוף בכל רגע, לולא שהקב"ה כופה כפו יתברך שמו עליה שלא לצאת מהגוף. והכוונה על נשמת שדי חלק אלוה ממעל, ולא על הנפש החיוני הבהמית, אך על חלק הקדושה שבו שאינו סובל בטוב ההתחברות עם הגוף העכור. והוא הדין והוא הטעם בתורתנו הקדושה, דכדרך הנשמה ביחידות כן התורה בכללות לא תסבול בטוב ההתחברות בעולם הזה, אם לא על ידי רצון הקב"ה, ואם כן צריך לזה זכות ודביקות בה' ובהתורה, אבל התעיף עיניך בו ואינו, עיין שם באריכות דבריו.

2. אכן הכרעה זו היתה הכרעה טובה לימיו, אבל בזמנינו נשתנו ספרי האגדה לפעמים לגריעותא עוד יותר מספרי ההלכה, כי ספרי ההלכה נוגעים רק להלכתא חדא או לשתים וכדומה, אבל ספרי האגדה יתכן שיהיו מלאים במינות ואפיקורסות, כי בעוה"ר רבו המזייפין מדרשי חז"ל ודברי הראשונים בפירושי האגדות, ומכניסים לתוכן דברי פלסתר ר"ל, ובני אדם לומדין מהם הדרכות ועצות בעיקרי הדת והאמונה, שהרי כל זה נכלל בדברי האגדה, וכמאמרם (ספרי עקב פי"ג) רצונך שתכיר מי שאמר והיה העולם, למוד הגדה, שמתוך כך אתה מכיר את הקב"ה. ועל כן בזמנינו אין ללמוד בשום ספר עד שידעו מי המחבר, ואם ראוי לסמוך על דבריו, וכן לא יזכירו שום שמועה עד שידעו מי הוא בעל השמועה, וגם צריכים להזהר גם בספיורים בעלמא לדעת מבטן מי נובעים, כי היום טמונים בכולם כוחות היצר הרע ר"ל (וע"ע בשו"ת דברי יואל או"ח סימן ג אות ז).

בס"ד

קהל
יושבי לב
דסאטמאר

מדשכח כי רבים וחזק
מדרי ס"ב ומקללוחו

באמת וחזק

מסיאטי | כ"ק מרן אדמו"ר חצדיק | סלישטיא

ברוך מתיך לשלם

רבא דשמיה מדברנא דאומתיה בוקינא דישראל

בגיל ורעדה וקידה חמש מאות, מקדמים אנו בברכת טוב מקרב איש ולב עמוק באות, פני הקודש עטרת תפארת ראשינו, אבינו רועינו גאון עוזינו, ראש גולת אריאל, רועה אבן ישראל, נזר ישראל ועטרה, צבי תפארה, כבוד קדושת שמו עטרת תפארתו,

אדונינו מורינו ורבינו

כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

בא בונה לשבות נבוד בתוכינו

בביקור המרומם

בקרב קהילתינו הק' פה
מאנטרעאל

לחזק ולרומם יסודותיה, להרחיב גבוליה, להוסיף בקודש בית שאת ויתר עוז בכל פרטיה,

לעשות את חשבת נועם הנעמות בהוכיני

שבת קודש חיי שרה

ברוב פאר והדר, בקודש נאדר

בתוככי עם סגולה קהל עדתינו ותושבי עיריינו

גם ליבות, בשיר ותשבחות

מעמד
האדיר והנשגב

חנוכת הבית וכינוס אנ"ש

לרגל גמר בניית בית מדרשינו הגדול

• בנין שמואל בנימין •

בשילוב שמחת התורה

הכנסת ספר תורה

בזמן שהצדיק בעיר הוא הודה הוא זיוה והוא הדרה, להרמת קרן התורה, לחזק ולרומם קרני יסודות קהילתינו הק' עדה המאושרה, על דרך הסלולה ומסורה, להשפיע מרוחו פי שנים תוספות אורה, יראת ה' וכל מדה נכונה ברבו יתירה,

אכסניית כבוד

בימות החול

בבית הרבני הנגיד

הרה"ח ברוך אברהם פערלמוטטער הי"ו

מחשובי חברי קהילתינו הק'

משב"ק ואילך

בבית הרבני הנכבד המרומם

הרה"ח משה ישעי' ווערצבערגער הי"ו

מראשי קהילתינו הק'

ברכותינו ברכת הדיוט בזה שלוחות, יהי ה' אלוקיו עמו ינהלינו על מי מנוחות, ונזכה להסתופף בצל הקודש עוד שנים רבות, השבת נועם הנשמות, ירומם קרני קהילתינו הק' לטובה אות, למשיב נפש תהיה לאנשי שלומינו השותים בצמא מבאר תורתו אורות, ובימיו ובימינו תושע ציון וירושלים בקץ הישועות, בב"א

המקבלים פניו ברגשי כבוד
הנהלת הקהילה

NUAH 347916824

סיפורי צדיקים, גבורת הפסוקים
המלאים זיו ונוגה מפיקים

ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר

מעשה שהיה וגביר אחד נפטר בכפר הסמוך לפרעשבורג, ורצו היורשים שיקברו את אביהם - שלא היה בר הכי – באותה שורה בה מנוחתו כבוד של הגה"ק ר' משולם איגרא זי"ע, ביקשו אנשי החברה קדישא הון רב עבור אחוזת הקבר, סכום שלא היה ברצון המשפחה לשלמו, נמנו וגמרו לבוא אל החתם סופר זי"ע ולערוך בפניו טענותיהם, וככל היוצא מפיו יעשו, שמע החת"ס טענותיהם ואמר: מצינו בדברי חז"ל שאמרו "איש רע עין" (משלי כ"ח, כ"ב) זה עפרון, שלקח מאברהם עבור המערה ארבע מאות שקל כסף, ולכאורה יותר היה ראוי לתואר זה עשו הרשע, שנטל מיעקב כל הכסף והזהב שהביא מבית לבן עבור חלקו במערה, אך באמת ראוי ונכון הוא תואר זה לעפרון, כי בשעה שמכר את המערה לאברהם לא ידע כל חשיבותה, כי לא ידע מי טמון בה, ואם לקח סכום עצום כזה עבורה, הרי הוא "רע עין", לא כן עשו שידע גם ידע מי הם הטמונים הקדושים אשר בארץ המה, וכל כסף וזהב לא ישוו בה... סיים החת"ס: דעו, כי אם רוצים להקבר בשורה אחת עם צדיקים צריכים לשלם עבורה בכסף מלא.

יפה שיחתן של עבדי אבות

עובדא ידענא דפעם ישב הגה"ק בעל קדושת ציון מבאבוב זי"ע הי"ד בשולחנו הטהור בשב"ק פר' חיי שרה, ועל ידו ישב ר' רפאל ע"ה שהיה המשמש בקודש אצל הגה"ק מצאנז זי"ע, ושח על ענינים וסיפורים מהדברי חיים, והגה"ק מבאבוב הקשיב ושתה בצמא את דבריו, ושאל ודרש על כל קוץ ותג בפרטי הדברים, והנה אחד הרבנים המסובין גחין לחיש ליה לאזני היושב בצדו לאמר: "איננו יודע מדוע רבינו להוט כל כך אחר שיחות רפאל, וטפי הייתי נהנה אילו היה רבינו אומר דברי תורה לפנינו" הגה"ק מבאבוב שהיה מחונן בהרגש קולט נפלא פנה תיכף אל הרב ושאל: "הגידו נא לי מה אמרתם", וידום הרב, הפציר בו הרה"ק עד שהודה ולא בוש, "אמרתי כי טפי הייתי נהנה אילו היה רבינו אומר תורה", ענה הגה"ק מבאבוב: "שכחתם רש"י מפורשת בפרשתינו", הרהר הרב ושאל, "איזה רש"י", השיב לו הגה"ק מבאבוב: "על הפסוק ואבוא היום אל העין מביא רש"י, א"ר אחא יפה שיחתן של עבדי אבות לפני המקום מתורתן של בנים, ורפאל עבדו של אבי זקני מצאנז הוא", כששמע הרב זאת הפטיר ואמר: עכשיו כבר זכיתי לשמוע תרויהו הן שיחתן של עבדי אבות והן תורתן של בנים.

ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב

בשב"ק פר' חיי שרה שנת תרע"ט, עת מלחמת העולם הראשונה כששהה הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע בראצפערט, נאלץ הרה"ק להפסיק באמצע ולסיים עריכת השולחן הטהור אשר לפני ה' בעת רעוא דרעווין, אחר שכבר פתח פה קדשו לומר דברי תורה על הפסוק "ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב", ופתאום נשמעו קולות זעקה מהרחוב, ונאמר להרה"ק שחיילים מסתובבים ברחוב ומכים עוברי אורח, וסיים אז בחפזה בהפטירו בלשונו הק': "ויצא יצחק לשוח בשדה" לשפוך שיח לפני הקב"ה, "לפנות ערב" שהערב היינו חשכת הגלות כבר יפנה מאתנו, "וירא והנה גמלים באים" שהגאולה בא תבוא בזכות גמילות חסדים שבני ישראל עושים ביניהם.

לשון חכמים

לשון חכמים צדק ומישרים, בדרך צחות ומליצה נאמרים

רקם אברהם וישתחו לעם הארץ לבני חת. שמעתי על דרך צחות, על פי מעשה שהיה אצל החת"ס זצ"ל, שבעל הבית אחד בא בקובלנא על בחור א' ואמר עליו שהוא בחור בלא חי"ת (היינו 'בור' ועם הארץ), והשיב לו החתם סופר ז"ל הנה אם הבחור הוא בלא ח' אין זה חיזק כל כך רק נשאר 'בור', אבל אם הבעה"ב שצריך להיות ממחזיקי תורה הוא מחזיק בלא חי"ת אז הוא 'מזיק' ויש בו חיזק יותר. וזה שאמר 'ויקם אברהם וישתחו לעם הארץ' וקשה איך השתחוה לעם הארץ, ועל זה אמר לבני חי"ת, לעם הארץ שהם מחזיקים עם חי"ת, להם ראוי להשתחוות ולחלוק להם כבוד, שכן התוה"ק הקדימה זבולון ליששכר, וא"ש.

ילקוט הגרשוני

נתתי ככסף השדה קח ממני. פירש"י הלואי נתתי לך כבר. וראיתי בשם הג"מ שמואל זאב אבד"ק באיום ע"ד ההלצה, כי עפרון אמר ארבע מאות שקל כסף ביני ובינך מה הוא. יש לומר שרמז לו בזה הסימן כי אות אמצעי של אברהם הוא 'ר' ואות אמצעי של עפרון ג"כ 'ר' והם יחד ארבע מאות, וזה שאמר ארבע מאות שקל כסף ביני ובינך. כי כן מרמזין אמצע אות של שמי ושל שמך, ולכך אמר אברהם אבינו הלואי שנתתי לך כבר מזמן קודם בעת שעדיין היה שמו אברם ואז לא היית יכול לרמוז כן, והייתי ניצל מרמיזתך וגזלנותך.

דעת זקנים

בס"ד

מודעה משמחת

מיט פרייד טוען מיר מעלדן אז נאך פיל פלאג און ארבעט
וואס איז אריינגעלייגט געווארן אין די לעצטערע
חדשים איז געלונגען צו עררייכן א

גאר גרויסן שטח

אין האַרץ פונעם היימישן געגענט
אין מאנטריאל יע"א

Van Horne between
Hutchison & Durocher

אריין שטח וועט ארויסגעשטעלט ווערן א ריזיגע

גיגאנטישע שאטער

וואס וועט דינען אלס גרויסארטיגע

היכל השולחנות

צו קענען אקאמאדירן דעם ציבור לאלפים ביי די
געדויבענע שולחנות והשמורות בצל הקודש פון
כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א
קומענדיגע שב"ק חיי שרה הבעל"ט

חֲזֵה צִיּוֹן קִרְיַת מוֹעֲדֵנוּ ... נְוֵה שַׁאֲנָן אֹהֶל בַּל יִצָּעֵן בַּל יִסַּע יְתֵדֹתָיו לָנֶצַח (ישעיה לג כ)

ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכותה. במדרש איתא (ב"ר נ"ח ה') מהיכן בא מהר המוריה, וצריך ביאור, ונראה על פי מה דאיתא בגמרא (תענית כ:) ג' ימים לבכי וז' ימים להספד, עוד איתא בגמרא (ברכות כו.) טעה ולא התפלל מנחה מתפלל ערבית שתים, הראשון לחיוב תפלת ערבית והשניה לתשלומין למנחה, והנה מזמן מיתת שרה עד שבא אברהם להספיד הם ג' ימים שהמרחק מהר המוריה עד ביתו של אברהם היה הליכה של ג' שנים כדכתיב "ויהי ביום השלישי וירא את המקום מרחק", נמצא שכאשר בא אברהם אז כבר עברו ימי הבכי והיה ההספד לחיוב והבכי לתשלומין, וז"ש "ויבא אברהם" מהיכן בא מהר המוריה שהוא מהלך ג' ימים כמנין ימי הבכי, לפיכך קאמר מקודם "לספוד לשרה" ורק אח"כ "ולבכותה" לתשלומין.

(אסיפת יהודה)

☆

גר ותושב אני עמכם. פירש"י אם תרצו הריני גר ואם לאו הריני תושב, וי"ל על פי מה דאיתא במדרש דבזכות עשרה נסיונות שנתנסה אברהם ועמד בהם זכה לירש עשר עממין, והנה אחד מן הנסיונות היה למצא מקום קבורה לשרה ולא הרהר אחר מדותיו של הקב"ה, והשתא אם היו נותנים לו מיד מקום לקבור את שרה אז היה חסר מעשרה נסיונות ולא היה זוכה רק בתשעה עממין ויתכן שהארץ שהיה נחסר מהעשרה היא ארץ כנען, וז"ש להם אברהם "אם תרצו" וחסר נסיון אחד "הריני גר" ולא מגיע לי ארץ כנען "ואם לאו" אז יש עשרה נסיונות ותגיע לי ארץ כנען "הריני תושב".

(טעם מן)

דורש טוב

ויען לבן ובתואל הנה רבקה לפניך קח ולך. ויוצא העבד כלי כסף וכו' ומגדנות נתן. ויאמר אחיה ואמה תשב הנערה אתנו ימים וגו'. ויאמר אליעזר אל תאחרו אותי וד' הצליח דרכי וגו'. הנה תמוה מה שבתחילה הסכימו תיכף ומיד ואמרו 'הנה רבקה לפניך קח ולך', ודוקא אחר שנתן להם מתנות ומגדנות חזרו בהם ואמרו 'תשב הנערה אתנו'. **עוד צריך ביאור** מה השיב להם אליעזר באמרו 'אל תאחרו אותי וה' הצליח דרכי', הלא סוף סוף אין רצונם לשלחה.

ונראה דמקודם אמרו הנה רבקה לפניך קח ולך, כי זאת קבלו מאליעזר דהיות מקום מגורם בארם הוא חוצה לארץ, **ויצחק הוא עולה תמימה שאסור לו לצאת מארץ ישראל, על כן אין עצה אלא שרבקה תלך אליו למקומו בא"י להנשא לו.**

אך באמת בדין מקומם 'ארם', אם יש לו דין א"י או חו"ל, הוא מחלוקת רבן גמליאל ורבי אליעזר במס' חלה (פ"ד מ"ז, בדין סוריא שהיא ארם) ולכן כשנתן להם אליעזר מפירות ארץ ישראל שהביא עמו, ראו הם מזה דס"ל לאליעזר שדין ארם כא"י, כי אם היה מחזיק דין ארם כחו"ל הרי אסור להוציא פירות מא"י לחו"ל. **ולכן אחר שנתן להן המגדנות חזרו ואמרו תשב הנערה אתנו, ואם ירצה יצחק יוכל לבא מהתם להכא להנשא לה.**

וע"ז השיב להם אליעזר דטעות הוא בידכם, כי באמת ארם דינו כחו"ל, ומה שראיתם שהבאתי לכאן מפירות א"י, זה רק מחמת כי 'וה' הצליח דרכי' שקפצה לו הארץ. אבל באמת מחשבתי בעת לקיחת הפירות היה שאגמור אכילתם בעודי בדרך בגבול ארץ ישראל, וע"י קפיצת הארץ הגיעו הפירות בו ביום מא"י לחו"ל, אבל לעולם דין מקומכם הוא דין חו"ל ואסור לו ליצחק לבא לכאן.

חתם סופר (חלק ו' בשם הגאון מהר"מ באנעט זצ"ל)

ארץ ארבע מאות שקל כסף ביני וביניך מה היא. ויל"פ דהנה ידוע שבמכירה שייך דינא דמר מיצרא והשכן על המיצר קודם למכירה אבל במתנה אינו שייך דינא דבר מיצרא ועפרון היה חכם להרע ובכדי שבני חת לא יהיה להם טענת בר מיצרא לכן התחכם ואמר "השדה נתתי לך והמערה וכו' לעיני בני נתתיה לך" לעיניהם יהיה בתורת מתנה שלא יוכלו לטעון בר מיצרא, אך "ארבע מאות שקל כסף ביני וביניך" שרק שנינו נדע שהוא במכירה ולא במתנה, "וישמע אברהם לעפרון" הבין כוונת עפרון לכן "וישקול אברהם לעפרון את הכסף".

(פרח לבנון)

☆

ויקם שדה עפרון. פירש"י תקומה היתה לו שיצא מיד הדיוט ליד מלך ופשוטו של מקרא ויקם השדה והמערה אשר בו וכל העץ לאברהם למקנה וגו'. ויש לדקדק על מה שכתב רש"י תחילה את הדרש ורק אח"כ כתב פשוטו של מקרא, ונראה שאם לאו הדרש יהיה קשה איך אמר הכתוב ויקם השדה והמערה אשר בו וכל העץ לאברהם למקנה, היינו שע"י קניית השדה קנה גם וכל העץ הלא הדין הוא מכר את השדה לא קנה את האילן, אלא צריך לומר שבגלל שאברהם אדם גדול היה ואגב חביבות שלו מכר לו ע"י השדה גם את האילנות, לכן הקדים רש"י וכתב הדרש "תקומה היתה לו שיצא מיד הדיוט ליד מלך" לפיכך ויקם השדה והמערה אשר בו וכל העץ לאברהם למקנה".

(טללי אורות)

בס"ד

מזמוד שיר

חנוכת הבית

ביקוד המדומים

גמר הבנין וחנוכת הבית
של
בית המדרש הגדול והחדש
- בן שמואל בימין -

סאטמאר מאנטרעאל

בשיר וקול תודה נברך לאלוקינו, לא-ל גומר עלינו, בעת הגיע זמן הנעלה
יום חגינו, ישמחו וירננו לב אנשי שלומינו, להודות לה' ביום שמחתינו,

בגמר מלאכת הבניה

בנין בית מדרשינו הגדול והחדש

קהל יטב לב ד'סאטמאר מאנטרעאל

בנין שמואל בימין

אשר נבנה ונגמר ברוב פאר והדר כלילת יופי בנוי לתלפיות מגדל אור ומבצר אדיר לתורה ועבודה וגמילות חסדים
כראוי וכיאות לקהילה נאה וחסידה תלמידי וחסידי מרנן רבותתה"ק נבג"מ ויבלחט"א כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

וכבן נמין לה השתא בפתורא חדתא, נתכבד בזה להזמין בשבח דא שיתתא

אנשי שלומינו חברי קהילתינו הק'

במעמד
האדיר תשגב

חנוכת הבית וכינום אנ"ש

בה נתעלס באהבים, על זאת שבחו אוהבים, להודות לה', הגומל לנו חסדים טובים, סייעתא דשמיא מופלאה אשר ליווה בנין בית מקדש מעט הדין תבנית היכל מחושבים, עדי ראותה כולל בהדרה זוהרה ככוכבים.

להתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל לשמוח בקול רנה ותודה המון חוגג

בראשות פום ממלל רבבן איתן אדונינו הוד

כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

אשר יפאר פאר
בראש המעמד וישא
דברות קדשו בנעימים

דברי הדרכה וחיזוק

לתלמידיו הקרויים בנים
קהל עדתינו אנ"ש חברי
קהילתינו הק'

שיתקיים ברוב פאר והדר ביום

א' תולדות

בשעה 8:00

באולם הגדול והמפואר רחבת ידים

Crowne Plaza

6600 Chemin de la Côte-de-Liesse,
Montréal, QC H4T 1E3

ועל כן נקוה לה' כשם שזיכנו והגיענו בהשלמת זה הבנין, כן יזכינו להרחיב
גבולי הקדושה בענין, להוסיף בקודש בלי גבול ומנין, אלה וכאלה יוסף
עמנו להגדיל שמו הגדול הגיבור והנורא שנקרא עלינו

מחכים לקראת בואכם

הנהלת הקהילה

קהל יטב לב ד'סאטמאר

NUAH 347.916.6824

שמחת חתן וכלה, ריקודין של מצוה, והמסתעף (ב)

מאת: הרב שלמה שבתי קעסטנבוים, חבר המערכת

הנה ידוע מפי חכז"ל אשר הפליגו מאוד בגודל המצוה לשמח חתן וכלה בעת מצוא, לשבחם ולשמחם בדברים ובפרט ע"י ריקודין לפניהם, ובפרשיות הללו שאנו קורין בה נישואי האבות והאמהות מן הראוי לבאר קצת מקור ענין זה ולמה דוקא ברקידה, ובהמשך המאמרים גם לבאר גודל הענין של 'ריקודין של מצוה' הנהוג אצל חסידים ואנשי מעשה, הנקרא בפי כל 'מצוה טאנץ' כמובא מפי ספרים וסופרים מתורת רבותינו הק' תלמידי הבעש"ט, ועומק עבודתם בזה.

בספרי הקדמונים ובספרי האחרונים מצינו מו"מ על ענין הריקודין, האם המצוה הוא לרקוד לפני החתן ולשמחו בזה, או לרקוד לפני הכלה ולשמחה, גם מצינו צד שלישי בזה, שמרקדין לפני הכלה ומשמחין את החתן בזה.

וב'גמרא' במס' כתובות (יז.) איתא "כיצד מרקדין 'לפני הכלה', לבית שמאי כלה כמו שהוא, ולבית הלל כלה נאה וחסודה", משמע דהריקוד הוא לפני הכלה, ובשעת הריקוד משבח את הכלה לפני החתן. אולם ברש"י כתב כיצד מרקדין - 'מה אומר לפניה' עי"ש, ומשמע מזה דעצם הריקוד הוא האמירה. אולם ב'לקוטי הגאונים' מבואר דודאי הכונה הוא שמרקדין בפועל, רק בשעת הריקוד אומרים דברי שבח, וע"ז נחלקו מה אומרים בשעת הריקוד, עי"ש, וכ"כ ה'מהרש"א' (שם) דכן הי' המנהג לשורר לפניה בשעת הריקוד, עי"ש.

ובדברי ה'מאירי' (כתובות שם) כתוב, וזל"ק: "מצוה לשמח את החתן ואת הכלה כדי לחבבה, וכן מצוה לרקד לפניה ולהתעלס במיני שבח ובכללם שישבחו את הכלה, ולא שידקדקו ביותר שלא לשבחה אלא במה שיש בה, אלא לשבחה במדה גדושה אף ביותר מן הראוי", עי"ש. ויסוד הדברים של הענין כדי לחבבה על בעלה ביאר ה'לבוש' שנלמדים ממעשי האבות, וזל"ק: "שכן מצינו במלאכים ששאלו לאברהם (בראשית יח) איה שרה אשתך וגו' כדי לחבבה על בעלה, וההוא יומיה לגבייתו הוה כמו יום נישואין הואיל ונתבשרו בבנים וחזרה שרה להיות לה אורח כנשים, לפיכך מצוה גם כן לחבב הכלה על בעלה ביום נישואיה" וכו', עי"ש.

וזהו לשון המחבר בשו"ע (או"ח סה, א) "מצוה לשמח חתן וכלה ולרקד 'בפניה' ולומר שהיא נאה וחסודה" וכו', עי"ש, הרי לנו מבואר שהריקוד הוא ענין בפ"ע והאמירה הוא ענין בפ"ע, והכוונה הוא כנ"ל דבשעת הרקידה אומרים וכו'. וב'טורי זהב' שם נמי מדייק מלשון המחבר דהריקוד הוא לחוד והאמירה לחוד, ואף ציין לזה דמדברי רש"י הנ"ל משמע דהריקוד היינו אמירה, עי"ש. וע"ע ב'באר שבע' סימן נ' אשר ג"כ מבאר שם דעיקר השמחה הוא לשמח בדברים וציין לגמ' דילן, עי"ש.

אולם ב'בן יהוידע' הבין דהעיקר הוא האמירה והקילוס דוקא ולא הריקוד, ולכן אף הקשה שם למה לא נקט הגמ' את הלשון כיצד 'מקלסין', כי בדברי קלוס משתעו ב"ש וב"ה, ולאו בגוף הריקוד, וביאר שם וז"ל: "דהתנא קרי לקלוס בשם רקוד, מלשון הרקדת הקמח, להבדיל הפסולת שבו לזרקם וליקח הסולת נקי, כן קלוס זה צריך לעשות בהרקדה שידקדק להעלים המומין ולהזכיר השבח דוקא", עי"ש. ולפי"ז ביאר שם למה דוקא מקלסין את הכלה, וזת"ד: "אך מקשים אמאי לא אמר כיצד מרקדין לפני החתן, ותירץ בני ידידי כה"ר יעקב נר"ו, דהאשה ניחא לה אפילו באדם פחות ובעל מום ושחור, דטב למיתב טן דו וכו' ולכן אין צריכין להמציא לחתן חן בעיני הכלה, אך הכלה צריך שתמצא חן בעיני החתן, לכך עושין הקלוס לה. ועוד הכלה כיון שנשאת נקשרת בחבלי החתן, שאינה יכולה לבעוט ולישא איש אחר, דאתתא לבי תרי לא חזיה, אבל החתן אפשר שיקח לו אשה אחרת על כלתו אם לא תמצא חן בעיניו, לכך עוסקין בקלוס שלה דוקא, עי"ש. ויסוד הדברים דאשה אין צריך לשמחה דטב למיתב טן דו מבואר ב'עיון יעקב' שם.

ואגב בדבריו מבואר דלשון מרקדין הוא מלשון הרקדת הקמח, וכעין זה כתב רבינו ז"ל בדברי יואל (שמח"ת אות צ"ב) וזל"ק: "ואמרתי כבר דבדברי חכז"ל מצינו שלשון רקידה משמש בשני פנים, הא' לשון רקידה ושמחה של מצוה וכמ"ש כיצד 'מרקדין' לפני הכלה, ותו במלאכת שבת אחד מל"ט מלאכות נקרא 'מרקד', ולא לחינם קראו חז"ל לשני דברים הללו בלשון א', דהנה תכלית מלאכת הרקדה לברר האוכל מתוך הפסולת, וכמו"כ תכלית הרקידה בשמחה שיברר את עצמן היטב [זיך גוט דורכזיפען], ולזרוק ולרחק מתוך עצמו את הפסולת והרע וישאר אך האוכל והטוב, וע"כ הוא ג"כ נקרא בשם רקידה, וצריך לכוון לזה בשעת הרקידה שיובדר האוכל מתוך הפסולת וישאר אך טוב", עי"ש. ובאמת יסוד הדברים דמרקדין היינו ריקוד פסולת כבר נתבאר בפנימית התורה בספרי תלמידי הבעש"ט, ב'תורת המגיד' פרשת בראשית, וכן ב'מאור עינים' פרשת בראשית ועוד, עי"ש.

וע"ע בספר 'רמתים צופים' על 'תנא דבי אליהו' (בסוף הספר, מערכת חי' הרי"מ סימן ד' אות ל"ג) וז"ל: "בענין ריקודין מחסידים ואנשי מעשה בשעת שמחה אמר [החי' הרי"מ] שהוא מלשון הנזכר במס' שבת המרקד שהוא אב מלאכה בשבת שמפריד האוכל מתוך הפסולת או להיפוך, כן הוא גם ענין הריקוד שמפריד הגשמיות מהנשמה עד שבא להתפשטות הגשמיות עד כאן דבריו הקדושים, ובזה מובן ענין הריקוד בשעת קדושה שמעלין העקביים למעלה שהוא הפחיתות מן הגוף" וכו', עי"ש.

וב'קובץ שיעורים' להגאון רבי אלחנן וואסערמאן ז"ל (אות מ"ו) העיר שם דלכאורה משמע מלשון זה דעיקר המצוה היא לשמח את הכלה, אבל אין לזה טעם דאדרבא איהו מיפקיד בפ"ו ולא איהי, וכן משמע מלשון הגמ' (ברכות ו) דשמחת חתן היא המצוה, אבל כבר פירש"י כאן דאומרים לפניה והכל בשביל החתן לשבח את מקחו כמ"ש להלן מי שלקח מקח מן השוק וכו' עי"ש. ולפי"ד נמצא דהריקוד והשמחה נעשה לפני הכלה אבל כ"ז הוא לצורך החתן שמשבחין את מקחו ובזה משמחין אותו, ויסוד דברים הללו מבואר נמי בספר 'הפלאה' (כתובות י"ז: רש"י ד"ה מעבירין) דדרך הוא לרקד לפני הכלה ולשבחה כדי לחבבה על בעלה, עי"ש.

ויסוד הדברים ג"כ מבואר במטה משה (פ"ב בשמחת חתנים) וז"ל: "אך עדיין אנו צריכין למודעי למה אמר הכתוב כמשוש חתן על הכלה לא הזכיר רק שמחת חתן, גם רבי חלבו לא אמר רק כל הנהנה מסעודת חתן ואינו משמחו ולא הזכירו שיש לשמח את הכלה, ועל דרך הפשט נראה כי עיקר המצוה הוא לשמח את החתן ולשבח ולהלל הכלה לפניו כדי שתהא חביבה עליו ולא תהא קלה בעיניו לגרשה אבל אשה בכל דהו ניחא לה" וכו'. ואחר אריכות מסיק בזה"ל: "על כל פנים מצוה גם כן לשמח הכלה ולרקד לפניה כמו שמצינו חכמים הראשונים שהיו מרקדים לפניה כדי לחבבה בעיני בעלה", עי"ש. וע"ע ב'של"ה' הק' מס' פסחים (נר מצוה אות מ"ח) מש"כ בזה, ובתוך דבריו הק' מבואר דיש לרקוד לפני שניהם, עי"ש.

אולם ב'פרקי דר' אליעזר' שהעתקנו בשבוע העבר מבואר דאיזבל ריקד לפני החתן, ואף בגירסת הטור איתא דרקדה לפני שניהם החתן והכלה, אולם מביאור הרד"ק (מלכים-ב, ט, לה) משמע שרקדה רק לפני הכלות, עי"ש.

וב'מדרש תלפיות' ענף חתן וכלה (בהג"ה שם על פרקי דר"א) כתוב, דיש כמה דברים שחתן דומה למלך, והוא ז"ל מונה שם י"ח דברים שחתן דומה למלך וא' מהם הוא דמה מלך מרקדין לפניו, אף החתן מרקדין לפניו, עי"ש, הרי מבואר שמרקדין לפני החתן, וע"ע ב'דברי תורה' להרה"ק ממונקאטש (מהדו"ק אות א) שכתב: כי הנה אף על פי שאמרו בכתובות (י"ז.) קלוסין שאומרים 'לפני הכלה' כיצד מרקדין וכו' כלה נאה וחסודה, מכל מקום העיקר בעת הסעודה הוא לשמח את החתן כדאמרינן בברכות (ו:) כל הנהנה מסעודת חתן ואינו משמחו עובר וכו' עי"ש. ואע"ג דהוא ז"ל מיירי בקילוסין, אולם ביאר דאע"ג שבגמ' משמע דעיקר הוא הכלה, אינו כן רק העיקר הוא לשמח החתן, וא"כ גם לענין רקודין העיקר הוא החתן, עי"ש.

אולם בפנימית התורה ובתורת תלמידי בעש"ט מבואר ענין גדול לרקוד דוקא לפני הכלה, ובעז"ה נבאר הענין בהמשך המאמרים.

וכדאי הוא לציין דבר נפלא מה שמובא ב'ישא ברכה' [מאדזיץ] בשם זקנו הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר ז"ל, וזתדה"ק: "אמרו חז"ל הנהנה מסעודת חתן ואינו משמחו עובר בחמשה קולות, ולכאורה תמוה האם מי שאינו יכול לשיר ולרקוד או לבדח הרי הוא עובר בה' קולות? ואמר כי על ידי שנשארים ועומדים לראות במזמוטי חתן וכלה להסתכל בשעת השירה והריקוד והבדיחה, ולפי רוב הקהל מתגבר ביתר שאת החשק והכח להמשורר לשיר והמרקד לרקוד ולהבדחן לבדח וממילא הר זה משמחו" ודפח"ח, נמצא לפי"ז דבר חידוש, שכל מי שהוא נוכח שם אצל סעודת החתונה בשעת הריקודין והשמחה אע"ג שאינו רוקד ומשמח בפועל הרי הוא חלק מהריקודין והשמחה ויוצא בזה ידי חובתו, ופלא הוא.

ובשם הגאון גאב"ד עיה"ק ירושלים רבי יוסף חיים זאנענפעלד ז"ל מתאמרא אימרא נאה כעי"ז, על המאמר כיצד מרקדין לפני הכלה כלה נאה וחסודה, ד'רוקדין' לא נאמר אלא 'מרקדין', כלומר לשון הפעיל שעושין ופועלין שאחרים ירקדו, דהיינו שע"י שמשבחין הכלה שהיא נאה וחסודה משמחין החתן וגורמים שהוא רוקד מגודל שמחתו ודפח"ח.

המשך המאמר בשבוע הבא בס"ד

ברוך הבא
לשלום

מיט איבעראשונג און פרייד
נעמן מיר אויס די געלעגנהייט
יעצט אין די פאסיגע צייט
באגריסן אין אט די שיעה
די גרויסע געסט וואס געפינען זיך דא
מיט א הארציגע ברוכה הבאה

לכבוד אונזער טייערע
הויכמעשענעטע רעבעצין תליט"א
און די חשובע משפחה שיחיו

אייער באזוך דא אין שטאט איז א זכות
וויל יעדע איינע וויסט געווים
"רבות בנות עשו חיל ואת עלית"
וואונטשן מיט פיל הערכה
א ווארעם הארציג ברכה
אין אייערע גרויסע אויפטוהונגען פיל הצלחה
וויטער זוכה זיין לאנגע געזונטע יארן געזונטערהייט
פאר כ"ק רבינו שליט"א שטויין צום רעכטן זייט
און זיהן פיל נחת פון די גאלדענע קייט

וואונטשן מיט ליבשאפט און שעצונג:

סאטמאר פרוען פאראיין
בני ברק

נעיל ונשיש בואת התורה כי היא לנו עוז ואורה

במעמד רבתי

הכנסת ספר תורה

שנכתבה לע"נ אבי מורי הרה"ח שמואל בנימין בן"ר מרדכי אפרים פישל ע"ה

מפארי חדרה חברי קהילתינו הק' במאנטרעאל

שיתקיים בריב מאר והדר עוז וחדוה

בבית המדרש הגדול
דקהילתינו הק' במאנטרעאל

בן שמואל בנימין

אשר נבנה ונעמר בריב מאר והדר כלילת יפי

ביום א' תולדות הבעל"ט

- בצל הקודש של -

כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

הסמר תורה תצא
בקול ששון ושמחה

מבית הרה"ח ר' אליעזר שפיטצער שליט"א
285 De l'epee Montral Qc.

בשעה 3:00

להיכל בית מדרשינו הגדול
בעיר מאנטרעאל

סעודת מצוה
לגמרה של תורה

ביחד עם מסמר האדר

חנוכת הבית

לבנין בית המדרש הגדול והחדש
בשעה 8:00 - באולם העמק

Crowne Plaza
6600 Chem. de la Côte-de-Liesse,
Montréal, QC H4T 1E3, Canada

המחכה לקראת בואכם בשמחת התורה

יקב צומאן סופר

חוקים לתורתם
הלכות ודינים, פסקי הראשונים והאחרונים, עם תעסיגריאורים וטעמים שונים
נו"נ ע"י הרב הגאון דומ"ץ דקהילתינו שליט"א

דיני ספק ברכה

ספק בברכה דאורייתא

המסתפק בברכה האם בירך או לא בירך או האם בירך כהוגן או לא בירך כהוגן, אם ספיקתו עלתה לו בברכה שחיובה היא מדאורייתא, צריך לחזור ולברך.

(בשו"ע (סי' ר"ט סעי' ג) דאם נסתפק בברכהמ"ז האם בירך או לא בירך מברך ברכהמ"ז כיון דחיובה היא מה"ת, וכן הוא ברמב"ם (פ"ב מהל' ברכות הי"ד), ובפשטות הטעם דספק דאו' לחומרא).

ספק בברכה דרבנן

ואם ספיקתו היא בברכה שחיובה מדרבנן, אינו צריך לחזור ולברך.

(בגמ' (ברכות כ"א.) ספק קרא קרי"ש ספק לא קרא חוזר וקורא, ספק התפלל ספק לא התפלל אינו חוזר ומתפלל, דקרי"ש דאורייתא ותפילה דרבנן, וכן הוא בשו"ע (סי' ס"ו) לגבי ברכות קרי"ש, וכן לגבי ברכת הנהנין (בסי' קס"ז סעי' ט', וסי' ר"ט סעי' ג') עפ"י הרמב"ם (פ"ד ה"ב, פ"ח הי"ב) ועוד ראשונים, ובב"י (סי' ס"ו) הביא ב' טעמים בזה או משום דחיוב ברכות הוא מדרבנן וספק דרבנן לקולא, וכפי שמבואר ברא"ש (שם) דכתב מכאן פסק בשאלתות דרב אחאי דכל ברכות דרבנן אי מספקא לן אי אמרן אי לא אמרן אין צריך לחזור ולברך, או הביא דברי הרבינו מנוח (פ"ב מהל' קרי"ש הי"ג) דכתב הטעם דלא יברך שנית משום ספק לא תשא לחומרא, ובשועה"ר ומשנ"ב (בכל המקומות הנ"ל) כתבו הטעם משום ספק דרבנן לקולא, ומצינו בכמה מקומות בפמ"ג דביאר הטעם השני משום ספק לא תשא, עי' פמ"ג (סי' קכ"ד משבצ"ז סק"א, סי' קמ"ג משבצ"ז סק"ב, סי' קנ"ח משבצ"ז סק"ו, סי' ר"ח א"א סקכ"ו), ובפמ"ג (משבצ"ז סי' ס"ז) ביאר הטעם דלא תשא, דאי לאו הכי היה ראוי להחמיר לברך שנית משום דיש לברר בקל וליברך, גם חזקה [שבירך] מסתמא לא אמרינן ומחויב הוא, כמו בורא נפשות רבות דודאי אכל וספק אי בירך, והוא הדין ברכה ראשונה כהאי גוונא, לכן אמר דיש חומר לא תשא. מה שאין כן ברכת המזון דין תורה, כל שספק אי בירך פשיטא דחוזר ומברך, וחומר לא תשא אף אם נאמר דהוה דין תורה (עיין מ"א סימן רט"ו ס"ק ק"ו), מכל מקום ספק תורה לחומרא תו מחויב הוא ואין כאן לא תשא, מה שאין כן בדרבנן "להחמיר" בחזקה משום חומרא, יש לא תשא ע"כ, וכעי"ז מצינו בריטב"א (שבת כ"ג) דכתב דבכל מקום דיש ספק ברכה דרבנן כגון שנסתפק אם ברך ברכת הנהנין או ברכת המצות שהם דרבנן, אינו חוזר ומברך על הספק דשב ואל תעשה עדיף מספק שיברך לבטלה וי"עבור על לאו דלא תשא ע"כ, ומבואר מדבריהם דלמדו דשני הטעמים לדבר אחד התכוונו).

ספק בברכה ראשונה בברכת הנהנין

אם ברצונו להמשיך ולאכול או לשתות כשנסתפק בברכתו יש אומרים דצריך לחזור ולברך. (בפשטות הא דאיתא בשו"ע (סי' קס"ז סעי' ט', וסי' ר"ט סעי' ג) לגבי ברכת הנהנין דבספק אינו צריך לחזור ולברך, הכוונה הוא דיכול להמשיך ולאכול על סמך מה שספק לו שבירך, אולם בכללו (סי' כ"ד) ובאורחות חיים (הל' סעודה אות י"ט) כתבו בשם בעל התוספות דכיון דברכת הנאה לפניו אסמכוה רבנן (ברכות ל"ה.) אקרא ד"קדש הלולים" כמו שאמרו (בגמ' שם) אסור ליהנות מן העולם בלא ברכה, וכל הנהנה בלא ברכה כאלו נהנה מקדשי שמים משום "לה' הארץ ומלואה", לכן מי שמסתפק אם ברך אם לא ברך ועדיין הוא אוכל, חוזר ומברך, וכן הוא במאירי (ברכות שם) וז"ל וכל הנהנה מן העולם בלא ברכה מעל והוא שדרשו "לה' הארץ ומלואה" וכתיב "והארץ נתן לבני אדם" כאן קודם ברכה כאן לאחר ברכה, ובתלמוד המערב אמרו "אמרת לה' ה' אתה טובתי בל עליך", אם אכלת וברכת כביכול כאלו משלך אכלת, ומ"מ בתוספות כתבו שאחר שסמכוה מן המקרא וכן שעשאוהו כמועל בהקדש מדכתיב "לה' הארץ" אם שכח ולא ברך או אפי' ספק ברך ספק לא ברך ועדיין הוא אוכל חוזר ומברך ע"כ, וכ"כ במהרי"ל (הל' פסח ליל הסדר אות כח) דלכן יברך על כל כוס אע"ג דספק הוא, כיון דאסור ליהנות מהעוה"ז בלא ברכה, וספק איסור לחומרא, וכן מצינו בכמה אחרונים שביארו כן בתוס' (ברכות י"ב. ד"ה לא לאתויי) שדעת הר"י לחומרא לגבי האיבעיא בגמ' בדין פתח הברכה בכדי לברך על חמרא וסיים בשיכרא, וכתבו הטעם שהחמיר ר"י אף דספק דרבנן לקולא, וביאר ברעק"א (בגיליון הש"ס שם) דלכן החמיר כיון שלמד כדברי המהרש"א (בפחים ק"ב. בדברי הרשב"ם ד"ה להודיעך) דברכת הנהנין אינו דומה לברכת המצות, דבברכת המצות ברכות אין מעכבות, אולם בברכת הנהנין הברכה מעכבת דהרי אסור ליהנות מהעוה"ז בלא ברכה, ואם יאכל בלא ברכה כאילו מעל, ולכן החמירו התוס' כיון דדעתם דבספק ברכה ראשונה צריך להחמיר ולברך, וספק ברכות לקולא הכוונה דאין כאן חשש ברכה לבטלה, דאם לא יברך יהא אסור לו לאכול, וכעי"ז כתב הרעק"א בהגה' לתרץ קושית המ"א (סי' ר"ט סק"ג), וציין להאבן העוזר (סי' ר"י"ד) דג"כ ביאר כן דברי התוס' מסברא דנפשיה, ובפנ"י (שם) כתב דטעמו של ר"י דספיקא דרבנן לקולא היינו דוקא במידי דאיסורא בדבר דאית ביה פסידא אם נעביד לחומרא או טירחא יתירה, ומשו"ה במידי דרבנן לא מפסדינן ליה ולא מטרחינן ליה מספיקא, ומוקמינן ליה אחזקת היתר או פטור, משא"כ לענין ברכה דלא שייך פסידא ולא הוי טרחא לברך שנית, וברכה שאינה צריכה נמי לא מיקרי כדפרישית בסמוך [כוונתו דכיון דצריך לברך מחמת ספק אין זה ברכה שאינה צריכה], משו"ה סובר ר"י דשפיר צריך לברך פעם אחרת כדי להסתלק מן הספק בנקל, והוסיף שם דאף הסוברים שאין לברך טעמם אינו משום ברכה שאינה צריכה, דהא לכו"ע יכול לברך בלא הזכרת שם, אלא בלשון תרגום, ובכה"ג לא שייך איסורא דלא תשא, ואפ"ה יצא שפיר ידי ברכה, כפי שמצינו דיצא אם אמר "בריך רחמנא מרא דהאי פיתא", ועל כרחך דעיקר פלוגתייהו אינו אלא לענין חיוב או פטור לחוד ע"כ, ובקהילות יעקב (ברכות סי' ה') כתב כעין דברי הפנ"י ומדמהו לדבר שיש לו מתירין שאפילו בספק דרבנן יהא אסור, וכמו כן לגבי ספק ברכה דיכול לברך, ואין בזה חשש ברכה לבטלה, דכיון דמברך מחמת ספק הרי זה נחשב לצורך, אולם זהו דוקא בברכת הנהנין, אבל בברכת המצות לא אמרי' דבספק יחזור ויברך, אף דיכול לברך בקל, כיון דדין דישל"מ אינו אלא בספק איסור דרבנן, אבל

בספק מצוה דרבנן לא מחמרינן בספק אף כשאפשר לעשותו בקל, ולכן בברכת המצות וכן בברכה אחרונה אינו מברך שנית, ורק בברכה ראשונה שזהו ספק איסור אכילה בלא ברכה ע"כ, והחילוק בין הפנ"י להקה"י, דלהפנ"י שייך סברא זו גם בברכת המצות, ויקשה מברכה אחרונה, ולהקה"י אינו שייך אלא בברכה ראשונה של ברכה"נ.

ובגוף דברי הרעק"א בדעת המהרש"א לכאורה היה מקום לומר דמהרש"א כוונתו לומר רק דמה"ט חשיב קולא מה שאוכל בלי ברכה ואינו חושש לאיסור ספק נהנה מעוה"ז, אבל לדינא אפשר דמודה מהרש"א דלמאי דקיי"ל דספק ברכות להקל גם בנהנה אינו מברך מספק, וכן מצדד בשדי חמד (אס"ד מערכת ברכות אות ח"י, ט'), אולם בשו"ת שבט הלוי (ח"ז סי' כט) כתב דצודק הגרעק"א בהבנת מהרש"א דממש"כ מהרש"א דלא שייך ברכות אין מעכבין אלא ברכת המצוות אבל ברכת הנהנה וכו', במאי איירי אם כשיש חיוב ודאי לברך במה ניכר עיכוב החיוב יותר בברכת נהנין מברכת המצוות דהא בשניהם החיוב לברך לפניהם, ויש דעות הסוברים דהוא מה"ת, ואם לא בירך עליהם בשניהם עבר על דרבנן או דרבנן שעשה מצוה בלא ברכה או דרבנן שנהנה בלי ברכה, ואם אסור ליהנות בלא ברכה כן אסור לעשות מצוה בלי ברכה, אבל כוונת המהרש"א על הספק דבכל אופן מעכב שלא ליהנות בלי ברכה מחשש מעילה דרבנן, משא"כ במצוות דמשכחת לפעמים שהותר לעשות מצוה בספק בלי ברכה דאין הברכה מעכב אז העשיה לכתחילה ע"כ.

ועדיין יש לעיין בדעת האחרונים שלמדו בתוס' דלכן החמיר בספק ברכה משום איסור הנאה בלא ברכה, דלכאו' הרי התוס' החמירו מחמת הספק גם בתפילת יו"ט שהזכיר של שבת וחזר בתוכ"ד, ובזה לא שייך לומר דהומרא הוא מחמת איסור הנאה, דהרי אין כאן הנאה, ובדמשק אליעזר (סי' תפ"ז סק"ד) הקשה כן, ובאמת בגר"א (בסי' תפ"ז) למד בדברי התוס' דהא דצריך להחמיר אינו משום ספק ברכה, אלא משום דהלואי ויתפלל אדם כל היום עיי"ש).

אולם למעשה נקטינן דיכול להמשיך לאכול או לשתות על סמך אותה ברכה שמסתפק בה האם בירך.

(כן הוא סתימת הרמב"ם (פ"ח מהל' ברכות ה"ד) שכתב "הברכות האלו אם נסתפק לו בהם אם בירך או לא בירך אינו חוזר ומברך לא בתחילה ולא בסוף, מפני שהן מדברי סופרים", ובפשטות מה שכתב "לא בתחילה" הכוונה דיכול להמשיך ולאכול, דאי אפשר לומר דהכוונה רק דאין צריך לברך ולעולם איירי באין דעתו להמשיך לאכול, דאי אין כוונתו לאכול אמאי צריך לברך, וכן הוא סתימת השו"ע שהבאנו (בהערה הקודמת), וכ"כ להדיא במשנ"ב (סי' קס"ז סק"ט), וכן נקטו הפוסקים דספק ברכות להקל הכוונה שאין לברך אפילו בברכה ראשונה ויכול לאכול בלא ברכה, וכן הוא בשדי חמד (שם) בשם כמה אחרונים, והביא מס' זכור לאברהם (ח"א ערך ספק ברכה) לאחר שהביא דברי האומר להחמיר שלא לאכול בספק או לצאת ברכה מאחר, חולק ודעתו דספק לקולא ויכול לאכול וכפי שמצינו בסי' ר"ט דנקטי' לקולא, וכן מצינו בסי' ר"י (סעי' ב') לגבי טעימת התבשיל דאינו מברך משום ספק ברכה, וסתר טענת הפוסקים דאכילה זו יש בה משום הנאה מהעוה"ז בלא ברכה כאילו מעל, דכיון דאכילתו הוא מחמת ספק ברכה אין זה נחשב מעילה, דאינו עושה כן במרד ובמעל, אלא אדרבה עושה כן בשביל שלא להזכיר שם שמים לבטלה).

ואינו חשיב כמי שנהנה מהעולם הזה בלא ברכה.

(לפי מה דהבאנו לעיל דנקטי' דמותר לאכול אפילו בספק ברכה, על כרחך דאין בזה משום נהנה בלא ברכה, וצריך לומר דכיון דנקטי' דאין לברך ממילא אינו נחשב שאוכל בלא ברכה, וכעי"ז כתב בחק יעקב (סי' תע"ד אות ב) לגבי הנוהגים לברך בליל הסדר על כל כוס, אף דספק הוא, אין בזה בכלל איסור ליהנות בלא ברכה, כיון שמונע עצמו מספק ברכה לבטלה ע"כ, ובשו"ת מנחת שלמה (ח"א סי' י"ח) ביאר דהמחלוקת לגבי ספק ברכות לקולא שהבאנו בהערה הקודמת תלוי ביסוד חיוב הברכה, דיש לומר שעיקר חיוב הברכה הוא משום דסברא הוא שאסור ליהנות מן העוה"ז בלא ברכה, וכמאמרם דחשיב כאילו גזל או מעל, ולפי"ז עיקר חובת הברכה הוא כדי להתיר את ההנאה, ואם נאמר כן נמצא דבספק ברכה צריך לברך להוציא מידי הספק הנאה בלא ברכה, אולם יש לומר דעיקר חיוב ברכת הנהנין הוא משום דחייבו חכמים להודות ולהלל לד' קודם שהוא אוכל ושותה, וחיוב זה סברא הוא משום מדת דרך ארץ וכדמצינו שחייבו לברך בברכת המצוות, אלא ההבדל הוא דאילו גבי מצוות לא אלמוהו כ"כ את החיוב עד כדי כך שיהא אסור לעשות מצוה בלא ברכה, ושפיר מותר להניח טלית ותפילין באמצע התפלה ולברך אח"כ, משא"כ גבי ברכת הנהנין אלמוהו רבנן לחיוב הברכה, ואמרו דכל זמן שלא בירך הוי כאילו מעל או גזל, ונמצא לפי"ז דטעמא דחשיב גזל הוא רק משום דמחוייב לברך, אבל לא שהברכה באה להתיר את האכילה, והביא ראיה לזה מהא דתנן בברכות (כ:) בעל קרי אינו מברך לפניו, דכיון דברכה שלפניו לאו דאורייתא היא לכן לא אצרכוהו רבנן, ופשוט הוא דבכה"ג מותר לו לאכול ולשתות כמה שירצה ולא אמרינן דעבר על איסור גזל של נהנה מן העוה"ז בלא ברכה, ויאסר באכילה ושתיה עד שיטבול, ומצינן נמי גבי אונן דפטור מכל המצוות דאינו מברך כלל לא ברכת המוציא ולא ברכת המזון, ואפי"ה כתבו האחרונים (יו"ד סי' שמ"א) שחייב עכ"פ בנטילת ידים משום דכיון דהוי גזירה משום סרך תרומה לכן חייב בנטילה, כיון דכולהו לאוין דאורייתא ודרבנן האונן שפיר מוזהר עליהם, דרק מן המצוות הוא דפטור אבל אינו רשאי כלל לעבור על איסורין, ואי נימא שעיקר חיוב הברכה הוא להתיר את האיסור ליהנות מן העוה"ז בלא ברכה, א"כ גם אונן אמאי אוכל בלא ברכה ותפ"ל דפטור רק מן המצוות אבל לא לעבור על איסורין, ואף שהמשנ"ב (בסי' ס"ב סק"ט) אוסר לשתות בבית המרחץ היינו מפני שחייב להמתין עד שיצא מהמרחץ ויברך, והרי זה דומה להא דאסור לאכול ולשתות קודם התפלה או קודם קדוש והבדלה דאין הקידוש בא להתיר את האכילה אלא אדרבה הוא דכיון דרמיא עליה מצוות קידוש והבדלה לכן אסרו חכמים לאכול ולשתות קודם שיקדש או יבדיל וכמו כן הכא, ועיי"ש עוד).

אולם טוב לעשות עצה שבא לו בקל בכדי שיוכל לצאת בברכה אחרת, הן בברכה ראשונה.

(במשנ"ב (סי' קס"ז שם סקמ"ט) כתב דאף דספק לקולא מיהו אם נזדמן לפניו במסיבתו אחד שרוצה לאכול נכון שיוציאנו בברכתו, ובשעה"צ (סקמ"ט) כתב דפשוט הוא ולא ביאר טעמו, ואפשר לומר ב' טעמים או משום הכלל דכל ספק דרבנן היכא דאפשר בקל לברר הספק צריך לברר, וא"כ ה"ה בזה דאפשר לצאת בקל בברכה בלא חשש ברכה לבטלה, או אפשר דזהו בכדי לחשוש להפוסקים הסוברים דס' ברכה ראשונה צריך לברך בכדי שלא ליהנות מהעוה"ז בלא ברכה, ומפשטות דברי המשנ"ב דכתב "אם נזדמן לפניו אחד שרוצה לברך", משמע דדוקא אם נזדמן לפניו, אולם אינו צריך לחפש אחריו או אחר עצה אחרת לפוטרו, דדוקא מה שאפשר בקל צריך לפוטרו, ומשמע כטעם א', דלטעם הב' משום שיש לחשוש לשאר השיטות, היה צריך לחפש אחריו אפילו כשבא בקושי, ועפי"ז כתבנו דטוב לעשות גם שאר עצות שבאים לו בקל בכדי לצאת מהספק, ולפי טעם א' שייך זה גם בברכה אחרונה, דטוב לצאת ידי ספק, וכן כתב בערוך השולחן (סי' ר"ב סעי' ב') וז"ל אמרו חז"ל (ב"ק ל.) האי מאן דבעי למיהוי חסידא יקיים מילי דברכות, ונראה דהכי פירושו דההסיד עושה לפנים משורת הדין, והנה בברכות קיי"ל דספק ברכות להקל, וההסיד מוציא את עצמו מידי קולא זו כגון שספק אצלו אם בירך בורא נפשות אם לאו וא"צ לברך מספק, וההסיד אוכל או שותה עוד איזה דבר ומברך בורא נפשות ע"כ).

ובכן צדיקים יראו וישמחו

באותות כבוד הערכה והוקרה, ומתוך לב מלא שמחה ושירה, נשגר ברכת מזלא טבא, אל מול פני מעלת כבוד האי גברא רבא, רב פעלים לתורה ולתעודה במסירות רבה, פאר מקדושים, מרבה צדקה וחסד לכל דורשים ומבקשים, משליך עצמו מנגד לבוא בעזרתינו, נושא בעול משא הקודש יומם ולילה בהתמסרות עצומה להרמת והחזקת כוללינו

כבוד שמו תפארתו, על ישראל הדרתו

ב"ק הגאון הצדיק

רבי שלום אליעזר מייטלבוים שליט"א

רב קהל יטב לב ד'סאטמאר 15 עוו.

נשיא כוללינו הק' צדקת רבי מאיר בעל הנס

בנו חביבו ויקירו של מרן רביה"ק זי"ע מייסד כוללינו

לרגל שמחת נישואי נכדתו שתחי'
למזל טוב ובשעטו"מ

בת חתנו כבנו החשוב

הגה"צ ר' **אברהם מאיר האלבערשטאם** שליט"א

רב דקהלתינו ב"פ 18 עוו.

וזאת הברכה, יצו השם ככה, שמשמחות אלו יושפע לו רב ברכות ושובע של שמחה, ובזכות מעשיו הכבירים למען הפרט והכלל, ילווה אותו ברכה והצלחה על כל צעד ושעל, ואלקא דמאיר יענהו בכל משאלות לבו לטובה, בשכר פעולותיו הטובים לעניי ארה"ק, וזכות קיום רצון קדשו והמשכת דרכו של אביו כ"ק מרן רבינו זי"ע יגן בעדו להתברך בכל מילי דמיטב.

החותמים למען שמו בכבוד והערכה

הנהלת הכולל בארה"ק הנהלת הכולל בארה"ב

ולידי יחזקא"ל לכם למטפת

באותות ידידות ושמחה, נשוך זאת הברכה,
בשם אנשי שלומינו קהל עדתינו נישא אלומות מדש,
בשם חברי הנהלת מוסדותינו הק' והעוסקים במלאכת הקודש,
ובשם הנהלת מוליזין ברמות מלא חפנים, מרבני ולומדי "מולל עצי חיים"

יעלה ויבוא ויגיע ברכת מזלא טבא חמה ולבבית ואיחולי ברכות והודאות עד בלי די
חן וחסד יתן ה' אל עילת כבוד ידידינו וידיד נפש כל חי החשוב הגעלה והמשובח
דמין כל עבידתיה יום וליל לא ישבות לטובת אברכי הכולל בעידותינו הסוללים בפז
קרוב לכל קוראיו תעיד עשליך עצמו מנגד את קרן מוסדותינו להועם ולחזק
אדוק מקושר ומקורב באילנא דרבא הלא הוא כ"ק מרן רביע הגה"ק שליט"א
לו יאתה התנדה והתהילה בהרעת קרן קהילתינו ודואג תעיד לבל יחסר העוז כלל

האי גברא יקירא, עושה חסד לאלפים תדירא, נודע לעוז ולתפארה,
מרבה להיטיב לזולת חשיבה כאורה, ומופלג ביראה טהורה

הרב יחזקאל ראטטער

שליט"א

רוח החיים של מוסדותינו וקהילתינו הק' פה, בני ברק יצ"ו

לרגל השמחה הגדולה שבביתו שורה, ברוב שמחה ואורה

בנישואי בנו למזל טוב בשעה טובה ומוצלחת

החתן החשוב והמצויין מופלג בתויר"ש כמר **שמואל** נ"י
עב"ג הכלה המהוללה שתחי' בת האי גברא יקירא, ארי שבחבורה,
נודע לעוז ולתפארה, מחשובי אנשי שלומינו דקהילתינו המעטירה

הרה"ח ר' **אפרים אליעזר טעללער** שליט"א

וצרופה בזה ברכותינו, מעומק לבבינו, שזכות רביתיה"ק יעמוד לו להתברך בכל
ברכאן דנפישא, בשכר עמלו בהרחבת גבולי הקדושה, ויושפע לו אושר ועושר
במידה ערובה וגדושה, ויזכה להרבות ולהיטיב בפעולותיו הנערצים לטובת הקהילה
והמוסדות, במעשיו הטובים ללומדי הכולל בתמידות, להרעת קרן התורה והחסידות,
וזכות הרבים יגן בעדו ובעד ביתו, ותעמוד לעד צדקתו, ותעיד נספר תהילתו.

החותמים לטובת שמו ברגשי הודאה והערכה

הנהלת המוסדות | הנהלת הקהילה
הנהלת הכולל

משיב כהלכה

תלמיד השיעורי הלכה שנאמרו בבי מדרשא

ע"י הרב הגאון רבי יהושע צבי יהושע שליט"א

מו"ץ קהילתינו הק'

דיני אמירת ויכולו בתפלה ובקידוש (ב)

א] באמירת ויכולו אחר תפלת שמו"ע צריך לעמוד [א] אמנם מותר להשען על השולחן או על שטענד"ר [ב].

ב] מי שמתפלל ביחידות י"א דאינו חוזר לומר ויכולו אחר תפלת שמו"ע [ג] וי"א דיחיד יכול לומר אבל א"צ לעמוד [ד] וטוב שגם היחיד יאמר אבל לא יתכוון לשם עדות אלא כקורא בתורה אמנם נהגו שגם היחיד אומרו בעמידה [ה].

ג] המתפלל בציבור וסיים שמו"ע אחר שאמרו הציבור ויכולו או מי שמתפלל ביחידות טוב להדר לומר ויכולו יחד עם חבירו כדי שיהיו עכ"פ שני עדים המעידים יחד על מעשי בראשית [ו] ויש חולקים ע"ז וס"ל דא"צ כלל להדר ע"ז ויכול לאומרו בפני עצמו [ז].

ד] ישנם דיעות חולקות אם נשים אומרים ויכולו אחר שמו"ע לשם עדות [ח] כמו"כ יש בזה נפק"מ אם יכול לצרף אשה שתאמר עמו ויכולו שיהא נחשב כאמירת שנים [ט].

ה] אם שכח לומר ויכולו בשעת קידוש ונזכר אח"כ באמצע הסעודה יש ליקח כוס יין ולומר עליו "ויכולו" ולשתות ממנו מלוא לוגמיו [י] ומצוי הדבר בשבת שחל ביו"ט דמצוי ששוכח לומר ויכולו או באופן ששומע קידוש מאחר ולא שמע ממנו רק הקידוש ואם אין לו יין יאמרנו בלא כוס [יא] וה"ה דיכול לאומרו על כזית פת [יב].

ו] יש לעיין אם מותר לו לאכול סעודה לפני אמירת "ויכולו" שעל הכוס [יג].

ז] באופן שלוקח כוס יין באמצע הסעודה כדי לומר עליו ויכולו תלוי בזה אם רגיל תמיד לשתות יין בתוך הסעודה ונפטר בברכת בפה"ג של הקידוש לא יברך ברכת הגפן על הכוס שאומר עליו ויכולו אבל אם אינו רגיל לשתות יין בתוך הסעודה אז יברך על הכוס ברכת הגפן [יד].

ח] באופן שמברך ברכת בופה"ג על הכוס יאמר תחלה ויכולו ואח"כ יאמר ברכת בופה"ג [טו].

ט] אם לא אמר ויכולו לפני קידוש כגון שבת שחל ביו"ט ששכח לאומרו או שיוצא מאחר והגיע אחר אמירת ויכולו ונזכר מיד לאחר שבירך בופה"ג י"א דיאמרנו שם קודם ברכת הקידוש וכן אם נזכר באמצע ברכת מקדש השבת יסיים הברכה ויאמר ויכולו קודם השתיה [טז] אך יש החולקים על זה וס"ל דלא יפסיק לומר שם ויכולו אלא יגמור כל הקידוש וישתה הכוס אפילו משהו ויאמר ויכולו ואח"כ ישתה מלוא לוגמיו [יז].

ביאורים והוספות

(א) כיון שבזה אנו מעידים להקב"ה במעשי בראשית וע"פ הדין העדים צריכים להעיד מעומד כמו שנאמר ועמדו שני האנשים.

(ב) כ"כ בשו"ת רבבות אפרים ח"ד סימן צ"ז אות פ"ז) כמבואר בשו"ע (חו"מ סימן י"ז ס"א ברמ"א) דעדים בשעת אמירת עדותן מותרים להישען על השולחן וסמיכה נחשב עדיין כמו עמידה כן פסק שם הרמ"א ש"ך וסמ"ע אך עיין שם בטו"ז דחולק ע"ז וס"ל דסמיכה נחשב כישיבה ואין להתיר לעדים לעשות כן.

(ג) כד' הטו"ז דאין עדות ביחיד.

(ד) כ"כ באליה רבה והטעם משום יו"ט שחל בשבת שלא אמרוהו בתפלת הלחש.

(ה) שו"ע הרב בקונט"א סק"ב.

(ו) כ"כ המשנ"ב ס"ק י"ט.

(ז) כ"ד החזו"א סימן ל"ח סק"י דכל ההידור הוא דווקא בציבור ובעשרה דצריך עדה שלימה להעיד להקב"ה אבל הידור על שנים לא מצאנו בפוסקים כלל ולפי דעתו גם אין להדר אחר שנים דמיחזי כמעמיד עדים על מעשי בראשית עיי"ש וכן הורה בעל ויען יוסף (באהלי יוסף אות ל"ד) וכ"כ בספר הליכות חיים דמעולם לא ראה בדור הקודם להדר אחר שנים לומר ויכולו ובחזו"א שם כתב עוד דאפשר דא"צ לא קול רם ולא מעומד ומה שכתב הטור דיש לאומרו בקול רם וביחד הוא משום דבאמירה בקול רם נראה כמכריזין ומעידין בפני כל באי עולם כי ששת ימים עשה ה' והא דבעינן ביחד הוא משום שיש בזה היכירא ופרסומא מילתא טפי עכ"ד אך עיין במעשה איש (ח"ד עמוד קכ"א) בשם הגר"ח קנייבסקי שהחזו"א בעצמו אמר לו שאם איחר לומר ויכולו עם הציבור יתנהג כמו כולם ויאמר ויכולו עם חבירו.

(ח) בכף החיים ס"ק ל"ו כתב בשם הבית מנוחה שאשה לא תאמר ויכולו לשם עדות דאשה פסולה לעדות אך בפתח הדביר סק"ז כתב דגם הנשים יכולים לומר ויכולו לשם עדות כיון שעדות זו גלויה לכולם ומקבלים בזה גם מאשה.

(ט) בהליכות שלמה פי"ד הערה 21 כתב שמצד הסברא נראה דאפשר לצרף אשה שגם היא מצווה בעדות זו על בריאת שמים וארץ והרי א"צ כל פרטי דיני עדות דפשוט דאין כאן עדות ממש שהרי אב ובנו אומרים ויכולו ביחד אע"פ שהם קרובים, ועדיין יש להסתפק אם יש לצרף קטן שהגיע לחינוך.

(י) משנ"ב סימן רע"א ס"ק מ"ה וברכת הבית שער מ"ו.

(יא) חיי אדם כלל ו' סעיף י"ג.

(יב) שולחן שלמה אות י"ט.

(יג) שש"כ פנ"ב הערה פ"ד פי' אף דיש עליו חיוב לומר ויכולו אך יתכן דבזה לא אסרו אכילה כמו שאסור לאכול לפני קידוש.

(יד) כף החיים סק"ס.

(טו) שש"כ שם ורצה שם לצדד מקודם דיאמר תחלה ברכת בופה"ג ואח"כ יאמרו ויכולו כיון שהכוס בא בשביל ויכולו והוי דומיא דקידוש היום דמברך על היין לפני שאומר ברכת הקידוש משום דהגפן בא לצורך הקידוש אך בסוף מביא מהגרשז"א דכיון שאמירת ויכולו על הכוס היא רק הידור וחומרא בעלמא מוטב להקדים אמירת ויכולו ולא להפסיק בו בין הברכה להטעימה וכתב שם דקצ"ע מהא דיו"ד סימן רס"ה לענין בקשת רחמים על הרך הנימול בין ברכת בופה"ג לשתיה דהמנהג הוא ששותין בסוף אחרי קריאת השם.

(טז) ברכת הבית שער מ"ו אות י"ט שולחן שלמה הערה ו' וכ"כ הגרח"ק בתשובה דאינו הפסק.

(יז) ברכת הבית שער מ"ו הערה כ"ו שו"ת משנת יוסף ח"ו סימן פ' ושש"כ שם ומוכיח זאת מדברי המשנ"ב בס"ק כ"ד שאם טעה ובירך המוציא קודם קידוש יקדש על הפת ולא יאמר ויכולו והיינו משום דהוי הפסק לאחר ברכת המוציא וא"כ גם בדידן הוי הפסק ובשו"ת שבט הקהתי (ח"ג סימן ק) כתב בשם הגרשז"א דלכתחלה לא יאמרנו ובדיעבד לא הוי הפסק.

מה טובו אהליך יעק"ב משכנותיך ישראל

ברכת התורה

בברכת התורה, נברך בשמחה ואורה, ונזמרה לאלוקי **יעק"ב**
ברגשי הודאה והוקרה, ברוב שמחה ואורה, רני ושמחי ל**יעק"ב**
ידידינו וידיד נפש כל ח', תופך נלהב למוסדותינו הק' ברוח נאמנה מסורה ומרובה עד בלי ד'
עושה ומעשה צדקה וחסד לפרט ולכלל, לכל מוסדות סאטמאר בכל קצוי תבל, נדיב ושו**ע**
קראנו אליו בכל עת ועמנו, לטובת החזקת מוסדותינו, לכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א קשור ואדו**ק**
בונה ומקים עולמות של תורה, ע"ש אביו החשוב לזכרון עולם לשם ולתפארה, בן יוכה א**ב**

הרבני הנגיד הנדיב הנכבד, עושה ומעשה צדקה וחסד

מו"ה יעקב זוסמאן סופר הי"ו

מראשי הנהלת ישיבתינו הק' בקרית יואל יע"א

לרגל אשר חבלים נפלו לו בנעימים לשוש ולשמוח בשמחת התורה

חגיגת הכנסת ספר תורה

שתיערך אי"ה ברוב פאר והדר ביום ראשון פר' תולדות הבעל"ט
בראשות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

יחד עם מעמד חנוכת הבית

לבית מדרשינו הגדול דקהילתינו הק' במאנטריאל

"בנין שמואל בנימין"

נותן התורה, יברכם בשמחה ואורה, ויהי נועם ה' עליכם, שתשרה שכינה במעשי ידיכם,
ותזכו להמשיך בפעלותיכם הברוכים בהרחבת גבולי הקדושה, בבריות גופא ונהורא נפישא,
אורך ימים בימינה ובשמאל אושר וכבוד בטוב ובנעמים, ואך טוב וחסד ירדפוהו כל הימים.

המברכים למען שמו בשיר וקול תודה

הנהלת המוסדות
סאטמאר בני ברק

מקוה "שמואל בנימין"
דקהל יטב לב ד'סאטמאר ב"ב

לרגל התחלת לימוד שו"ע או"ח סימן ל"ב במסגרת חבורת שונה הלכות:

סעיף ה – כתיבה בימין

מבוא הסת"ם: בסעיף זה מבואר: סת"ם צריכים לכתבו ביד ימין / השולט בשתי ידיו צריך ג"כ לכתוב ביד ימין / איטר יד כותב בשמאלו, דשמאל דידיה הוה כימין / איש ימיני שכתב סת"ם ביד שמאל, או איטר שכתב ביד ימין, פסול, כשיכול למצוא תפילין אחרים / השולט בשתי ידיו שצריך לכתוב בימין וכתב בשמאל, כשר / הכותב בפיו, דהיינו שתופס הקולמוס בפיו, פסול משום שאינו דרך כתיבה, אפילו אם אי אפשר למצוא אחרים.

ידיעות הסת"ם: על מי כתב הפמ"ג שאין לקבלו לסופר? הכותב בימין ורוב מלאכתו בשמאל, או להיפך שכותב בשמאל ורוב מלאכתו בימין, כתב הפמ"ג שאין לקבלו לסופר. אמנם אף לדעת הפמ"ג בדיעבד אם כתב כשר, דדינו כמו בשולט בשתי ידיו. והטעם שאינו ראוי להיות סופר, משום דלענין הנחת תפילין איתא מחלוקת בשו"ע (או"ח סימן כז ס"ז) אם אזלינן אחר היד שכותב בה, והיא נקראת ימין, ומניח תפילין ביד שכנגדה. או אזלינן בתר היד שעושה בה רוב מלאכתו, והוא נקראת ימין, ומניח תפילין כנגדה. ואע"ג שהרמ"א הכריע שאזלינן בתר היד הכותב, וא"כ ה"נ יכתוב ביד שרגיל לכתוב בה, היינו משום דהכרעת הרמ"א היינו לעצמו, דהיינו באיזה יד יניח תפילין, אבל אחריות דאחריני למה לי.

אמנם בשו"ת אבני נזר (או"ח סימן יג) כתב שאין ללמוד דין כתיבת סת"ם מדין הנחת תפילין, ואזלינן בתר היד שכותב בה. וכן כתוב בספר תורת הלוי (פ"י ס"ז). ששמע מבעל שבט הלוי זצ"ל, שדרכו להורות בזה כהאבני נזר דלא כהפמ"ג. וכ"כ בספר איש ימיני (עמוד רפא) בשם בעל שבט הלוי זצ"ל.

סעיף ו – שירטוט בתפילין

מבוא הסת"ם: בסעיף זה מבואר: פרשיות תפילין מעיקר הדין לא צריך שירטוט. מ"מ מכיון שאסור לכתוב שלשה תיבות מפסוק בלא שרטוט, לכן צריך לשרטט. **וכמה צריך לשרטט.** לדעת השו"ע צריך לשרטט רק שורה העליונה. וע"י יוכל לכתוב כל השיטות ישרות. ולדעת הרמ"א צריך לשרטט מכל ארבע רוחות, מלמעלה מלמטה, ומב' הצדדים. אמנם לכו"ע אי"צ לשרטט כל השורות.

אם אינו אומן לכתוב השורות ישרות, בלא שישרטט כל השורות, נכון יותר לשרטט כל השורות, משום זה ק–לי ואנוהו, שיכתוב השורות ישרות. **וכן המנהג בזמנינו לשרטט אף בתפילין כל השורות, וכן מלמעלה ומלטה ומן הצדדים** (ביה"ל ד"ה וכן נוהגין). **לשמה:** מעיקר הדין אין צריך לשרטט לשמה אפילו בספר תורה ומזוזה, וכש"כ בתפילין שאינו מחויב בשירטוט מעיקר הדין.

יעשה השרטוט בדבר שהוא חורץ ועושה שריטה (קסת הסופר סימן ג ס"ה). **אבל לא ישרטט בעופרת,** או בכל דבר שצובע. משום שמקום השרטוט נשאר צבוע.

ידיעות הסת"ם: שירטוט בסת"ם. ב'מזוזה', הלכה למשה מסיני שצריך לשרטט כל השורות. ב'**ספר תורה**', נחלקו הראשונים בזה. ולהלכה פסקינן דספר תורה צריכה שירטוט כמו מזוזה. מגילת אסתר צריכה שירטוט (שו"ע סימן תרצא ס"א). אם לא שירטט קודם כתיבה לא מהני לשרטט אחר הכתיבה (שו"ת רעק"א ח"א סימן נ, הובא בפתחי תשובה יו"ד סימן רפח סק"ה, ועוד)

מכונה: כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ב סימן קמח), וז"ל "ונשאלתי אם מותר לעשות השרטוט ע"י מכונית גלגלים, דאדם מהפך הגלגלים, ועי"ז יוציא הברזל שעושה השרטוט והוא מחשב בה לשמה, ודעתי נוטה להקל בזה לענין שרטוט עכ"פ, כיון דאין הלשמה מעכב".

שרטוט כפול. יש סופרים הנוהגים לעשות שרטוט נוסף מתחת לאותיות, כדי ליישר הכתב. ומותר לעשותו לכתחילה (משנת מרדכי).

סעיף ז – תפילין נכתבים על הקלף

מבוא הסת"ם: בסעיף זה מבואר: דיש שלשה סוגי עורות: א) גויל – ב) קלף – ג) דוכסוסטוס.

גויל – הוא עור שלם [שלא נחלק], רק שהוסר ממנו רק השער, ומצד הבשר לא הוסר כלום. וכותבין עליו **במקום השער.** (פירוש המילה 'גויל' הוא דבר שלא נתקן כלל. כמו שמפרש בגמרא מס' בבא בתרא 'גויל', אבני דלא משפיין).

קלף – כשחולקים העובי לשנים, החלק החיצוני שלצד השיער. (פירוש המילה 'קלף', דבר דק שמתקלף).

דוכסוסטוס – כשחולקים העובי לשנים החלק הפנימי לצד הבשר. (פירוש המילה 'דוכסוסטוס'. דוך – מקום וסוטוס בשר. בלשון יוני).

ומקום הכתיבה בין בקלף ובין בדוכסוסטוס במקום החיבור, היינו במקום שהיו דבוקים ביחד קודם שחלקם לשנים [ורמז לזה כבוד אלקים הסתר דבר (לשכת הסופר סימן ב' סקי"א בשם עטרת זקנים)]. ולכן בקלף שהוא החיצון כותבים בצד הבשר. ובדוכסוסטוס שהוא הפנימי כותבים בצד השיער.

הלכה למשה מסיני שתפילין נכתבים דוקא על ה'קלף'. והיינו החלק שלצד השיער [שלמעלה]. וכותבים לצד הבשר [במקום שהיה מחובר לדוכססטוס]. ואם שינה – שכתב בצד השיער, או שכתב על חלק העור הפנימי שלצד הבשר, פסול. ואפילו אם כתב רק קוצו של יו"ד שלא במקום בשר, כגון שכתב ע"ג דוכסוסטוס, דיש חלק קטן שלא עיבדו ונשאר דוכסוסטוס, פסול (בה"ל ד"ה ואם שינה).

בזמנינו [שאין אנו בקיאים לחלקה, ושיהיה אפשרות שיהיה גם קלף וגם דוכסוסטוס] אין אנו חולקים העורות לשנים. ועל מה שאנו כותבים עליו נקרא 'קלף', כיון שמצד הבשר גוררים הרבה, עד שלא נשאר אלא הקלף בלבד. ומהצד העליונה שבצד השיער קולפים רק קליפה העליונה, שאפילו אם היו חולקים העור לשנים היה צריך לגרוד כך (שו"ע).

ידיעות הסת"ם: על מה כותבים ספר תורה. כתב בשו"ע (סימן רעא ס"ג) "כותבין ספר תורה על ה'גויל', והוא העור שלא נחלק, וכותבין בו במקום שער. ואם כתב ספר תורה על ה'קלף' כשר, והוא שיהיה כתוב בצד הפנימי שכלפי בשר. וכתב הרמ"א **וקלפים שלנו הם יותר מובחרים מגויל, וכותבין עליהם לכתחילה לצד בשר. ואין כותבין עכשיו על הגויל** וכו'". והטעם מבואר בדרכי משה (שם, הובא בט"ז ש"ך שם) כי הגויל לא הוסר כי אם השיער ובצד שני לא הוסר כלום. ולכן אף בספר תורה שמצותו בגויל כותבין עתה לכתחילה בקלף מטעם זה, מכיון שיותר נאה. ועוד שהגויל כבד יותר, והקלף קל יותר.

סעיף ח – עיבוד הקלף

מבוא הסת"ם: בסעיף זה מבואר: שצריך לעבד הקלף של תפילין [וה"ה של ס"ת ומזוזה]. ואם לא עיבדוהו אינו נקרא קלף אלא 'עור'. והעיבוד הוא הלכה למשה מסיני (בה"ל ד"ה צריך הקלף בשם הפמ"ג).

אופן העיבוד: צריך לעבד את הקלף בעפצים או בסיד. וכל שלא עיבדוהו בעפצים או בסיד, אינו נקרא קלף אלא **'דיפתרא'**. והמנהג לעבד את העור בסיד (מג"א סק"ט).

צריך להניח את העור בסיד עד שיפלו השערות מאליהן (ולא ע"י גרידה). ואם הוציאו מקודם שנשרו השערות, חשיבי 'דיפתרא' ופסול. אמנם יש אומרים שאם הוציא העורות מן הסיד אחר ארבעה ימים, ועדיין לא עבר השערות מאליהן, בדיעבד אין קפידא, דלא תליא בשיער כלל. דכבר הונח בסיד ונתקן כהוגן ולא קרינן דיפתרא (מ"ב ס"ק כג בשם שו"ת משיב נפש סימן ד).

לשמה: צריך לעבד הקלף של התפילין לשמה 'לשם קדושת תפילין', [או לשם קדושת ספר תורה, ראה לקמן]. דעת הפמ"ג שדין לשמה הוא מדרבנן, ולכן בספק אם עיבדוהו לשמה, יש להקל. משום ספיקא דרבנן לקולא. אמנם דעת רעק"א דעיבוד לשמה הוא דאורייתא (ביה"ל ד"ה או לשם ס"ת).

לכתחילה טוב להוציא בשפתיו שמעבד העורות לשם קדושת תפילין. ובדיעבד שלא הוציא בשפתיו רק חשב במחשבתו כשר (משנ"ב ס"ק כד).

אמירת לשם קדושת תפילין צריכה להיות 'בתחילת' העיבוד, ושוב אינו צריך לחזור ולומר עד סיום העיבוד, ואפילו נמשך העיבוד כמה ימים. סגי באמירתו בתחילת העיבוד (משנ"ב ס"ק כה בשם הפמ"ג).

תחילת העיבוד היינו בשעת נתינת העורות בסיד. אבל מה שנותנים העורות במים כדי לרככם קודם נתינתם בסיד, אינו נחשב תחילת העיבוד (משנ"ב סוס"ק כה).

אופן הלשמה: אם עיבד הקלף לשם קדושת ספר תורה, יכול להשתמש בקלף זה לתפילין או למזוזה. מפני שקדושת ספר תורה חמורה מהם, ובכלל מאתיים מנה. אמנם אם עיבד הקלף לשם תפילין אינו רשאי לכתוב עליו ספר תורה, מפני שקדושת ספר תורה חמורה. ואם עיבד הקלף לשם סת"ם, אינו רשאי להשתמש בו לדברי חול. אא"כ התנה מתחילה שאם ירצה להשתמש בקלף לכל דבר, רשאי לעשות כן.

ידיעות הסת"ם: עיבוד עורות על תנאי. כפי המבואר, עור שעבדו לשם ספר תורה, יכול לכתוב עליו תפילין ומזוזה, שקדושתם פחותה משל ספר תורה. ואע"ג שאסור לשנות מקדושה חמורה לקדושה קלה, הכא שאני שאינו אלא הזמנה. שהרי עוד לא כתבו עליו ספר תורה. ולכן מותר לשנותו לקדושה קלה. אבל לדבר חול אסור לשנותו. מג"א (שם סק"י) בשם הלבוש.

ועיין בבאר היטב (ס"ק יב) דיש אוסרין לכתוב תפילין על קלף שנתעבד לשם ספר תורה, משום דהו"ל הורדה בקדושה. אם לא שיתנה מתחילה, שאם ירצה לשנות לקדושה קלה שיהא רשות בידו. ולכן כתב הקסת סופר (סימן ב ס"ד) שלכתחילה כדי שיאמר לשם מה שמעבד, כגון לשם תפילין, כשמעבד לתפילין. ולשם ספר תורה כשמעבד לשם ספר תורה. אמנם לדינא נקטינן כפי המבואר בשו"ע שמהני של ס"ת לשם תפילין.

והנה בקלף שלא עשו תנאי שיוכל לשנותו לדבר חול, לכו"ע אסור להשתמש בהם לדברי חול. ולכן אלו המעבדים עורות שאינם עושים תנאי, אסור להשתמש לדבר חול עם שאריות הקלף. וכן אסור להתלמד בה לכתוב סת"ם. אבל המעבדים עורות העושים תנאי שיוכלו להשתמש בכל דבר, אז מותר להשתמש עם שאריות הקלף לדבר חול. [וראה בנו"כ אופן אמירת התנאי. וכן יש אומרים דע"י תנאי הו"ל כלא נתעבד לשמה (יעויין בקסת הסופר שם). ולכן י"א שעדיף לעבד העורות בלא תנאי, לשם קדושת ס"ת, ואז מותר לכתוב עליו אפילו תפילין ומזוזות, אבל דבר של חול אסור].

סעיף ט. – עיבוד קלף ע"י נכרי

מבוא הסת"ם: בסעיף זה מבואר: אם עיבד נכרי את הקלף. דעת הרמב"ם שהקלף פסול, אפילו כשאומר לו הישראל לעבד לשמו. משום שנכרי עושה אדעתא דנפשיה. וא"כ אינו לשמה. ואפילו אם אומר הנכרי שעושה אדעתא דישראל, אין מאמינים לו, משום שאין פיו ולבו שוים (מ"ב ס"ק כח).

אבל דעת הרא"ש שאם הישראל עומד על גבו בשעה שנותן העורות לסיד ואומר לו שיכוין לשמה. מהני, משום דלא בעינן כוונה של הנכרי אלא בעת נתינתם לסיד. ובשעה מועטת כזאת ציית הנכרי לישראל (משנ"ב ס"ק כח).

לפי הרא"ש מצוה לכתחילה שהיהודי יסייע קצת בעיבוד העור. ומהני אפילו אם סייעו רק בסוף העיבוד. ואפילו אם הסיוע היה בשותפות עם הנכרי (משנ"ב ס"ק כט).

וכל זה דבעינן שיסייע להנכרי הוא למצוה בעלמא, אבל בדיעבד כשר לשיטת הרא"ש אפילו אם לא סייעו כלל, כיון דס"ל שהנכרי אדעתא דישראל המצווה לעשות לשמה עביד (משנ"ב ס"ק כט).

סעיף י. לסמן קלף המעובד ע"י נכרי

מבוא הסתם: בסעיף זה מבואר: שיש לסמן את הקלף שהנכרי מעבד שלא יבוא להחליפו בקלף אחר שלא עיבדו לשמה. ואעפ"י שיכול הנכרי לזייף הסימנים הללו בניקל, אין לחוש לכך, מכיון שהנכרי מתירא שמא יכיר הישראל בזיוף בטביעת עין. ויסמן אותם דוקא כעין אותיות, אבל סתם נקבים לא מהני (ביה"ל ד"ה כעין אותיות בשם הפמ"ג).

ידיעות הסת"ם: מפעלים של עורות של נכרים. כתב בביאור הלכה (ד"ה משום) דמירי שהגוי מרוויח במה שיחליף העורות, לכן צריך לעשות הסימנים ע"י הנקבים. אבל במקום דלא נהנה בו הנכרי ע"י שיחליף העורות, לא חיישינן לאחלופי, עי"ש. והנה כהים במפעלים של עורות המצויים גוים, ואנשים שאינם שומרי תורה ומצות, ולפעמים יש חשש שיש לו הנאה לגמור מהר את עיבוד העורות, כדי להקל מעליו את העבודה. לכן ראוי לנעול את הבריכות של הסיד עם מנעול מיוחד, והמפתח יהיה אצל המשגיח. וכן אם נמצאו עורות במפעל שנפסלו מהכשרם, צריך לעשות מיד סימנים על העורות, שלא יתחלפו ח"ו עם העורות הכשרים (בית הסופר).

סעיף יא – תקנה לעורות שעיבדם שלא לשמה

מבוא הסת"ם: עורות שעיבדם שלא לשמה, יכול למתוח את העור, ולהכניסו שנית לסיד לשמה. וכשר. ואם אינו יכול לעשות כן, ואין להם ספר תורה אחרים וקלפים אחרים, יכתבו בו, אע"פ שאינו מעובד לשמה ויקראו בו בציבור.

בס"ד

תּוֹרָ"ה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרָשָׁה קְהִלַּת יַעֲקֹ"ב

באותות כבוד הערכה והוקרה, ומתוך לב מלא שמחה ושירה, נשגר בזה ברכת התורה, אל מעלת כבוד האי גברא יקירא, מרבה פעלים לתורה ולתעודה חשיכה כאורה, ראש וראשון לכל דבר קודש, רודצו"ח לכל דורש ומבקש, משליך עצמו מנגד לבוא בעזרתינו במסירות נאמנה, בכל עת ועונה, מחזיק ומוקיר צורבא מרבנן ואיהו גופיה צורבא מרבנן

הרבני הנגיד המפורסם

מוה"ר יעקב זוסמאן סופר הי"ו

חבר הנהלת מבצר הישיבות ד'סאטמאר

לקראת הגיע עת משוש, השמחה הגדולה והרוממה, שזוכה לקיים ולברך על המוגמר במצות כתיבת ספר תורה ולשמוח בשמחת

חגיגת הכנסת ספר תורה

וחנוכת ביהמ"ד הגדול "בנין שמואל בנימין"
ד'סאטמאר מאנטרעאל

ובהאי עידן חדוותא נביע שבח דא שירתא על אשר עומד לימינינו
בסיוע שיש בו ממש בחלוקת ההוספה לקראת ימי החג ללומדי כוללינו

זכות התורה, יעמוד לו להתברך ברוב שמחה ואורה, וימשיך במעשיו הכבירים לפרט והכלל, ועל ידי החזקת התור"ה יושפע לו ברכה והצלחה על כל צעד ושעל, ואלקא דמאיר יענהו בכל משאלות לבו לטוב, בשכר פעולותיו הטובים לעניי ארה"ק יתברך בכל מילי דמיטב, עדי ביאת משיח צדקינו, ומלכינו בראשינו, במהרה בימינו.

הכ"ד המברכים ביקרא דאורייתא

הנהלת הכולל בארה"ב - הנהלת הכולל בארה"ק
עסקני הכולל - רבנן ותלמידיהון

כִּי חִזַּ"ק בְּרִיחֵי שְׁעָרֶיךָ.
בֵּרַךְ בָּנַיִךְ בְּקִרְבֵּךְ
ערב ברכותינו החמות והמלאות לידידינו החשוב, הרואה אומר ברקא
כם לב יקח מצוות, איש המעש ועסקן הכביר בלב ונפש יקר רו
את הברכה, ברגשי הוקרה והערכה, להאי מרגניתא טבא יקר מפ
קרן המוסדות והקהילה זכה להרים עשרת מונים לשם ולתפארת בבני בר
יש האשכולות בדעת ובתבונה, נהנין ממנו עצה ועזרה בתדיר
ו נאה ויאה שיר שבח ותהלה, לא ישבות להגביר חיילים יומם ולי
ה"ה הרבני החסיד הנעלה והנכבד
מוה"ר
יחזקאל
ראטטער
הי"ו
חבר הנהלת מוסדותינו הק' בני ברק עי"א
לרגל שהשמחה במעונו רוממות קל בגרונו
בנישואי בנו החתן המופלג
בתוי"ש כמר שמואל נ"י
ממצויני תלמידי ישיבתינו הק'
עב"ג הכלה החשובה תחי' בת הרה"ח ר' אפרים אליעזר טעלער הי"ו מנכבדי קהילתינו הק' ב"ב יצ"ו
וזאת הברכה לפניך ערוכה יה"ר שפעולת ידיך הנשגבים יגן בעדך ובעד משפחתך שהזיווג יעלה יפה כסולת מנופה,
וזכות רביה"ק מייסד מוסדותינו הק' יגן עליך להצלחה ולשמירה, והבית בהבנותו תהא בנין עדי עד על דרך המסורה,
ויברכך ה' בהני תלת מילי כגפן אדירה, וימלא ה' כל משאלותיך במדה יתירה, בנים ובני בנים עוסקים בתורה, דורות
ישרים ומבורכים לשם ותפארה, עדי נזכה לביאת משיח צדקינו ומלכינו כ"ק מרן רבינו שליט"א בראשינו, בב"א.
ידידיך הנאמנים המוקירים ומעריצים פעליך
הנהלת מוסדות "יטב לב"
דרב"י בארה"ב
ג"א מצטרפים לברכה, סגל חבורת עסקני המוסדות בארה"ב
מאיר פערל, בנציון אברהם כהן,
יואל בריאוער, הלל מנשה מארמארשטיין,
אשר זעליג בלייך, משה חיים הכהן קאהן,
קלמן אליעזר לעווי, יעקב יחזקי' נאנדל,
אליעזר דוד פריעדמאן
www.Artistic.Group

ל' חשון

הרה"ק ר' צבי הירש מרימאנוב זי"ע

וזרח השמש

נולד בשנת תקל"ח לאביו ר' יהודה לייב בעיר דאמבראווע, כשנתחתן הרה"ק רצ"ה מרימונוב עם הרה"ק מרוז'ין זי"ע אמר הרה"ק מריז'ין שדרכו שלפני גמר קשרי שידוכין מונה את יחוסו, וגם המחותן עושה כך, ע"כ עכשיו גם יעשה כך, ומנה את יחוסו, אח"כ ביקש את הרה"ק מרימונוב שגם הוא יעשה כך, אמר הרה"ק מרימונוב: אבי ואמי עזבוני וילכו בדרך כל הארץ בהיותי עוד נער בן עשר שנים ולא הכרתים איפוא היטב ולא אדע מאומה לספר שבחם, אבל זאת שמעתי עליהם כי היו תמימים וישרי לב, אני בעצמי גדלתי בבית איש קרובי ומסר אותי לחייט יהודי בטארנוב (שליד דאמבראווא) ללמוד ממנו את האומנות והייתי אצלו ה' שנים, ואף כי צעיר הייתי בכל זאת "הייתי פועל אמת, וזהיר מאד לבלי לקלקל את החדש ולתקן את הישן", ויהי כשמוע הרה"ק מרוז'ין דברים אלו אמר: השידוך הזה נגמר, וקיים וישר היא (בארות המים), כאמור נתגדל אצל דודו שמסרו לחייט, ואף בעת שהי' אצל החייט יראת ה' חפף עליו כל היום, הי' מתפלל בכוונה עצומה, והנהיג עצמו בקדושה ובטהרה, כל לילה הי' קם בסתר והעריך תיקון חצות בבי ובדמעות.

רבותיו

כשהגיע לשנתו הט"ו, גמר בדעתו שלא יבלה זמנו לריק רק לעבודת ה', והשליך מלאכתו, פ"א הי' בביהמ"ד ושמע שהחסידים נוסעים לרבם לפריסטיק מקום משכנו של הרבי ר' מענדל'ע מרימונוב זי"ע, נכנס בלבו תשוקה גדולה גם כן לנסוע, וביקש מאתם שיקחו אותו אתם, אבל הם דחקו אותו, אבל הוא לא הרפה והתחנן אליהם שיקחו אותו ובתמורה לכך ישרת אותם כל הדרך, מיד כשהגיע הר"ר הירש לפריסטיק וראה את פניו הק' של הצדיק נתלהב כולו, ורוח של קדושה נכנסה בו, הר"ר ביקש בכל הזדמנות לשמש את הר"ר מענדיל'ע, וניגש להמשב"ק ואמר לו שמהיום הוא רוצה לעזור לו בעבודתו הקשות כמו לבקוע עצים וכדו', וכוונתו בזה היתה כי הלא המשב"ק בשימושו עושה נח"ר להצדיק, והצדיק בעבודתו עושה נח"ר להשי"ת, וע"ז שיעזור להמשב"ק שמשמש את הצדיק יזכה לגרום נח"ר להשי"ת, ואכן כל עבודות מסר לו המשמש, עד שנעשה כל המוציא ומכניס על ביתו של הצדיק, חוץ מדבר אחד לא הניחו המשמש לעשות והיא להציע את משכבו של הצדיק, פ"א ירט הדרך לנגד המשב"ק ולא הי' יכול להציע את משכבו של הצדיק, ביקש מהר"ר הירש לעשות את זה, להר"ר הירש הי' הדבר כמוצא שלל כי ע"ז יוכל לשמש את הצדיק ישירות, וכל היום עשה הכנה למצוה וחזר לעצמו מה לעשות שלא יטעה, והתפלל אל ה' שתהא שימושו נח"ר להצדיק, ובלילה כשהציע

ימי ההילולא

כ"ד מרחשון

- **רבי אברהם בן הגר"א** - תקס"ט
- **רבי נפתלי ב"ר אליעזר ליזענסק** - תקצ"ט

כ"ה מרחשון

- **רבי אברהם בן הגר"א** - תקס"ט
- **רבי נפתלי ב"ר אליעזר ליזענסק** - תקצ"ט

כ"ו מרחשון

- **רבי רפאל הכהן ב"ר יקותיאל זיסקינד** (תורת יקותיאל ומרפא לשון מוסר) - **תקס"ד**

כ"ז מרחשון

- **רבי דוד לידא** (עיר דוד) - **תנ"ה**
- **רבי דוד צבי ב"ר שאול ערנפעלד** (אביו של התן סופר) - **תרכ"ב**

כ"ח מרחשון

- **רבי צבי באנקאנאש** (הגהות מהרי"ץ) - **שנ"ג**
- **רבי ישכר בער ב"ר סיני מיקולאש** (מנחת עני) - **תרכ"ב**
- **רבי אליעזר ליבער ב"ר אברהם אשכנזי מבארדיטשעוו** - **תקל"א**

כ"ט מרחשון

- **רבי שלמה זלמן אלכסנדר כהנא שפירא ב"ר יעקב אב"ד קרינוק** - **תרפ"ג**

ל' חשון

- **רבי צבי הירש ב"ר יודא לייב מרימנוב** - **תר"ז**

את המיטה הי' מוריד דמעות בעניו שיזכה שהצדיק יישן טוב על המיטה שהציע, והי' מפריד בידו כל קש וקש בכדי שיהי' המיטה רך ונעים לישון, והרר"מ הרגיש בדבר, ושאל למחרתו את המשב"ק מי הציע את מטתו, והוכרח לגלות לו, אז הצדיק ציוה שרק הר"ר הירש יעשה את מטתו מעתה "כי מעולם לא ישנתי כ"כ טוב כמו הלילה" אמר הרר"מ, ומאז התקרב ביותר לרבו הר"ר מענדל'ע ונעשו משרתו ותלמידו המובהק, ועלה בדרגות עילאיות בעבודת השם, אבל הכל הי' בהסתר לכת מאד, ולא ידע איש את רוב גדלו, רק רבו הי' יודע ומכירו, כי אין קדוש כמותו, (כידוע שהחוזה מלובלין זי"ע הודיע פ"א להרר"מ כי הוא משתמש בקודש, והשיבו, התפללתי להשי"ת, הולך בדרך תמים הוא ישרתנו, ונושעתי עמו) אבל לא גילהו, כי עוד לא הגיע הזמן, והרה"ק ר"מ חיבבו מאד עד שהרה"ק אמר פ"א כשם שהאר"י הק' בא לעוה"ז בשביל רבי חיים ויטאל זי"ע, כן אני באתי בשביל הרבי ר' הירש, וכאשר עבר ר"מ לרימונוב לקחו עמו, ושם דאג עבורו זיווג הגון, (בזוו"ר הי' חתן הרבני איש תמים במעשיו מו"ה חיים גרייצער ז"ל, ובזוו"ש נשא אשה אלמנה בת הרה"ק ר' אלחנן מבילגוריי זצ"ל, [אחר פטירתו של הרה"ק מרימונוב נשא אותה הרה"ק מרוזין זי"ע]). ואחרי נישואיו נשאו רבו ביותר ושמחו על ביתו וכל אשר בביתו הפקיד על ידו, אחר פטירתו של רבו זה בשנת תקע"ה הלך להסתופף בצל הרה"ק מראפשיץ זי"ע, ושם ישב י"ב שנים עד פטירתו של הרה"ק מראפשיץ (יהי אור, אהלי יעקב).

כתר הילומים על ראשו יצור

רוב חסידים הי' סוברים שהרה"ק רבי נתן לייב בנו של הרר"מ ישב על כסאו, אך איזה רגעים לפני הסתלקותו דיבר הרר"מ על גלגולי נשמתו ואמר שהוא זוכר שבגלגול קודם כתב את "שאילתות דרב אחאי", חסידים בעל מח שעמדו שם פירשו דבריו הסתומים שברצונו לרמז שהרר"ה ימלא את מקומו, כי באיגרת רב שרירא גאון איתא: "שרבי אחאי בעל השאלתות עלה לארץ ישראל, ורבי נטרנאי "שמעיה" ישב על כסאו", ובכל זאת התאמץ הרה"ק ר' נפתלי מראפשיץ זי"ע להושיב את ר' נתן לייב, אך רבי נ"ל לא רצה בשום אופן כי אמר ששמע בעצמו שאביו אמר "שכשם שהאר"י הק' בא לעוה"ז בשביל רבי חיים ויטאל זי"ע, כן אני באתי בשביל משמשי הרבי ר' הירש", אבל הר"ר הירש לא רצה עוד לנהוג בנשיאות ונסע אל הרה"ק מראפשיץ זי"ע להסתופף בצלו, שם ישב י"ב שנים והתמסר כולו לעבודת השם.

נשיאותו

עם פטירתו של רבו השני בשנת תקפ"ז, חזר לרימונוב, בה ישב רבו הראשון ואז כבר הי' מפורסם לקדוש ישראל, ומילא את מקום רבו הרה"ק רמ"מ מרימונוב זי"ע, מתחילה הי' לו התנגדות מכמה צדיקים על דרכיו שהי' מופלאים מאד, שהי' מבקש הרבה מעות לפדיון, פ"א הגיע אליו איזה איש שהי' צריך לישועה לזרע של קיימא, ביקש ממנו הרר"ר הערש שמונה עשר רענדלעך, והאיש הי' עני ואביון וכל רכושו לא הי' שמונה עשר רענדלעך, מרן הדברי חיים זי"ע עמד ג"כ שם וריחם על האיש, ואמר לו שהוא יברך אותו בלי פדיון, ואכן נושע האיש ונולד לו בן זכר, אבל אחר כמה שבועות נסתלקה האם והילד רח"ל, אמר אח"כ הרה"ק מצאנז שכל ימיו התחרט למה הי' צריך להתערב בהעסקים של הר"ר הערש (אוצר ישראל), אבל לאחר זמן ראו כי איש קודש ונורא הוא, וכל דרכיו היא אמת ומשפט, ונהרו אליו אלפי חסידים ואנשי מעשה, גם צדיקי דורו העריצו אותו מאד ובאו לחסות בצל כנפיו, הרה"ק מצאנז הי' אומר שבפרשת פרה צריכים לנסוע לצדיק הדור, והוא הי' נוסע להרה"ק ר' אשר"ל מראפשיץ, ואח"כ להרה"ק ארי' דבי עילאי, ואח"כ נסע להר"ר הערש, ונתפרסם מאד לפועל ישועת גדול אשר ברכותיו מתקיימות, ורבים וכן שלמים באו לקבל ברכותיו ממנו, פ"א שררה מחלה החול–רע ל"ע, וגם ברימונוב התפשטה החולי רח"ל, עשו אז הסגולה המקובל, להשיא איש עני עם בתולה עני' ועשו החופה על הבית העלמין, והנה כאשר רצו להוליך להחופה החתן והכלה, נחלה הכלה בחולי הלז, ובאו אל הר"ר הערש, פתח פיו ואמר "מעבירין המת מלפני הכלה", ותיכף נתראפית הכלה ושבה לאיתנה, – ידוע הסיפור בעת חתונת הייט"ל בלילה שלפני הנישואין עשו סעודה מיוחדת לעניים כנהוג אצל כל הצדיקים, ומרן הישמח משה זי"ע נתן סכום מעות לבנו ר' אלעזר ניסן זי"ע וקצב סכום קצוב כמה שיתן לכל עני, ובא שם עני אחד שאמר שיוסיפו לו עוד כסף, ולא רצה לקחת פחות, והלך ר' אלעזר ניסן לשאול את אביו, יצא הישמח משה מחדרו לראות פני העני, ותיכף כאשר ראוהו אמר "אש להבה רבי ר' הערש, געב אים געב אים", ויברך העני את החתן ואת הכלה "שמזיווג זה יצאו דורות אשר יאירו את העולם עד ביאת המשיח", והלך לו העני, אחר כמה שנים כאשר חותנו של הייט"ל הרה"ק מטאלשעווע זי"ע עלה להשתקע לאה"ק, ונסע לקבל ברכות פרידה מצדיקי דורו, כאשר הגיע לרימונוב, מיד הכיר כי אותו עני אשר הי' אצל שמחת החתונה הוא לא אחר מהרבי ר' הערש, ואכן ברכת הצדיק עשתה רושם כידוע.

עבודה שבלב

דרכו בקודש הי' להתפלל בדביקות גדולה בהתפשטות הגשמיות, והי' רץ בעת התפילה אנה ואנה וסופק בידיו כף אל כף, ולא הבחין כלל בכל המסובב אותו, ובריצתו הי' פוגע בשלחן ובספסל ושאר חפצים, ולא הרגיש כלום, ואנשי הקהל הי' מוציאים כל דבר מביהכנ"ס כדי שלא יפגע בהם בדרך ריצתו וינזק, פ"א נפגש בתנור בוער ואחזו בידו וכל ידו נכוותה והתנפחה, אבל הוא לא חלי ולא מרגיש והמשיך בתפלתו בהתלהבות כאילו לא קרה שום דבר (יהי אור), הרה"ק ר' נפתלי ליזענסקער (בן הרה"ק ר' אלעזר בן הרה"ק רבי אלימלך זי"ע, [עיין אודותיו במדורנו גליון קמ"ב) והרה"ק ר' אליעזר מדזיקוב זי"ע היו פ"א אצל הר"ר הערש, ובשעה

שהתפלל הר"ר הערש תפילת שחרית הסתכל רבי אליעזר עליו כל משך זמן התפילה וכמעט שלא התפלל, והבחין שגם ר' נפתלי עושה כן, אחר התפילה אמר ר' אליעזר לר' נפתלי מה אתם אומרים לזה כל הפמליא של מעלה האט דאך דא מיט גיטאנצט, אמר לו ר' נפתלי כן גם אני ראיתי זאת ועמדתי לראות כל הזמן זאת (אוצר ישראל), תפלתו היתה בנעימות ובמתיקות נפלאה אשר הי' יודע טוב נגן, והרבה ניגונים המושרים אצל רבותינו מקורם היא ממנו כדוגמת ה"אהבה רבה ניגון", הניגון שמזמרים אצל תפלת "גשם וטל", ואצל "בבואם מאדם" בס"ג, גם הרבה מנהגים אשר בחצר בית סיגעט קיבל מרן הייט"ל זי"ע מעבודתו של הר"ר הערש, כמו אמירת שמע ישראל בסעודה שלישית אשר הרבה צדיקים אמרו רק ב' פעמים ד' מלך, ורבותינו נהגו לומר גם שמע ישראל כמנהגו של הר"ר הערש, גם על מנהג רבותינו עת ירדם לפני התיבה בתפילת שחרית של שבת להתחיל בקול מ"עד הנה" מקורו טהור היא מהר"ר הערש, וסיפר רבינו זי"ל שהר"ר הערש הי' דרכו להתחיל מתחילת נשמת, ואמר הייט"ל שאין הוא מחזיק עצמו במדריגתו להתחיל מתחילת נשמת, אבל כאשר מגיע ל"עד הנה" שוב אין בכוחו להתאפק בנפשו מלהתחיל לומר בקול רם.

עשרה נסיונות נתנסה ועמד בכולם

עבד את בוראו בשמחה רבה, בכל כוחו למעלה מהשגת אנוש, כמו שהעיד עליו הרה"ק מצאנז זי"ע "אונז האבן אים געקענט וון ער האט נאך גאר נישט געוואוסט, היינט איז נישט דא דער עילוי שבעילויים וואס זאל אים קענען משיג זיין", אפי' בזמנים קשים טובא כידוע מצער גידול בנים רח"ל שהי' לו במתו עליו שמונה עשרה ילדים בנים ובנות, לא חטא על נפשו ולא הרהר אחר מדותיו של הקב"ה וקיבל הכל באהבה רבה, אשתו שלא יכלה כבר לתת מעצור לרוחה הנדכה, באתה אל רבו הר"ר מענדל'ע ושטחה לפניו צרת נפשה, אז קרא אותו רבו ואמר לו: עד מתי תהי' ממשיך נשמות קדושות כ"כ אשר לא תוכל לקיימם..., כשענדר בנו השבעה עשר, וממש לא הי' ניכר עליו שום עצבות, שאל אותו חתנו מה זאת כי לכל בנ"י אשר יבואו לפניו לבקש רחמים עליהם תתקבל תפלתו לרצון, ומדוע לא יבקש רחמים על עצמו ג"כ, השיב לו "כי זאת היא ג"כ עבודת השם, ומדוע לא יקשה בעיניך על אשר אברהם אבינו ע"ה לא ביקש מהשי"ת שבל ידרוש ממנו עקידת בנו יחידו, ובלי ספק שתפלתו היתה נתקבלה ברצון, ואשר לא עשה זאת נשמע מזה, כי הטעם עקידת יצחק היום לזרעו ברחמים תזכור, ולולא זאת לא הי' לנו תקומה בגלות זה, וזה היא עבודת הצדיקים אשר יעבדו בזה לבוראם, כשחלתה בתו הצדיקת המפורסמת שהיא הי' השמונה עשר שנעדרו ממנו רח"ל, ובליל שב"ק הי' מתפלל כדרכו בשמחה יתירה כדרכו בק' וריקודין ב"לכה דודי" כמנהגו, ובסעודת ליל שב"ק כאשר הי' מסיב על שולחנו בהתלהבות גדולה ושמחה יתירה, אזי באה לפניו כלתו של הרה"ק הרר"מ וצעקה לפניו בבכי' יתירה כי בתו היא גוססת ר"ז, אז סמך פניו על ידו כעין נפילת אפים איזה רגעים, ואח"כ הגביה את ראשו ואמר כתיב ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר, הנה משה רבינו התפלל אל ה' הגם שיהי' בעת צרה רח"ל בעת ההוא היא מלשון בעתה ורעדה, עכ"ז לאמ"ר יהי' נשאר עומד על עמדו עם חוזק אמונתו ובטחונו בה', למען יוכל עוד לדבר דיבור לפני הקב"ה, ועתה אומר גם אנכי להקב"ה הלא בידך נפש כל חי, מה איכפת לך כי יתעכב עוד הדבר ותשאר בחיים ביום הש"ק למען שבל תבטל אותי משמחת הש"ק, והי' יושב וגומר סעודתו ברינה ובצהלה ולא הי' נראה עליו שום שמץ עצבות, ונשארה בחיים עד יום ב', שני סיפורים הנ"ל סיפר תלמידו ונאמן ביתו של הר"ר הערש ה"ה הרה"ק ר' הערשל'ע איטשעס זי"ע לבעל ה"ישועת יעקב" זצ"ל, וכשמעו הסיפור אמר: ארכו הימים מיום שנעדר מעמו ל"ע בנו יחידו הגאון מוהרמ"ז זי"ל (עיין במדורנו גליון ק"פ) ולא מצא נוחם לנפשו על אבלת לבו עד שמעו זה הסיפור, והי' מפליא תמיד בקדושתו של הר"ר הערש זי"ע (בארות המים), פ"א בל"ד בעומר התאספו צדיקי הדור כמדי שנה בשנה ביומא דהילולא של הרה"ק הרר"מ ברימונוב, אחר תפלת מנחה יצא מרן הייט"ל עם הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע בחצר לדון באיזה ענין, ולפתע שמעו קול רעש גדול, וזה הי' ברכת "על ספירת העומר" של הר"ר הערש, והרה"ק מדזיקוב עמד ומשתהא, א"ל הייט"ל: "מחותן מה אתה מתמה כ"כ, הלא יהודי זה נתנסה בעשר נסיונות ממש כאברהם אבינו ע"ה".

ובא השמש

בחורף שנת תר"ז יצא לאסוף כספים לטובת הנזקקים שנפגעו עקב מרד האיכרים שהי' אז, בדרך נצטנן ונפל למשכב, לפני פטירתו התפלל מעריב בהתלהבות עצומה וקרא קריאת שעל המיטה, וסיים את תפלתו בברכת "שהכל נהי' בדברו" שעל ברכה זו אמר הרה"ק מרוזין זי"ע שברכה זו הי' על המיתה, ועלה ונסתלק ביום ל' חשון א' דר"ח כסלו תר"ז לפ"ק.

יסופר כי באותו לילה שנפטר ראו מרחוק כעין עמוד אש בוקע ועולה מהעיר רימונוב, וכל המורה שעות של העיר הפסיקו את מהלכם בעת יציאת נשמתו הטהורה, והוטמן שם ברימונוב. מדברי תורתו נדפס ספר "בארות המים".

הילולא קדישא

באותם השנים אשר חודש חשון חסר (כבשנה זו) מחזיקים את היומא דהילולא ביום כ"ט חשון, כמו שכתב המג"א בס' תקס"ח סק"ז שאם שנה הראשונה שלאחר הפטירה חודש חשון מלא אז מחזיקים את היארצייט ביום א' כסליו בכל שנה אשר חודש חשון חסר, אבל אם השנה שלאחר הפטירה הי' חודש חשון חסר מחזיקים את היארצייט בכ"ט חשון, והר"ר הערש נסתלק בשנת תר"ז ובשנת תר"ח הי' חודש חשון חסר לכן בשנה זו שהחודש חסר היומא דהילולא ביום כ"ט חשון.

ויזמרון לך שירין ורחשין בירושלים קרתא דשופרא

מהררי ציון עיר קדשינו, נשגר כוס של ברכה לכבוד ידידינו, מע"כ האי איש האשכולות, רב פעלים לתורה ולתעודה, ראש וראשון לכל דבר שבקדושה בתוככי קהילתינו ומוסדותינו הק' בעיר בני ברק, נחמד למעלה ולמטה אהוב וחביב, ירא שמים מרובים, הוא הגבר אשר עומד תמיד לימין עוז מוסדותינו פעיה"ק, שמו משבחים ומפארים, כש"ת

ה"ה הרה"ח

מוה"ר **יחזקאל ראטער** הי"ו

חבר הנהלת מוסדותינו הק' בבני ברק יצ"ו

לרגל שמחת נישואי בנו בסימן טוב ובמזל טוב

מה' ינתן משאלותינו, מעומק לבינו, שיזכה לברכות עד בלי ד'
ומשמי מעל יתברך בבני חיי ומזוני רוויחי אושר ועושר וכ"**ט**
סל מלא ברכות, מגנזי צחצחות, נחת דקדושה לשלם ולחיים ולט**ב**
דשנים ורעננים, שנים נעימים, בשכר פעליו ומעשיו לטובת הכל**ל**
ויזכה לכל הברכות והישועות אשר בתורתינו הקדושה חקוק וכתו**ב**
תבנה ותכונן עיר קדשינו, בביאת גואלינו, ובבנין ציון ו**ירושלים**

הכו"מ בברכת ציון וירושלים

ישכר בצבע יקבה

בשם הנהלת המוסדות

בעיה"ק **ירושלים** תובב"א

פנימי תרע"ב בלתי מוגה

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

ביקור כ"ק אדמו"ר מסקאליע שליט"א
בבית כ"ק מרן רבינו שליט"א – בקרית יואל יע"א

יום ד' פרשת חקת תשפ"ב לפ"ק

האדמו"ר מסקאליע: כ'מאך התונה אי"ה, מיין זוהן מאכט חתונה, דא אין קרית יואל. כ'וויים אז דער רבי וועט נישט זיין דא, אבער פונדעסווענגן וויל איך פרענגן רשות.

רבינו: איר זענט דאך א זיידע דא, וועל איך איך מכבד זיין צו זיין מסדר קידושין.

ר' יוסף שמואל איז דער מחותן?

האדמו"ר מסקאליע: יא. דער חתן הייסט יחיאל מיכל נאכ'ן זלאטשוב'ער מגיד. די סקאליער רבי'ם זענען געווען בן אחר בן פונעם זלאטשוב'ער מגיד.[1]

רבינו: וואו וואוינט איר?

האדמו"ר מסקאליע: איך וואוין אין בארא פארק, אויף די 18'טע עוו.

איך דארף א גרויסע ברכה, אונז האבן מיר געעפנט א תלמוד תורה, אין וויליאמסבורג האבן מיר א תלמוד תורה, עם הייסט 'תפארת ישראל', ארום הונדערט פופציג קינדער לערנען דארט, מיין זוהן פירט דאם אן. און יעצט האבן מיר געעפנט אין בארא פארק, עם איז דא דארט פינעף אן צוואנציג קינדער דערווייל.

רבינו: אזוי איז עם וועט מ'הייבט אן, יעדע זאך גייט אזוי ביים אנהויב.

האדמו"ר מסקאליע: כ"ה תברכו, מ'דארף האבן א ברכה עם זאל מצליח זיין, כ'וויל בעטן א ברכה.

רבינו: דער אויבערשטער זאל העלפן עם זאל אריין גיין די ברכה. בארא פארק איז א גרויסע שטאט, וויער ס'מאכט א מוסד דער איז מצליח.

האדמו"ר מסקאליע: יא, ברוך ה'. מ'נעמט נאר אהן אזעלכע קינדער וואס מ'ווייסט אז ס'איז נישטא דארטן די אלע זאכן.

רבינו: זייער גוט... וועט עם אי"ה זיכער מצליח זיין.

בארא פארק איז א גרויסע אידישע שטאט, ס'איז דא פלאץ פאר יעדן איינעם.

האדמו"ר מסקאליע: כ'בין געווען דא פריער ביי קידוש לבנה, און די לבנה האט זיך פארדעקט, כ'האב נישט געכאפט די לבנה.

רבינו: אונז האבן מיר יא נאך געכאפט די לבנה, ב"ה.

האדמו"ר מסקאליע: ס'איז געווען וואלקענעם. האב איך אריין געקלערט, אז חז"ל זאגן דאך (ברכות ג.) חישב לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה.

רבינו: פונעם רבי ר' בער (המגיד חק' ממעזריטש זי"ע) זאגט מען נאך, אז דער 'מעלה עליו הכתוב' איז אויף א גרויסע מדריגה

---

1 האדמו"ר רבי דוד יצחק אייזיק מסקאליע ז"ל - שהיה מזקני גאו"צ תושבי ווילאמסבורג רבות בשנים - (נפטר ו' בשבט תשל"ט) - היה בן אחר בן להמגיד מזלאטשוב, נולד בבריד לאבין האדמו"ר רבי ברוך פנחס רביאוויץ מסקאליע, נכד הבעש"ט הקדוש, ותלמידיו התולדות יעקב יוסף, רב ייבי מאוסטרהא, ורבי ברוך ממזיבוז' ורבי שרגא פייביש מקרעמניץ, והרב הקדוש מחמעלניק, גם היה נכד של הרב יצחק אייזיק יהודה יחיאל מיכל סאפרין מקאמרנא.

[דנחשב כאילו נעשה באופן המעולה ביותר].[2]

האדמו"ר מסקאליע: אזוי האב איך געטראכט אויף א רגע, אבער שפעטער האב איך מיך געכאפט אז מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה איז נאר ווען ער האט שוין נישט מער קיין געלעגנהייט, אויב האט ער נאך א געלעגנהייט ווערט עס נישט נחשב כאילו עשאה.

רבינו: אוודאי, מ'קען זיך מיט דעם נישט פטר'ן.

האדמו"ר מסקאליע: כ'האב נישט געמיינט פטר'ן. נאר צו האבן א טאפלטע מצוה.

דער דברי חיים, דער הייליגער צאנזער רב זאגט דארט ביי קרבן פסח, וואס הייסט דאס 'אנחנו טמאים לנפש אדם למה נגרע' (במדבר ט, ז). וואס הייסט 'למה נגרע'? זיי קענען נישט. אז איינער איז געווען אין שפיטאל ל"ע גאנץ סוכות, וועט ער זאגן למה נגרע? חישב לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה.

רבינו: דער תפארת שלמה אין פרשת מסעי פרעגט אויך די קשיא.

האדמו"ר מסקאליע: יא, זאגט דער דברי חיים א רבי'שע תירוץ און א גאונ'ישע תירוץ – ס'איז נישט אויפן פלאץ, ס'איז ביי די ליקוטים דארט צום סוף – זאגט ער, די דור דעה איז דאך געווען זייער חשוב, און זיי האבן מרגיש געווען אז זיי האבן די נישט די הארת המצוה, דאס האבן זיי געפרעגט, נישט למה נגרע כפשוטו, נאר 'למה נגרע' פארוואס פעלט אונז די הארות, איז א ראיה אז 'חישב לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה' מיינט אויב ער האט אינגאנצן נישט געטוהן, אבער טאמער קען ער נאך מקיים זיין, דעמאלטס זאג איך נישט 'מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה'.

רבינו: ער זאגט אז דאס איז א סימן אז זיי קענען נאך האבן א צווייטן פסח.

---

2 כן היה מרגלא בפומיה דמרן רבינו ז"ל בעל ברך משה להזכיר ד"ת ששמע מכ"ד מרן רבינו ז"ל בעל דברי יואל עוד בק"ק סאטמאר בשם המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע. ובספרו הק' ברך משה נדפס הרבה פעמים ד"ת בשם אומרו, ואלו הדברים מפורשים בספר אוהב ישראל בליקוטים שבסוף הספר. [וע' בברך משה סוף פ' כי תשא מ"ש דבר נחמד בזה].

האדמו"ר מסקאליע: כ'האב געקלערט אליין, וואס מיינט 'עמדו ואשמעה מה יצוה ה' לכם' (במדבר ט, ח)? ער האט זיי געקענט זאגן אז דער אויבערשטער האט אים געזאגט, נאר משה רבינו האט נישט געוואלט זיי זאלן עם הארן מפיו, האט ער געזאגט 'עמדו ואשמעה מה יצוה ה' לכם', לאמיר זיך אוועק שטעלן הארן, דער אויבערשטער דארף דאס מצווה זיין.

רבינו: דער תפארת שלמה זאגט, אז מכח זייער השתוקקות המצוה איז געווארן די מצוה פון פסח שני, דורך דעם איז עס געווארן.[3]

האדמו"ר מסקאליע: אז נישט טאקע וואלטן זיי זיך געקענט פטר'ן מיטן 'נאנס ולא עשאה'.

וציוה רבינו להביא כיבוד

האדמו"ר מסקאליע נתן לרבינו הספר החדש שהו"ל מחידושי זקינו האדמו"ר מסקאליע זצ"ל

ואמר: דאס האט מען יעצט געדרוקט, עס איז נאר אויף פרשת בראשית. עס גייט ארויס קומען א באנד אויף נח, אויף לך לך, אויף יעדע פרשה.

רבינו: חומש 'פרדם הקודש'.

האדמו"ר מסקאליע: ער האט געמאכט עטליכע פירושים. פון איין פירוש קען מען נישט דערקענען אז ס'איז דער זעלבער מחבר ווי דער צווייטער פירוש.

רבינו: ער האט געזאגט רמזים, זייער אסאך רמזים.

האדמו"ר מסקאליע: ער האט ארויס געגעבן א ספר אויך אויף די מצוות, אויף ספר החינוך.

רבינו: מ'האט אים געפלעגט צו זאגן א פסוק און ער האט אויף דעם געזאגט תורה, אזוי האב איך דעמאלטס געהערט.

האדמו"ר מסקאליע: יא יא, ער האט געזאגט זעקס זיבן אופנים.[4]

---

3 וז"ל **בתפארת שלמה** (פרשת מסעי) וכן מצינו כדומה לזה בענין פסח שני במאמר האנשים הטמאים שהיתה תשוקתם גדולה מאד לעשות הפסח ומקירות לבבם צווחו (במדבר ט, ז) למה נגרע מלהקריב קרבן ה'. ע"כ נעתר להם ה' ונתן להם מצות פסח שני. כי ע"י תשוקתם הנכונה לפני ה' המשיכו הלכות חדשות הנ"ל.

4 עיין בס' אדיר במרום (אות תתל"ג) שכשהאדמו"ר מסקאליע ז"ל היה בארה"ק הגיע הגאון הצדיק רבי ישראל יצחק רייזמאן ז"ל לשולחנו

מ׳האט אים אמאל געגעבן דעם פסוק (בראשית כה, טו) ׳חדד ותימא יטור נפיש וקדמה׳, האט ער נאכגעזאגט פונעם רבי ר׳ ברוך׳ל, עם איז געדרוקט אין בוצינא דנהורא, זאגט ער, איתא במדרש אז אונקלם הגר האט מתרגם געווען די תורה, האט ער דאך אכטונג געגעבן אויף כבוד הקב״ה, איז אויפן פסוק (בראשית יא, ה) ׳וירד ה״, האט ער נישט געשריבן ׳ונחת ה״, נאר ער געשריבן ׳ואתגלי׳... אזוי האט ער אפאך מאל געטוישט. און ביי שמע ישראל ה׳ אלקינו ה׳ אחד (דברים ו, ד) האט געשריבן ׳ה׳ חד׳, די גמרא זאגט דאך אז אל״ף ווייזט דאך אויפן אויבערשטן, איז געווארן א קטרוג, און אונקלם הגר האט דאס מרגיש געווען, איז ער געגאנגען און האט דאס געוואלט מתקן זיין, די גמרא זאגט דאך (שבת קיח:) אשרי אנוש יעשה זאת שומר שבת מחללו (ישעי׳ נו, ב), אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלין לו, האט ער געטומען דעם אל״ף וואס ער האט מחסר געווען פונעם ׳אחד׳, און האט דאס צוגעלייגט צום שבת ׳שבתא׳, שבת איז לשון קודש׳דיגן ווארט, האט ער צוגעלייגט אן אל״ף.

האט דער רבי ר׳ ברוך׳ל געזאגט, אז מ׳דארף זאגן ׳רזא דשבתא איהו שבת דאתאחדת ברזא דאחד׳, ביי אונז זאגט מען ׳רזא דשבתא׳ ׳כד עייל שבתא׳, איז ׳רזא דשבתא׳, וואס איז דאס ׳שבתא׳?, איהו ׳שבת׳, עם וואלט ווען געדארפט זיין ׳שבת׳? נאר דאתאחדת ברזא ׳דאחד׳, אז מיט דעם האט מען מתקן געווען דעם ׳אחד׳.

האט ער געטייטשט אזוי, ׳חדד׳ אחד שטייט מיט א ד׳ רבתי, איז עם צוויי מאל אזוי גרויס ווי א פשוט׳ער ד׳, איז עם אזוי ווי צוויי דלתי״ן, איז חדד, ׳ותימא׳ איז געווארן א קטרוג, ׳יטור׳ ביי שמירת שבת, ׳נפיש׳ האט ער מוסיף געווען ׳וקדמה׳ וואס איז געווען פריער, דעם א׳ פון ׳אחד׳, אזוי האט ער דאס געטייטשט.

רבינו: פונעם גרויסן מגיד שטייט, די גמרא זאגט לא תאכלו קודם שתתפללו על דמכם שנאמר לא תאכלו על הדם, זאגט אז א מענטש ווערט אהנגערופן ׳אדם׳, דאס איז צוזאם געשטעלט פון ׳א׳ און ׳דם׳, דם איז דער חומריות פון א מענטש און דער א׳ איז פונעם אלופו של עולם, פארדעם טאר מען נישט עסן פארן דאוונען וויל ווען מ׳דאוונען איז מען זיך מדבק אינעם אלופו של עולם, ווערט פון דם, אדם. זאגט ער ׳לא תאכלו על הדם׳ ווען ס׳איז נאך דם פאר ס׳ווערט אדם, אזוי טייטשט ער.[5]

וחעניק לו רבינו ספרו ׳לב אהרן׳

האדמו״ר מסקאליע: כ׳האב געזעהן אמאל אייניער פון די גדולי ישראל, כ׳קען מיך נישט דערמאנען יעצט, האט ער אריין געשריבן אין א ספר ׳מתנתא דתורה׳, די גמרא זאגט דאך (שבת י:) מתנתא דתורא, א אקס, האט ער געשריבן אזא מליצה ׳מתנתא דתורה׳ מיט אן ה׳.

וכיבדו רבינו בברכת לחיים

ובירכו רבינו: לחיים, דער אויבערשטער זאל העלפן בבריאות השלימות מ׳זאל קענען דינען דעם הייליגן באשעפער מיט הרחבת הדעת און סייעתא דשמיא לאורך ימים ושנים טובים. דער אויבערשטער זאל העלפן מ׳זאל שטענדיג קומען אויף שמחות פון אייניקלעך און אור אייניקלעך מיט נחת און שמחה כל הימים.

האדמו״ר מסקאליע: עם איז שוין דאס צווייטע שידוך וואס איך טוה פון דא אין שטעטל. ר׳ אלישע הורוויץ׳ס זוהן ר׳ אברהם צבי משה איז אויך מיין מחותן. מיין איידעם האט דאך געלערנט דא ביים רבי׳ן אין די ישיבה.

ובירך רבינו להחתן: דער אויבערשטער זאל העלפן מ׳זאל גיין אונטער די חופה בשעה טובה ומוצלחת, אויפשטעלן א שיינע ערליכע ליכטיגע געבענטשטע אידישע שטוב, מיט געבענטשטע אידישע דורות, דער אויבערשטער זאל דיר געבן הונדערט און צוואנציג גליקליכע יארן מיט נחת און שמחה, הרחבת הדעת און סייעתא דשמיא, בני חיי ומזוני רויחי וכל מילי דמיטב תמיד.

וכיבדו לומר לפניו איזה פסוק לפני התורה, והוא אמר את הפסוק ויזרע יצחק ביום ההוא מאה שערים וגו׳, והאדמו״ר אמר ע״ז ל״ו פירושים.

5 עי׳ בספר לקוטי אמרים מתורתו של המגיד הגדול, וז״ל בתו״ד: ״ויש לפרש דהנה אמרו רז״ל (ברכות י:) לא תאכלו קודם שתתפללו על דמכם שנאמר (ויקרא יט, כו) לא תאכלו על הדם, פי׳ דכתיב (שם יז, יד) כי נפש כל בשר דמו בנפשו הוא, נמצא עיקר האדם הוא על שם דמו שבו, ולמה נקרא אדם ולא דם, אלא כשמדבק את עצמו בבורא ית׳ וממשיך בקרבו אלופו של עולם נתחבר האל״ף אליו ונקרא אדם, והו לא תאכלו על הדם, ר״ל כשעדיין לא חיבר אלופו של עולם, ואז נקרא אדם מותר לו לאכול ולא קודם כנ״ל״, עי״ש.

האדמו"ר ממקאליע: אמן, דער רבי זאל זיין געזונט און שטארק, האבן כח און מוח. ברוך ה' מ'האט מעמיד געווען כשרות על תילה, אמאל איז עס נישט געווען אזוי, מ'האט נישט געוואוסט, היינט ביי מיר אין שטוב קומט נישט אריין נאר פון דריי און פופציג, פון סאטמאר, דאם וויים איך אז מ'קען עסן רואיג, אפילו ביי שמחות לאז איך מיך קאסטן, דאם וואם איך עס נישט געב איך נישט פאר קיין צווייטן.

רבינו: כ'בין היינט אויך געווען אין בית השחיטה, ב"ה אז מ'קען עפעס אויפטוהן.

האדמו"ר ממקאליע: דוד המלך זאגט דאך 'ידי מלוכלכות בדם' (ברכות ד.)...

עס איז מיר איינגעפאלן א פלא פון א זאך, רבי חיים וואלאזשינער שרייבט אין נפש החיים (שער ד' פרק ב'), ער האט געוואלט אביסל קלאפן די חסידים, אז עס שטייט נישט ביי דוד המלך אז דער אויבערשטער האט אים ממלא געווען די בקשה, ער האט געבעטן אז ס'זאל זיין כנגעים ואהלות (ילקוט שמעוני על תהלים פ"א).[6]

האב איך געקלערט, אז דוד המלך זאגט מפורש אין תהלים אז מ'האט עם טאקע מקבל געווען, ווייל דער רמב"ם (סוף הלכות מקואות פי"א) זאגט אז נגעים ואהלות איז חוקים,[7] עם האט נישט קיין שום סברות, איז זאגט ער 'זמירות היו לי' האסטו געמאכט פאר מיר, אז עם זאל זיין 'חקיך' ווי די עוסקים בנגעים ואהלות,[8] 'בבית מגורי' ווייל ער האט דאך געזאגט 'אגורה באהלך עולמים'.

רבינו: מ'זאגט נאך פון צדיקים אז ווען מ'גיט אים ווען נישט נאך די בקשה, וואלט דאם די גמרא נישט פארציילט. אז די גמרא פארציילט דאם איז א סימן אז מ'האט אים עס נאכגעגעבן.

מ'ברענגט אויך א ראיה פון לשון הרע אז דוד המלך האט אויסגעפועל'ט.[9]

6

וזה לשונו של הגר"ח שעוררו סערה גדולה בעולם: ...ענין עסק התורה לשמה. האמת הברור. כי לשמה אין פירושו דביקות כמו שסוברים עתה רוב העולם. שהרי ארז"ל במדרש שבקש דוד המע"ה מלפניו ית' שהעוסק בתהלים יחשב אצלו ית' כאלו היה עוסק בנגעים ואהלות. הרי שהעסק בהלכות הש"ס בעיון ויגיעה הוא ענין יותר נעלה ואהוב לפניו ית' מאמירת תהלים. ואם נאמר שלשמה פירושו דביקות דוקא ורק בזה תלוי כל עיקר ענין עסק התורה - הלא אין דביקות יותר נפלא מאמירת תהלים כראוי כל היום. וגם מי יודע אם הסכים הקב"ה ע"י בזה, כי לא מצינו בדבריהם ז"ל מה תשובה השיבו הוא ית' על שאלתו.

וכמו שמצינו במס' בבא בתרא (י"ז.) ואידך ההוא רחמי' הוא דקא בעי. [דהיינו ששם הזינן שדוד ביקש שלא ישלוט בגופו רמה ותולעה, והגמ' אומרת שהוא ר ביקש ולא קיבלו את בקשתו, וא"כ ה"ה כן בענין אמירת תהלים].

וגם כי היה די לענין הדביקות במסכת אחת או פרק או משנה א' שיעסוק בה כל ימיו בדביקות.

ולא כן מצינו לרז"ל שאמרו על ר' יוחנן בן זכאי שלא הניח מקרא משנה הלכות ואגדות כו'. והיינו כי מהעלותו על לבו תמיד כי עדין לא יצא ידי חובת עסק התורה לשמה במה שלמד עד עתה, לזאת היה שוקד כל ימיו להוסיף לקח תמיד מיום ליום ומשעה לשעה... עיי"ש.

7

ז"ל הרמב"ם: "דבר ברור וגלוי שהטומאות והטהרות גזירות הכתוב הן ואינן מדברים שדעתו של אדם מכרעתו, והרי הן מכלל החוקים וכן הטבילה מן הטומאות מכלל החוקים הוא שאין הטומאה טיט או צואה שתעבור במים אלא גזירת הכתוב היא והדבר תלוי בכוונת הלב ולפיכך אמרו חכמים טבל ולא הוחזק כאילו לא טבל".

8

יש לציין דברי הרב בעל התניא זצ"ל (מאמרי אדמו"ר הקצרים עמ' תכ"ב) שכתב: ...דהנה דהע"ה ביקש שיאמרו תהילים בביכנ"ס ובבהמד"ש ויקבלו שכר כאילו הם עוסקים בנגעים ואהלות, ולכאורה צ"ל למה פרט דייקא נגעים ואהלות מכל המסכתות, וכי יש חילוק במתן שכרן בין מסכתא למסכתא, אמנם הענין הוא, דהלא התיבות שבספר תהילים לא כל אדם יכול לאומרם כמו דוד ואנשיו, כי אם יאמר מה נמלצו לחכי כו' הלא שקר בימינו, וכן מה אהבת תורתך כו', ואין כל ספר תהילים שייכות לאדם לאומרו, לזה ביקש דהע"ה שאעפ"כ יאמרו כאילו מספרים שכך אמר דוד, ואעפ"י שאין זה שייכות לזה האומר בעצמו, מכל מקום יקבל שכר כאילו עוסק בנגעים ואהלות, שגם הלכותיהם אינם שייכים לכל אדם כ"א לכהנים, ובפרט מקצתם שאמרו בית המנוגעים אינו בנמצא כלל ולא היו בעולם, ואעפ"כ עסוקים בהם ומקבלים שכר.

9

כן מובא בס' רזין דאורייתא ובס' ליקוטי שושנים את דברי הרה"ק רבי משה מסאווראן שהשיב על דברי הגר"ח מוואלוז'ין הנ"ל, דבודאי הוא

והנה כמה נקודות שונות עולות מדבריו המחודשים של הגר"ח. א. שגדר אמירת תהילים הינה פעולה של דביקות, ב. מכיון שדוד ביקש שזו תהיה כמו נגעים ואהלות, משמע בעליל שלימוד הלכות מעלתה גדולה מדביקות ומלימוד של דביקות, ג. שמדרש זה אינו הלכה, כי אין הכרח שאכן תפילתו התקבלה.

האדמו"ר מספקאליע: מ'קען אים דן זיין לכף זכות, ער האט נישט געוואלט אז מענטשן זאלן זיך אנכאפן אויף דעם, און זאלן נישט זיצן און לערנען תורה. ער האט עם געמיינט לשם שמים, ער איז געווען א גרויסער איד...

רבינו: אפילו דער נודע ביהודה (תשו' מהדו"ק סי' ל"ה) וואם איז געווען א מתנגד שרייבט א תיקון תשובה פאר עפעם א חוטא, און ער שרייבט אים זייער גרויס פון תהלים אז דאם איז דער תיקון.[10]

האדמו"ר מספקאליע: אבער נאך א זאך קען מען דא טייטשן, 'זמירות היו לי לחקיך', ער האט געדאנקט דעם אויבערשטן אז ס'איז געווארן א חק ולא יעבור, מ'זאגט הלל, און פסוקי דזמרה, מ'מאכט א ברכה פריער און א ברכה לאחריו, זמירות היו לי לחקיך בבית מגורי.

רבינו: דער פעטער ז"ל זאגט אז מען זאגט תהלים און מ'איז מתפלל, דאם איז מעורר דוד המלך אליינם און ער זאגט אויך, אגורה באהלך עולמים, שפתותיו דובבות בקבר, במילא זאגט דוד המלך אויך.

ער זאגט אויך אין דברי יואל פ' אמור, ברענגט ער דארט א שיין ווארט, די גמרא זאגט לעולם יעסוק אדם בתורה שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה, וואם הייסט, וויאזוי ווערט דאם לשמה, זאגט ער דארט אז ער לערנט טאקע שלא לשמה, אבער די צדיקים וואם מען לערנט זייער תורה, זייער תורה איז לשמה, מתוך שלא לשמה, פון מיין שלא לשמה, בא לשמה, אין הימל האב איך גורם אז ס'זאל זיין לשמה.[11]

הרש"ה: דער רבי דער ברך משה ז"ל האט טאקע געטייטשט מיט דעם אינעם יהי רצון, ווייל דוד המלך לשיטתי' ער האט געזאגט אגורה באהלך עולמים, ער האט מחדש געווען די גאנצע זאך, במילא האט דוד המלך א מעגליכקייט צו בעטן, ווייל ער האט דאם דאך געזאגט, אגורה באהלך שטאמט דאך פון דוד המלך.[12]

שכל מה שביקש דוד מלך ישראל נתקבל במרום, וראיה לדבר, דהנה התפלל דוד המלך ע"ה (תהלים י"ב, ד) **נַבֵּרַת** ה' כָּל **שִׂפְתֵי חֲלָקוֹת**", ואמרו חז"ל (ערכין טו:) סיפר לשון הרע אין לו תקנה, שכבר כרתו דוד ברוח הקודש. וכי תימא מנא להו לחז"ל שכבר כרתו דוד והלא רק ביקש, אלא דידעו חז"ל דכיון דביקש דוד על כך בודאי נתמלאה בקשתו, עכ"ד הרה"ק מסאווראן זי"ע.

אלא שעדיין צריך ביאור, כיצד נבאר את דברי הגמרא בבבא בתרא ששם רואים כי לא נתקבלה תפילתו של דוד המלך. ויש שכתבו לחלק ולומר, כי כלל בידינו "אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים" (ברכות ה:, נדרים ז:). כלומר, שתפילת האדם על עצמו ספק אם היא מתקבלת, אבל על אחרים ודאי שהיא מתקבלת, ממילא כאשר דוד המלך התפלל על אחרים גמן על המדברים לשון הרע, ודאי שהתקבלה תפילתו, וכל הוכחתו של ה'נפש החיים' מהתפילה שלא תשלוט בו רימה ותולעת עוסקת בתפילה על עצמו, ובזה ספק אם התקבלה, אבל בתפילתו שכל הקורא בספר תהילים ייחשב כאילו עוסק בנגעים ואהלות – שהיא תפילה על אחרים, בוודאי התקבלה תפילתו.

10 וז"ל הנוב"י: ... וידבק מאוד בשירות ותשבחות של דוד המלך ע"ה שזה דבר גדול להלהיב בלב האדם אהבת הבורא ב"ה, אבל שאר תפילות ותחנונים אשר חדשים מקרוב דורות מועטים לפני דורינו ירחק מהם, שירותיו של דוד שבוודאי מועילים... עכ"ל.

11 עי' בדברי יואל (פ' אמור) דאיתא בגמ' (יבמות צו:) אר"י א"ר מאי דכתיב (תהלים סא) אגורה באהלך עולמים וכי אפשר לאדם לגור בשני עולמים אלא אמר דוד לפני הקב"ה יה"ר שיאמרו דבר שמועה מפי בעוה"ז דא"ר יוחנן משום רשב"י כל ת"ח שאומרים דבר שמועה מפיו בעוה"ז שפתותיו דובבות בקבר וכו', עכ"ד הגמ', מבואר בזה כי ע"י העסק בתורת הראשונים כמלאכים אנו מעוררים אותם שיהיו מרחשין שפתותיהם בקבר אותה שמועה עצמה האמרת משמם בעוה"ז, וא"כ אף אם אין אנו במדריגה זו ללמוד תורה לשמה, מ"ה כיון שמכוחנו הם נפעלים שיהיו שפתותיהם דובבות בקבר באותה שמועה ודיבורם ודאי שהוא לשמה נחשב לנו כאילו למדנו תורה לשמה, וזה אפ"ל בכוונת מאמרם (פסחים נ:) דאר"י א"ר לעולם יעסוק אדם בתורה שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה, פי' מתוך שיעסוק הוא בתורה שלא לשמה יהי' מעורר את בעל המאמר שיהיו שפתותיו דובבות בקבר בהאי שמעתתא דמתאמרא משמי' בהאי עלמא, וזהו מתוך שלא לשמה בא שתהא נאמרת שמועה זו לשמה.

12 על פי הנ"ל כתב מרן זללה"ה בברך משה (פ' נצבים) לפרש אמרינו ביהי רצון קודם תהלים, שתפן ברחמים אל קריאת מזמורי תהלים שאקרא כאילו אמרם דוד המלך עליו השלום בעצמו. והוא תמוה האיך נעיז פנינו אנו דלי מעש וקרוצי חומר לבקש מן הקב"ה שיחשוב אמירת תהלים שלנו כמו אמירת תהלים של צדיק יסוד עולם דוד המלך עליו השלום. אמנם לפי האמור כוונת הדברים, כי על ידי שאנו אומרים מזמורי תהלים שתיקן דוד המלך, הרי אנו מעוררים אותו ושפתותיו דובבות בקבר, והוא אומר ביחד עמנו אותן מזמורי תהלים בקדושה עליונה מאד נעלה, ולכן תפילתינו ובקשתינו שתחשב אמירת תהלים שלנו באותה מדריגה

רבינו: אז דוד המלך האט מתפלל געווען האט ער זיכער אויסגעפועל׳ט. עס איז נישט קיין ספק, אז הז״ל פארציילן דאס, די כוונה דאס צו פארציילן איז אוודאי וויל דוד המלך האט אויסגעבעטן, אבער אז ער האט נישט געפועל׳ט וואלט מען נישט געדארפט פארציילן, ס׳שטייט נישט סתם מעשיות.[13]

האדמו״ר מסקאליע: יא, ס׳איז א פשוט׳ע סברא.

רבינו: דאס צו פארשטיין דארף מען זיין א חסיד...[14]

האדמו״ר מסקאליע: איך האב א עדות אז איך בין א חסיד, דער טאטע האט מיר פארציילט אז זיין זיידע האט געהייסן רבי דוד אהרן גאלדשטיין, רבי מאיר לייב גאלדשטיין׳ס טאטע, און ער האט געווואוינט אין א שטאט וואס האט געהייסן קעמעטשער, נעבן קליינוואַרדיין, די יונגעלייט זענען נתרבה געווארן, און די עלטערע אידן זענען שוין נעבעך געגאנגען צוביסלעך וויייז, און די טובי העיר האבן געהאלטן די שטאטישע שוהל, נוסח אשכנז, און ס׳האט זייער געבאדערט פאר די יונגעלייט, זייערע קינדער האבן

שאמרם דוד המלך בעצמו, כיון שעל ידי אמירתינו נתעורר להיות שפתותיו דובבות בקבר, עכ״ד.

13 והנה כן נראה כי רוב הפוסקים לא היתה דעתם כ׳נפש החיים׳, אלא שהתקבלה תפילתו של דוד המלך, כפי שכתב השל״ה הקדוש (מסכת יומא עמוד התשובה, אות כט) וז״ל: ...והאומר תהלים הוא כמתפלל, והוא גם כן בעוסק בתורה, כי כבר ביקש דוד המלך עליו השלום שיהיו מקבלים שכר הקורים בתהלים כעוסקים בעומק התורה נגעים ואהלות (שוח״ט תהלים א). עכ״ל. כמו כן החיד״א בפתיחה לספרו יוסף תהילות (על תהלים אות א) כתב, דוד המלך ע״ה התפלל לה׳ שיהא חשוב לפניו אמירת תהלים ליתן שכר עליו כעוסק בנגעים ואהלות, ולימודו מועיל לתיקון פגם הברית. עכ״ל יעו״ש. ומסתימות דבריו מתבאר שגם הוא סובר שבקשת דוד המלך ע״ה דהקריאה בספר תהלים תחשב לאומרם כעוסק בנגעים ואהלות אכן נתקבלה, ולכן אמר בפשיטות שהקריאה בספר תהלים מועילה לתיקון פגם הברית, והיינו כי ענין לימוד סדר נגעים ואהלות הוא נמי תיקון לפגם הברית כי הוא מכלל סדר ״טהרות״. וכך כתב הפלא יועץ (ערך תהילים) וז״ל: אמרו רז״ל שהתפלל דוד המלך ע״ה שיהא לו שכר עליהם כעוסק בנגעים ואהלות ומאחר שהתפלל דוד המלך שיהא חשוב כעוסק בנגעים ואהלות נראה דמועיל לימודם לתיקון הברית כמ״ש גורי האר״י שלימוד סדר טהרות לתיקון פגם הברית. הנה כי כן לא יגרע מצדיק ללמוד כל ספר התהילים בכל שבוע מדי שבת בשבתו. ואף שכתבו הפוסקים שמי שיכול ללמוד הלכות ופלפולים ועוסק בתהילים חשוב ביטול תורה לגבי דידיה, מ״מ ללמוד אותם פעם אחת בשבוע לא נאמר זה ,ועת לכל חפץ ומה גם אם קורים אותם ברבים שיתעלו המה יעלו לרצון יותר מעוסק בנגעים ואהלות ביחיד. עכ״ל.

14 מן הפלא לציין מה שמובא בס׳ שיחתן של עבדי אבות מהגה״צ רבי אלחנן הייליפערין זצ״ל מלאדאן, וז״ל: עוד שמעתי מהג״ל האבני נזר זצ״ל היה בצאנז עם אביו האון מביאלא זצ״ל בכוונה בכדי להשתדך, י״א שזו היתה אח״כ אשת העמק שאלה מהארנסטייפל זי״ע, וי״א שהיתה אשת הרה״ק רבי אליעזר ירוחם בארון זצ״ל נכד הרה״ק מראדושיץ זי״ע, אא״ז הדברי חיים נתפעל מגדלותו בתורה, אמנם היה נבוך מכוח התנגדות צדיקי גאליציא לשיטת החסידות של פרשיסחא וקאצק שהיה דרכם בעבודת השי״ת להעדיף עבודת וחשיבות בעלי המוח, ולבטל הפשטות והתמימות של התהלים זאגער׳ס.

וידוע מה שאמרו חז״ל שדוד המלך ע״ה התפלל שהתהלים יחשב כלימוד בנגעים ואהלות, והאבני נזר זצ״ל הפליט לאמר שנשאר עדיין בספק אם התקבלה תפלתו של דוד המלך בזה, ולא היה ניחא להדברי חיים בדיבורים הללו, והשיב לו הדברי חיים שממה שהרמב״ם ז״ל מביא להלכה בהל׳ דיעות שבעל לשון הרע בעונש של כריתות ר״ל מזה שדוד המלך ע״ה אמר ברוח קדשו יכרת ה׳ שפתי חלקות לשון מדברת גדולות, מוכח ברור שלמדים מתפלת דהמע״ה הלכה פסוקה, ומזה שנקטינן שבוודאי נתקבלה תפלתו הטהורה, הוא הדין תפלה זו שאמירת תהלים תתקבל כלימוד התורה בנגעים ואהלות ג״כ נתקבלה, ואין להרהר ע״ז.

גם בסעודה ג׳ של ש״ק בעת אמירת ה׳ מלך כנהוג אצל צדיקי ראפשיץ וצאנז והגוהגים אחריהם, לא נעמדו האב והבן הנ״ל אולי היו טרודים במחשבותיהם הק׳, מ״מ אהבת התורה קילקלה השורה ועדיין חפץ להשתדך עמו, ונתייעץ עם הצדיק הרה״ק רבי מרדכי דוד מדאמבראווא זי״ע ונתן לו עצה לשאול בשלשה צדיקי הדור שנהג הדברי חיים לנסוע אליהם שנה שנה אחרי הפסח, ואלו הן, הרה״ק מרוזין זי״ע, הרה״ק מפרימישלאן זי״ע, הרה״ק מהר״ש מבעלזא זי״ע, וכולם מנעוהו מלעשות השידוך. הצדיקים מבעלזא ורוזין נמקו טעמם בזה, והרה״ק מפרימישלאן זי״ע אמר בפשטות, מאיר״ל הייסט נישט!, וקיבל דעתם.

וידוע שמרן הדברי חיים ז״ל אמר לבנו הרה״ק מגארליץ זי״ע שג״כ התנגד להשידוך שסוכ״ס יהיה לו חתן מחסידי קאצק, וכן היה שבתו הרבנית רייזל ע״ה נישאת בזווג שני להרה״ק השפת אמת מגור זי״ע בתה מזוו״ר נישאת ואביו אא״ז הרה״ק רבי לייבוש מברעזאן זי״ע ואא״ז הרה״צ ר׳ מתתיהו חיים אב״ד דאבשיץ זצ״ל היו בגור בעת נישואי צאצאיהם, והרה״ק האמרי אמת מגור זי״ע כיבד את זקיני הרב מדאבשיץ זי״ע בליל שב״ק בזמר אזמר בשבחין בניגון ידוע מלא התעוררות שנתחבב מאוד בגור, גם הרה״ק האבני נזר זצ״ל התבטא כמה פעמים במרירות על שלא עלתה בידו להכנס לביתו הגדול של הדברי חיים זי״ע ודיבר עליו בהערצה גדולה, עכ״ד.

געלערנט אין סאטמאר, זיי האבן געלערנט אין באטור, די האבן געלערנט אין קאסאן, זיי זענען געווען אין חסידישע ישיבות, און דער מנחת אלעזר האט געבעטן, ער האט דאך געהאט א שארפע לשון, מ'האט דאך געווואוסט אז ער האט נישט מורא געהאט, איז אמאל ווען ער איז געווען אויף א ברית פאר א סנדקאות דארט אין שטאט ביי איינעם פון זיינע תלמידים, האט ער גערופן אן אסיפה, און ער האט אנגעהויבן רעדן צו זיי אז מ'דארף הערן און מ'דארף זיך רעבענען, יעדער איז געבליבן שטיל קיינער האט זיך נישט געווואגט צו זאגן קיין ווארט, נאר ער מיין עלטער זיידע האט זיך געגעבן א רוף אן מיט א פלאם פייער, בשום אופן, אזוי האבן זיך געפירט אונזערע אבות, זיי זענען געווען גרויסע ערליכע אידן, ער האט געקאבט, דער מנחת אלעזר האט אזוי געקוקט אויף אים, האט ער אים געזאגט, רבי דוד אהרן, אזא ברען? איר וועט שוין האבן אייניקלעך פארברענטע חסידים...

היינט א עדות אז מ'איז א חסיד איז שוין א גרויסע זאך.

רבינו: אינדערהיים האט מען געזאגט, אן ערליכער אשכנז האט קיינדער חסידים...

א' הנוכחים: דאס איז זייער עונש, אז זיי ווערן געשטראפט מיט קינדער חסידים...

רבינו: דער קדושת לוי איז געווען אין קראלי, און ער איז געגאנגען באזוכן דעם רב (הגה"צ ר' משה ארי' עפסטרייכער ז"ל), ער איז געווען א גרויסער מתנגד, ער האט זיך נישט געוואלט טרעפן מיט אים, איז ער פון פענסטער ארויס געקראכן, און זיין זוהן איז געווען דארט אין ווינגעלע, האט ער אים געזאגט "לויף נאר, לויף נאר, ער (הראה על בנו הילד) איז שוין א אונזערער...", און זיין זוהן איז געווארן א חסיד (הגה"צ ר' יונתן בנימין ז"ל אב"ד טשענגער).[15]

האדמו"ר מספקאלינ: מיר ליגט נאך אין די ביינער, כ'בין געווען אלץ קליין יונגל, כ'האב געוואוינט דארט אין ווילימסבורג און איך פלעג אריין גיין צום סאטמאר רב דער דברי יואל, ער פלעגט זאגן אויסדרוקן ביי שלש סעודות וואס איך געדענק נאך פון די זיבן יאר און פון די זעקס יאר, איך האב נאכנישט פארשטאנען דעמאלטס קיין תורה מיט קיין פלפול, אבער אויסדרוקן וואס ער האט געזאגט, ס'איז מיר אזוי צוניין געקומען דאס גאנצן לעבן, כ'געדענק ווען ער האט זיך איינמאל מוראדיג צופייערט, היינט וויים איך שוין פארוואס, ווייל אן עלטערער איד האט מיר שוין געזאגט, אין ארץ ישראל גע'דרש'נט אז וואס א רב זאגט, ער האט גערעדט, בימי אחאב איז דאך געווען טויזענט מאל ערגערע זאכן, עבודה זרה, האט ער געשריגן ביי שלש סעודות, דער לשון האט ער געזאגט, ממש ער איז געשפרינגען ווען ער האט עס געזאגט, האט ער געזאגט, "וואס מיינען זיי? זיי זענען געווען חילוניים אזוי ווי זיי כופרים? זיי זענען געווען אידן מאמינים בני מאמינים, ס'איז נאר געווען א גרויסער יצר הרע אויף דעם", האט ער געזאגט אז "אלעם וואס עס שטייט אין נ"ך איז כמעט נישט געווען קיין בחירה אויף דעם, והא ראיה אז די תורה איז געווען אש שחורה על גבי אש לבנה אלפיים שנה שקדמה לעולם, עם איז כמעט נישט קיין בחירה, עם איז נישט געווען קיין הפקר יונגען" ער האט געשריגן אזוי.

מ'טרעפט דאך היינט אפילו ביי די חברה אויך, ווי אזוי האבן זיי געהייסן 'בר כוכבא'ניקעס', מקוואות האבן זיי געהאט, זיי האבן געהאלטן גיטין, געהיטן טהרת המשפחה, און אפילו שמירת שבת, זענען נישט געווען הפקר יונגען.

רבינו: טומאה וטהרה האבן זיי געהיטן, נישט נאר אזעלכע האלבע חייבי כריתות נאר אפילו טומאה וטהרה...

ונפרד רבינו ממנו בברכה: דער אויבערשטער זאל העלפן מ'זאל זיין געזונט און מ'זאל שטענדיג הערן בשורות טובות.

---

15 עי' בס' תפארת בית לוי שהרה"ק מבארדיטשוב זי"ע היה במדינת אונגארין והיה גם בקראלי, ואז היה הגאון רבי משה ארי' עפסטרייכער ז"ל המרא דאתרא, והרה"ק נכנס לבית מדרשו כדי להכירו, והרב הנ"ל היה מתנגד גדול לחסידות ופחד שהוא כת חדשה, ע"כ לא רצה להתקרב אליו וברח מביתו.

ובס' גדולת יהושע מסופר שהרב הנ"ל אמר שדרך החסידות הוא בעין מאגנע"ט ואבן שואבת שמושך אליו, ע"כ היה מתיירא וברח משם כדי לא לראות את הרה"ק, אמנם הרה"ק המתין לו שם ג' ימים וכשראה שאינו חוזר, אמר שיותר מזה אין צריך להמתין והלך לדרכו

ומסופר שם שכשנכנס לביתו של הרב הנ"ל מצא את בנו הילד יונתן בנימין ובירכו שיהיה חסיד, ואבן אה"כ נתגדל ונתקרב מאוד לחסידות ה"ה הגה"ק רבי יונתן בנימין עסטרייכער זצ"ל אבד"ק טשענגער.

תעודת הוקרה

מוגשת בזאת ל

הרב אליעזר בלומנטל

על תרומתו הנדיבה לקניית כלי נגינה לתלמידי

תלמוד תורה "אור יקר" בית שמש

ולזכות בנו

יעקב שליט"א

בעת שהגיע לגיל בר מצוה

ובזכות זה יזכה לנגן בכלי נגינה מיוחדים

בשמחה גדולה ובטוב לבב

בית שמש, ט"ו בשבט תשע"ו

הרב יצחק לנדסמן
ראש הישיבה

הרב אברהם אדלר
מנהל

הרב שלמה בן ציון
מנהל

דברות קודש

מאת כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

דרשת פתיחת הזמן
לפני תלמידי המתיבתא הקדושה עם כל סניפי'

יום ד' פרשת וירא תשפ"ג לפ"ק - בהיכל ביהמ"ד הגדול בקרית יואל

אחרי שהאריך רבינו שליט"א בדברי דרוש בביאור הפסוק ואקחה פת לחם וסעדו לבכם וגו'

נאך האב איך געקלערט, ואקחה פת לחם וסעדו לבכם, די תורה הקדושה ווערט אנגערופן 'לחם', לכו לחמו בלחמי (משלי ט, ה). 'פת' איז בגימטריא 'תלמוד', דאס מיינט מען גמרא.

עס שטייט אין פסוק (במדבר לא, כג) כל דבר אשר יבוא באש תעבירו באש, טייטשן די מפורשים, כל דבר אשר יבוא באש, מיינט מען דער יצר הרע, ווייל דער יצר הרע ווערט אנגערופן אש, אזוי ווי חז"ל זאגן (קידושין פא.) נורא ביה עמרם, דער יצר הרע איז א פייער, מ'קען נישט מבער דעם יצר הרע, נאר דורך לימוד התורה, אזוי ווי די גמרא זאגט (סוכה נב:) אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש, תורה איז אויך נמשל צו אש, ווי ס'שטייט אין פסוק (ירמי' כג, כט) הלא כה דברי כאש, עס ווערט אויך אנגערופן אש, 'כל דבר אשר יבוא באש', יעדע זאך וואס קומט דורכ'ן יצר הרע, 'תעבירו באש', קען מען מעביר זיין מיט אש, מיט די תורה.

אזוי ווי דער חיד"א זאגט, אין ביעור חמץ אלא שריפה, עס איז נישט שייך מבער צו זיין דעם חמץ, דאס מיינט מען דעם יצר הרע, דער שאור שבעיסה, 'אלא שריפה' דאס מיינט מען די תורה, וואס די תורה איז א פייער.

בשם צדיקים זאגט מען נאך, די גמרא ווערט אנגערופן 'גמרא', מלשון 'גומרא', די גמרא רופט אן קוילן 'גומרא', די גמרא אין פסחים, קוילן ווערט אנגערופן 'גומרא', גחלי אש. די תורה האט אין זיך א כח פון גחלי אש, די גמרא האט אין זיך א כח פון פייער. דעם כל דבר אשר יבוא באש תעבירו באש, מיינט מען מיט א בלאט גמרא, די גמרא האט א געוואלדיגן כח צו פארברענען דעם יצר הרע.

זאגט אברהם אבינו, ואקחה פ"ת לחם, 'פת' איז בגימטריא 'תלמוד', דאס מיינט די גמרא. וסעדו לבכ"ם, זאגט רש"י, לבבכם אין כתיב כאן, ווייל אין יצר הרע שולט במלאכים, לבבכם איז טייטש וואו ס'איז דא א יצר הרע. 'ואקחה פת לחם' איז 'וסעדו לבכם' ווען זיין אהן א יצר הרע, מכח די אש התורה ווען עס זיין אהן א יצר הרע.

כ'רעד דא צו די בחורים, די שנות הבחרות, די בחור'ישע יארן דאס איז דער יסוד פון א מענטש פאר זיין גאנצן לעבן, וואס מ'איז זיך קונה אין די בחור'ישע יארן, תורה יראת שמים און מידות טובות, אויף דעם בויעט מען א בנין, זיין אייגן בנין, ער בויעט זיך אויף זיין התנהגות אויף זיין גאנצן לעבן, לטובה, אדער חלילה פארקערט, צו זיין א בחור א ירא שמים מתנהג בחסידות, עוסק צו זיין בתורה, זיצן און לערנען תורה בהתמדה, און נישט מבטל זיין קיין צייט אויף נארישקייטן, דאוונען אויפן קול מיט אן התלהבות מיט א ברען, מקיים זיין מצוות מיט התרוממות הנפש, מיט א חיות דקדושה, מ'האט א שאיפה, מ'האט א ציהל, איך וויל שטייגן אין תורה אין עבודה און אין גמילות חסדים, איך וויל מיך איינשאפן מידות טובות וישרות, אידעלע מידות, זיין א

אידעלער ווארימער חסידישער בחור, און אז מ׳טוט זיך דאס קונה זיין אין די בחור״ישע יארן, האט מען א שטארקן יסוד, און אויף דעם בויעט מען זיך אויף, אז מיטן אויבערשטן׳ס הילף וועט מען זיך אזוי פירן א גאנצן לעבן אין די שפעטער׳דיגע יארן.

זאגט אברהם אבינו, ׳ואקחה פת לחם׳, מיינט מען די תורה הקדושה, ׳וסעדו לבכם אחר תעבורו׳, אפילו נאך וואס מ׳וועט אוועק גיין פון דא, די תורה וואס ענק וועלן זיך איינשאפן דא, דאס יראת שמים וואס מ׳וועט זיך קונה זיין אין אברהם אבינו׳ס שטוב, ׳וסעדו לבכם׳ אהן א יצר הרע, ׳אחר תעבורו׳ נאכדעם ווען מ׳וועט אוועק גיין.

*

ואקחה פת לחם וסעדו לבכם, דאס איז געזאגט געוואלן פאר בחורים, עס שטייט פונעם רבי ר׳ שמעלקא, ער טייטשט דאס וואס די גמרא זאגט (שבת קנב.) שמואל האט געזאגט פאר רב יהודה, שיננא דו ביזסט א חריף, עד ארבעין שנין מיכלא מעלי, ביז פערציג יאר איז עסן גוט, העכער פערציג יאר משתי מעלי, איז טרונקען גוט, אזוי זאגט די גמרא. ס׳איז א פלא, אויף דעם דארף מען זיין דער גרויסער חריף? וואס דארף מען צו פארשטיין אין דעם? און פארוואס האט דאס שמואל געזאגט?

האט דער רבי ר׳ שמעלקא געזאגט, דער יצר הרע לאזט נישט אפ דעם מענטש קיינמאל, נישט אין די יונגערע יארן, און נישט אין די עלטערע יארן, אין די יונגערע יארן קומט דער יצר הרע און זאגט אים, כאפ אריין, ווי מ׳זאגט מאך א לעבן, כאפ אריין וואס דו קענסט נאר, איי א מענטש דארף דאך עפעס טוהן, ווען דו וועסט עלטער ווערן, ווען דו וועסט חתונה האבן, דו וועסט גיין אין כולל, ווען כ׳וועל זיין א יונגערמאן, ווען כ׳וועל זיין א טאטע פון קינדער, דעמאלטס וועל איך זיי מחנך זיין, דעמאלטס וועל איך זיין אנדערש, אבער יעצט לאז מיך אריין כאפן וואס מער. זאגט ער, ווען מ׳באקט אפ א ברויט, וואס פרישער עס איז אלס בע׳טעמ׳טער איז עס, אלס געשמאקער איז עס, ווי עלטער עס ווערט, ווערט עס שוואכער, ווערט עס געמיינער. אזוי איז אויך א מענטש, ווי פרישער ער איז, ווי פריה ער הייבט אן צו טוהן אין עבודת ה׳ אלס בעסער איז עס.

ביי די עלטערע יארן לאזט נישט נאך דער יצר הרע, ער קומט צו אן עלטערער איד ביי די עלטערע יארן, און דער יצר הרע זאגט אים, נו, יעצט ווילסטו ווערן פרום? יעצט ווילסטו ווערן ערליך? יעצט ווילסטו לערנען? אה, ס׳איז נישט פאר דיר, דאס איז פאר איינעם וואס הייבט אהן אלץ יונגערמאן ער הייבט אהן זיין לעבן, אבער יעצט איז שוין דערנאך, גיי שוין ווייטער אזוי ווי דו ביזסט שוין געווען, שטופ שוין אזוי דיינע יארן, זאגט ער, ׳וויין׳ ווי עלטער דאס איז אלס בעסער איז עס.

זאגט דער רבי ר׳ שמעלקא, עד ארבעין שנין, ביז צו די פערציג יאר, איז מיכלא מעלי, אז מ׳וויל מנצח זיין דעם יצר הרע, איז מיט עסן, ווייל עסן וואס פרישער ס׳איז אלץ בעסער איז עס, ווי יונגער מ׳הייבט אן איז בעסער, אבער העכער די פערציג יאר איז מישתי מעלי, קען מען מנצח זיין דעם יצר הרע מיט יין ישן וואס דאס איז דעת זקנים נוחה הימנו.

אברהם אבינו האט געזאגט ׳ואקחה פת לחם וסעדו לבכם׳, ואקחה פת לחם, כ׳וועל נעמען א פת לחם, פון דארט לערן איך ארויס אז וואס פרישער עס איז אלס בעסער איז עס, וסעדו לבכם. במילא דאס איז געזאגט געוארן פאר א בחור, וואס פרישער מ׳איז, ווי פריער מ׳הייבט אן אין עבודת ה׳, אין התמדת התורה, אלס בעסער און אלס שטערקער איז עס.

וועגן דעם איז דא צורך פאר יעדן בחור אויסצונוצן די צייט, די בחור״ישע יארן, מיט שמירת הזמנים, צו לערנען בהתמדה ברצופות, מ׳קומט ארויין און מ׳זעצט זיך אראפ לערנען אין שעה, די איינע שעה לערן איך איין שעה אהן א הפסק, אז מ׳לערט צוויי שעה, לערן איך צוויי שעה אהן א הפסק. נישט אביסל און מ׳איז מפסיק צו כאפן א שמועס, איך גיי אהער, נאר איך לערן ווען מ׳זעצט זיך אראפ, יעצט איז דער זמן הלימוד, צוויי שעה איז צוויי שעה, אבער די צוויי שעה איז געלערנט ברצופות.

*

עס איז באקאנט דער ישמח משה שרייבט אין א בריוו פארן זוהן, ער רעדט וועגן התמדת התורה, ׳שעה אחת בשנות הבחרות׳, איין שעה איז די בחור״ישע יארן, ׳כשנה אחת בשנות העמידה׳, איז אזוי ווי א יאר, איין שעה איז די בחור״ישע יארן איז ווי א יאר, א שעה מבטל צו זיין וואס דאס מיינט. א האלבע שעה מיינט א האלבע יאר. מ׳קען שטייגן אין די בחור״ישע יארן אסאך מער, אסאך שנעלער און אסאך העכער ווי אין די שפעטער׳דיגע יארן, איז חלילה מבטל צו זיין, ווייל ס׳איז א פסידא דלא הדר, עס קומט קיינמאל מער נישט צוריק, און ס׳איז א געוואלדיגע שאדן.

וועגן דעם דארף יעדער בחור זיך אכטונג געבן אויף זיך אליינס, נישט מבטל צו זיין די צייט בין כותלי הישיבה, און כל שכן אוועק פארן פון די ישיבה, נישט אוועק פארן מיט א תירוץ איך דארף דאס איך דארף יענס, וויפיל שעות דאס ברענגט ביטול הזמן.

דער יסוד פאר א בחור איז צו זיין מסודר מיט די סדרי הישיבה. מיט די זמנים. עס שטייט אין חינוך מצוה פ״ט,

קביעת הזמן בכל הענינים היא קיום עשייתה, קביעת הזמן דאס איז דער יסוד פון קיום עשיית המצוות. אז מ׳האלט זיך צו די זמנים, מ׳גייט שלאפן אין צייט, שטייט מען אויף אין צייט, גייט מען לערנען אין צייט, דאוונט מען אין צייט, עסט מען פרישטאג אין צייט, הייבט מען אהן די פארמיטאג סדר אין צייט, און אזוי דער גאנצער טאג איז מען מסודר און עס ווערט אויסגענוצט, אבער טאמער פארפעניעט מען די נאכט וואס דאס איז דער יסוד, אז מ׳פעניעט אוועק ביי די נאכט, א מענטש דארף דאך שלאפן, פארשלאפט מען אינדערפרי, שטייט מען אויף שפעטער, מ׳פארשפעטיגט דאס דאוונען, נאכדעם איז דער גאנצער טאג אזוי נישט מסודר, מ׳גייט נישט צו קיין שיעור, מ׳גייט נישט צו קיין פארלערנען, ווייל ער דארף דאך דעמאלטס עסן, ער האט דאך שפעט געדאוונט, אזוי איז דער גאנצער טאג אזוי פארדרייט, דער טאג גייט להפסד.

יעדן טאג דארף מען זיין מסודר, מ׳דארף לערנען א חסידיש ספר, מ׳דארף לערנען א מוסר ספר, פארן דאוונען איז נישט קיין פאזע, פארן דאוונען איז נישט קיין זמן וואס מ׳שטייט ליידיג, פארן דאוונען דארף מען אויסנוצן די צייט, אדער לערנט מען גמרא מיט תוס׳ צי שולחן ערוך, אדער לערנט מען א חסידיש ספר, מ׳טוט עפעס. און ביים דאוונען דארף יעדער בחור דאוונען אויף זיין פלאץ, מילה במילה מרישא ועד גמירא, פון אנהייב דאוונען ביז צום סוף.

אז מ׳פירט זיך אזוי קען מען זיך איינקויפן אסאך דפים גמרא, פרקים אין די מסכתא, און דאס דארף זיין דער יסוד פאר יעדן בחור, צו זיין א מסודר׳דיגער בחור, ווי כ׳האב געזאגט אז דער סדר הייבט זיך אהן ביי די נאכט, און אזוי גייט עס ביז צו די אנדערע נאכט.

*

אונז האבן מיר אנגעהויבן צו לערנען ׳מסכת כתובות׳ שיעור עיון דעם דריטן פרק, פרק אלו נערות, מ׳וועט אריין גיין אי״ה אין די סוגיא פון קם ליה בדרבה מיניה, ס׳איז א סוגיא עמוקה וואס עס ציהט זיך עטליכע דפים, יעדע שורה דא איז עמוק עמוק וואס איז מושך, און אז מ׳לערנט און מ׳איז זיך מעמיק, איז מען זוכה להבין ולהשכיל, צו פארשטיין, מ׳איז זוכה טועם צו זיין דער מתיקות התורה.

דער אויבערשטער זאל העלפן דער זמן זאל אדורך גיין בשלום, מ׳זאל קענען עוסק זיין בתורה מתוך הרחבת הדעת, מ׳זאל זוכה זיין צו סייעתא דשמיא, צו פארשטיין א בלאט גמרא דארף מען האבן סייעתא דשמיא, יעדער איינער לפי בחינתו לויט זיינע כשרונות.

מסכת כתובות ווערט אנגערופן אין די וועלט ״ש״ס קטן״, משום רוב ענינים וואס עס וועט מבואר אין די מסכתא, דארף מען אויסנוצן די צייט צו לערנען די מסכתא, אז מ׳לערנט אדורך די מסכתא באקומט מען א ידיעה, אויב דאס הייסט ״ש״ס קטן״, באקומט מען א ידיעה אין ש״ס קטן, דאס איז א געוואלדיגע זאך. עס איז א גרויסער ענין, ידיעת התורה, מ׳זאל האבן א ידיעה אין כמה וכמה פרקים, לערנען און חזר׳ן, און נישט סוף זמן, נאר גלייך אנהייב ווינטער, דארף מען אנהייבן צו לערנען און צו חזר׳ן, אז מ׳זאל קענען אדורך לערנען און איבער חזר׳ן די פרקי המסכתא.

און א בחור דארף צו לערנען הלכה למעשה, שולחן ערוך, דארף מען זעהן צו האבן א שיעור צו לערנען שולחן ערוך מ׳זאל קענען וויסן את המעשה אשר יעשון.

*

דער מנהג פון חסידים ואנשי מעשה, דער טאג זאל זיך אנהייבן מיט אויפשטיין פארטאג׳ס, השכמת הבוקר, דער פעטער ז״ל טייטשט ׳אנו משכימים והם משכימים, אנו משכימים לדברי תורה׳, מיינט מען דאס אויפשטיין פארטאג׳ס, לערנען פארן דאוונען, אזוי האבן זיך געפירט ערליכע אידן משנות דור ודור, אונז ווילן מיר זיך פירן כמנהג האבות, דארף יעדער בחור צו וויסן אז דער טאג הייבט זיך אהן פארטאג׳ס, יעצט איז ווינטער מ׳שטייט אויף עוסק צו זיין בתורה, און מ׳לערנט פארן דאוונען.

אוודאי עם קומט נישט אזוי גרינג אהן דאס אויפשטיין פארטאג׳ס, דער יצר הרע לאזט נישט, עס איז בע׳טעמ׳ט צו שלאפן, דער גוף האט הנאה, אבער מ׳דארף זיך מתאזר זיין בגבורה, מ׳דארף אויפשטיין, דאס איז די גבורה, אוזר ישראל בגבורה, מ׳שטייט אויף פארטאג׳ס.

ביי משה רבינו שטייט ׳כל עליותיו בהשכמה׳, טייטשט מען, כל עליותיו, אלעס וואס משה רבינו איז געשטיגן איז געווען בהשכמה, דורך דעם וואס ער איז אויפגעשטאנען פארטאג׳ס.

*

יעדער בחור, א חסידישער בחור, דארף זיך איינגעווואוינען אז מ׳גייט אין מקוה יעדן טאג פארן דאוונען, עס איז דא א חתם סופר אין די דרשות פאר ח׳ טבת, ער זאגט פארוואס מ׳זעהט אז ביי די תורה הקדושה איז דא שכחת התורה, מ׳פארגעסט לערנען שנעלער ווי מ׳פארגעסט אנדערע זאכן, אזוי זאגט דער חתם סופר, דער מציאות איז אז תורה פארגעסט זיך שנעלער ווי אנדערע זאכן, זאגט ער פארוואס איז דאס אזוי, ווייל די תורה איז א רוחניות׳דיגע זאך, און דער מענטש איז א גשמיות׳דיגע זאך, א מגושם׳דיגער חפץ, די

תורה הקדושה וואס איז רוחני וויל נישט רוהען אין א זאך וואס איז מגושם, דערפאר פארגעסט מען שנעלער תורה, אזוי זאגט דער חתם סופר. נאר אז מ׳איז זיך מזכך דעם חומר דעמאלטס קען מען געדענקען תורה.

און דאס קען זיין דאס ענין פון טבילה במקוה, אז מ׳טובל׳ט דעם גוף אין די מקוה, איז מען מטהר דעם גוף, מ׳איז מזכך דעם גוף, מ׳ברענגט אריין אביסל קדושה, מ׳ברענגט אריין טהרה אין גוף, און אז מ׳ברענגט אריין קדושה וטהרה אינעם גוף, איז מען זוכה צו געדענקען תורה.

דאס קען זיין דער פשט אין פרשת נח, עס שטייט אין פסוק ׳נח איש צדיק תמים היה בדורותיו׳, זאגט מען נאך פון הרב הקדוש רבי אורי מסטרעליסק ז״ל, ער זאגט צדי״ק תמי״ם הי״ה בדורותי״ו איז די סופי תיבות ׳מקוה׳, נח איז געגאנגען אין מקוה. את האלקי״ם התהל״ך נ״ח זאגט דער בעל הטורים איז סופי תיבות ׳חכם׳, נח איז געווען א חכם, עס איז געווען חכמתו מתקיימת, עס האט זיך געהאלטן ביי אים די תורה וואס ער האט געלערנט, ווי אזוי האט ער זוכה געווען צו דעם? אז נח איש צדי״ק תמי״ם הי״ה בדורותי״ו, אז ער איז געווען נזהר אין טבילת ׳מקוה׳, איז געווען תורתו משתמרת, האט זיך געהאלטן ביי אים די תורה.

בכלל איז דאך ידוע וואס דער מאור ושמש זאגט אין פרשת אמור, מ׳קען נישט זוכה זיין צו יראת ה׳, נאר אז מ׳איז נזהר אין טבילה אין מקוה, אזוי זאגט דער מאור ושמש, ער ברענגט דאס אז דער בעל שם הקדוש מיטן הייליגן רבי ר׳ אלימלך זיי האבן איינגעפירט אז מ׳זאל גיין אין מקוה, דאס וואס חסידישע אידן גייען אין מקוה, דאס איז די תקנה פונעם בעל שם הקדוש מיטן רבי ר׳ אלימלך, אזוי זאגט דער מאור ושמש.

אהן א טבילה במקוה קען מען נישט זוכה זיין צו יראת ה׳. און דאס איז דער אמת נח איש צדי״ק תמי״ם הי״ה בדורותי״ו איז סופי תיבות ׳מקוה׳, את האלקים התהלך נח, זאגט דער תרגום בדהלתא דה׳ הליך נח, אז נח האט געהאט יראת ה׳, ווייל נח איז געווען נזהר אין טבילת במקוה, האט ער זוכה געווען צו יראת שמים. קומט אויס, אז זוכה זיין צו תורה אדער זוכה זיין צו יראה, דארף מען נזהר זיין אין טבילת מקוה.

דאס איז געזאגט געווארן פאר יעדן בחור, און אז מ׳האט די זכיה יעדן טאג זיך צו פירן אזוי, האפט מען צום הייליגן באשעפער צו זוכה זיין צו תורה און צו יראת שמים.

אברהם אבינו האט געזאגט ״יקח נא מעט מים׳, דאס איז א רמז אויף די מקוה, ׳ורחצו רגליכם והשענו תחת העץ׳, ר׳גליכם ו׳השענו ת׳חת ה׳עץ שטייט אין ספרים – אזוי שטייט פון חיד״א - איז די ראשי תיבות ׳תורה׳, ׳יקח נא מעט מים, איז ׳ורחצו רגליכם והשענו תחת העץ׳, דעמאלטס קען מען זוכה זיין צו תורה. והשענו תחת העץ, ע״ץ מיינט מען הקב״ה, אזוי שטייט פון זוהר הקדוש ׳עץ׳ מיינט מען אילנא דחיי, קען מען זוכה זיין צו דביקות אין הייליגן באשעפער, ואתם הדבקים בה׳ אלקיכם. אז ס׳איז יקח נא מעט מים, דעמאלטס איז הקב״ה טהור ומשרתיו טהורים, יקח נא מעט מים והשענו תחת העץ.

*

די ישיבה איז איינגעטיילט, עס איז דאך דא זיבן טאג אין די וואך, מ׳לערנט א גאנצע וואך, תמידין כסדרן, אויך פרייטאג, ווינטער איז א קורצער פרייטאג, אבער א טאג איז עס, דארף מען זעהן אויסצונוצן דעם פרייטאג אויך, מ׳דארף מעביר סדרה זיין, מ׳דארף לערנען חומש רש״י, און שבת קודש אוודאי, שבת היא לה׳, דארף עס זיין א געהויבענער טאג, און מוצאי שבת, עס איז שוין ווינטער איז דא א לענגערע מוצאי שבת, דארף מען זעהן עס נישט מבטל זיין אויף לבטלה. אוודאי, מ׳דארף צו עסן סעודת מלוה מלכה, אבער מ׳דארף לערנען אויך מוצאי שבת, מ׳דארף צו האבן א שיעור מוצאי שבת.

ליל שבת קודש זיצט מען צוזאמען, הונדערטער בחורים זיצן צוזאמען בצוותא חדא, עס איז באמת אן עונג שבת, צו זיצן מיט די בחורים, זמירות שירות ותשבחות, מיט ווארימע חסידישע בחורים, ערליכע בחורים, מ׳דארף זעהן דאס ממשיך צו זיין, מ׳ברענגט אריין קדושת שבת אין די סעודת שבת, עס איז נישט קיין נאכטמאל, עס איז שבת קודש, און דאס איז אין אלע סעודות פון שבת, אויך שבת בייטאג.

אבער כל שכן סעודה שלישית וואס איז די בחינה פון יעקב אבינו מבחר האבות, איז ביי רעוא דרעווין זיצן חסידים, עס איז שוין אזוי איינגעפירט אזוי מקדמת דנא, האט מען איינגעפירט צו זיצן שלש סעודות ברבים, מ׳גיט אזוי פונעם שבת קודש מיט א כיסופין און מיט א געהויבנקייט.

אוודאי איז דא די וואס שטייען און קוקן אויפן זייגער וען ס׳זאל שוין זיין דער זמן מ׳זאל קענען אנטלויפן פונעם שבת, לא זו דרכינו, מ׳זיצט צוזאמען, חסידישע אידן זיצן צוזאמען, מ׳זינגט מיט אן השתפכות הנפש צום הייליגן באשעפער לכבוד שבת קודש, מיט א תוספת שבת. פאר תוספת שבת איז כל המוסיף מוסיפין לו, איז מען מוסיף פון הימל.

עס שטייט אין ישמח משה, מ׳זאגט אין די זמירות פון שבת קודש, ביי שלש סעודות, די דריי טעותים וואס דער יצר הרע וועט זיך טועה זיין לעתיד, פרעגט דער ישמח משה, ווי אזוי וועט זיך דער יצר הרע טועה זיין? מ׳זאגט דאס הויעך יעדע

וואך בי שלש סעודות, איז פארוואס ווייסט נישט דער יצר הרע? פארוואס וועט ער זיך טועה זיין?, זאגט דער ישמח משה אז פון דא איז א ראיה, אז ווען אידן זיצן בי שלש סעודות און זיי זינגען זמירות איז דער יצר הרע נישט דארט, דער שטן געפינט זיך נישט דארט. האב איך אמאל אזוי געזאגט, נאר וואו געפינט זיך יא דער יצר הרע דעמאלטס? אינדרויסן, דארט וואו מ׳שמועסט, דארט געפינט זיך דער יצר הרע.

*

מ׳האט פריער געשמועסט אז א חסידיש בחור דארף לערנען א חסידיש ספר, חסידישע ספרים יעדע איינע איז קודש, עס איז מלהיב לבבות, עס ברענגט אריין א פלאם, א ווארימקייט, א חמימות, א חסידישער בחור מוז לערנען א חסידיש ספר.

בכלל דארף מען זיך צו פירן במילי דחסידא, א חסידישער בחור דארף וויסן איך פיר מיך חסידיש, דאס דארף זיין זיין ציהל, איך וויל זיין חסיד״יש אין אלע ענינים, אין לבוש, אין התנהגות, און אין דיבור, בכל ענין וענין. זיך דערווייטערן פון יעדע זאך וואס רירט אן מאדערניזום בכל ענין.

*

עס איז אן איסור אויף יעדן בחור צו האבן די כלים, עס איז דא פארשידענע כלים מכל המינים, דרכן לילך ולהזיק, איז דא א גרויסע הקפדה פון די ישיבה אויף דעם, ואין עונשין אלא אם כן מזהירין, איך וויל יעדן בחור בעטן, אין ישיבה טאר נישט אריין קומען א בחור מיט א טעלעפאן.

כ׳האב געהאט א גרויסע בושה, עס איז געווען יעצט בין הזמנים, א איד האט מיר די וואך אריין געברענגט, א בילד פון בחורים דא אין קרית יואל אין פאליש, מיט די תפילין, און ער האלט דעם טעלעפאן, א איד האט מיר דאס אריין געברענגט, דאס איז געווען יעצט בין הזמנים, ער האט מיר געברענגט נאך אפאר בילדער אז איך זאל הנאה האבן, ווי מ׳זיצט נאך אפאר בחורים מיט די תפילין און דעם טעלעפאן, אנדערע בחורים זיצן בצוותא חדא, יעדער האט זיך זיין טעלעפאן, יעדער איז אזוי אריין געטוהן, די בחורים זיצן אזוי, כ׳האב עס באקומען אזוי, כ׳האב גרויס נחת געשעפט, כ׳וויל אייך זאגן כ׳האב מיך געשעמט. כ׳וויים נישט וויפיל אזייגער דאס איז געווען, כ׳שטעל מיך פאר אז דאס איז נישט געווען צווישן זעקס און זיבן אינדערפרי, כ׳שטעל מיך פאר אז דאס איז געווען צווישן צוועלעף און איינס, דער בחור מיט די תפילין איז געווען צווישן צוועלעף און איינס.

*

כ׳וויל דערמאנען דער ענין פון גיין צו חתונות, יעדער בחור וויייסט, עס איז א תקנה נאך פונעם פעטער ז״ל, מ׳קען זאגן באלד זעכציג יאר צוריק, אז די בחורים פון די ישיבה זאלן נישט גיין אויף קיין חתונות, ער האט עס דעמאלטס געזאגט, און איך וויל זאגן פאר יעדן בחור, מ׳מיינט לך ולך, לך אף לך, מ׳מיינט יעדן בחור, קיינער זאל דאס נישט נעמען פאר גרינג, נישט צו קיין חתונות און נישט צו קיין תנאים׳ס, תנאים איז נאך ערגער פון חתונות, דער אויבערשטער וועט העלפן צו די אייגענע שמחות וועט מען גיין, צו קרובים דאס זאג איך נישט.

*

יעדער בחור דארף וויסן די תכלית פון זיין קומען אין ישיבה, צו שטייגן אין תורה און יראת שמים און מידות טובות, און עס איז נישטא א בעסערער מקום, א מקום וואס זאל זיין מוכשר פאר דעם ווי אונזער הייליגע ישיבה, די ישיבה וואס דער פעטער ז״ל האט דאס מייסד געווען, און ער האט געהאט השתוקקות דאס ארויס צו ברענגען אהער קיין קרית יואל, דער טאטע ז״ל האט דאס מוציא געווען מכח אל הפועל, און חותמם ניכר עליהם, דער מקום איז זייער מוכשר, אוועק פון די ישיבת כרכין קשה, מ׳קען זיצן אפגעזונדערט פון די גשמיות׳דיגע וועלט, צו שטייגן אין תורה ויראת שמים.

יעדער בחור דארף צו דאנקען דעם באשעפער אז ער האט זוכה געווען אנצוקומען אהער אויף דעם מקום צו זיין א תלמיד פון די הייליגע ישיבה וואס האט אויף זיך א חותם המלך, א געוואלדיגע קדושה עליונה, מ׳קען זוכה זיין דא אויף דעם מקום צו כתרה של תורה מיט הצלחה מרובה בעזר שמו יתברך.

דער אויבערשטער זאל אונז העלפן, מ׳זאל זוכה זיין צו לערנען מיט הרחבת הדעת, זיצן אין ישיבה על מי מנוחות, אלע בחורים תלמידי הישיבה זאלן מצליח זיין אין די לימודים, זיי זאלן טאקע שטייגן במעלות התורה, אין מידות טובות, אין די ג׳ עמודי עולם, תורה עבודה וגמילות חסדים.

און אז מ׳רעדט פון גמילות חסדים, א בחור דארף עוסק צו זיין אין לימוד התורה, עבודת ה׳ זו תפילה, און גמילות חסדים, דער פעטער ז״ל האט געלייגט א שטארקער יסוד אז די בחורים זאלן גיין נאך געלט, זיי זאלן עוסק זיין אין גמילות חסדים, און דאס דארף מען זהן ממשיך צו זיין.

דער אויבערשטער זאל העלפן אלע זאלן זיין געזונט בבריות גופא ונהורא מעליא ביז דער אויבערשטער וועט העלפן מיר וועלן זוכה זיין מקבל צו זיין פני משיח צדקינו במהרה בימינו אמן.

עטרת זקנים בני בנים ותפארת בנים אבותם

הננו מתכבדים להזמין את מע"כ להשתתף
בשמחת נישואי נכדינו היקרים שיחיו לאו"ט בשעה טובה ומוצלחת,
בברכה שתזכו לראות בשמחת כל יוצ"ח מתוך נחת והרחבה
ונזכה בקרוב להרמת קרן בית ישראל ולבנין ביהמ"ק בב"א
וע"ז באנו עה"ח ידידיכם הדו"ש הטוב

משה יעקב ראטער
בני ברק

דוד יואל וויס
ירושלים ת"ו

יחזקאל משולם טעלער וב"ב
בני ברק

העליה לתורה
בעזהשי"ת בשבת קודש פרשת חיי שרה
בביהמ"ד הגדול דקהל ייטב לב דסאטמאר
רח' ישמח משה 22 קרית יואל, בני ברק
זמן התפילה בשעה 8:30
קידושא רבא לאחר התפילה

בעזהשי"ת

נעלה את ירושלים — על ראש שמחתנו

עוד ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים

קול ששון — וקול שמחה
קול חתן — וקול כלה

בשבח והודיה להשי"ת על כל הטוב והחסד אשר גמלנו
שהחיינו וקימנו והגיענו לזמן הזה
הננו מתכבדים להזמין בקריאה של חיבה את כבוד קרובינו וידידינו
להשתתף ולקחת חבל בשמחת כלולות בנינו היקרים שיחיו

החתן הבחור המופלג בתו"ש — הכלה הבתולה המהוללה

שמואל נ"י — עב"ג — **מליא ריזל** תחי'

שתתקיים בעזהשי"ת למז"ט ובשעה טובה ומוצלחת
ביום חמישי לסדר "ויתן לך... מטל השמים ומשמני הארץ" פר' תולדות
א' דר"ח כסלו תשפ"ג הבעל"ט
באולמי "היכלי מלכות" רח' שלמה המלך 18 בני ברק
קבלת פנים בשעה 5:30 — החופה אי"ה בשעה 6:30

ואי"ה בשמחתכם ישמח לבנו גם אנו
ידידיכם המצפים לקראת בואכם לשלום

הורי החתן
יחזקאל ראטער
וב"ב
קרית יואל - בני ברק

הורי הכלה
אפרים אליעזר טעלער
וב"ב
קרית יואל - בני ברק

לעילוי נשמת

האה"ח

מרת **רחל לאה בראך** ע"ה

ב"ר **שמואל חיים** ז"ל

נלב"ע א' כסלו

ת. נ. צ. ב. ה.

הונצח ע"י בנה ידידינו הרבני העגיד הנכבד

רודף צדקה וחסד, בכל עת תמיד

מוה"ר **שמואל חיים בראך** הי"ו

מנכבדי קהילתינו הק'

בבארא פארק

בס"ד

סדר ימי ביקוד המדומם

של כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

בעירינו מאנטרעאל יצ"ו

פ' חיי שרה - תולדות הבעל"ט

קהל
יעב"ל
ד'מאטמאר
מדרשה בי' ומקק ומזרק
מדרש בית הקלאזאר
בית מדרש
בית אשורר ומזרק
מוסדות

השבת נעים הנשמות

בצל הקודש

זמן הדלקת הנרות
בשעה 4:05

התפילות ליל ויום השב"ק
יתקיימו בעזה"ה
בהיכל בית מדרשינו הגדול
מנחה עש"ק: 4:45
תפילת שחרית: 9:15
מנחה יום שבת: 4:40

עריכת שולחן השהור
ליל שב"ק
בשאטער העגקר
Durocher cor. Van Horne
יתר הפרטים יתפרסמו בפרד

מגיני מגזה וסעודת רעוא דרעוין
בשאטער העגקר

הגה

יסד חיי שרה

ביאת צדיק לעיר
הדפעת כ"ק מרן
רבינו הגה"ק שליט"א
לשערי עירינו
בערך בשעה 6:30 אחה"צ
ראשי הקהילה ופני העדה
יקבלו פני הקודש בהעירפארט

קבלת פנים רבתי
בהיכל בית מדרשינו הגדול
בשעה 8:30

יום ה חיי שרה

תפילת שחרית
ביחד עם ילדי תשב"ר
בשעה 9:30

מסיבת לחיים ודברות קדוש
אחר התפילה
בהיכל בית מדרשינו הגדול

מלכך

ביקורי קודש
אצל רבני עירינו
שליט"א

קבלת קהל
בבית האכסניא
בשעות הערב
סדרי הזמנים ופרטים נוספים
514-447-0152 #350

עש"ק חיי שרה

לימוד שעות רצופות
ע"י בחורי חמד דקהילתנו הק'
בהיכל בית מדרשינו הגדול

תפילת שחרית ברוב עם
בשעה 9:30

קבלת פנים ומסיבת לחיים
ע"י בחורי חמד במסירת
מפעל ובחרת בחיים
אחר התפילה

יבא

מוצאי ש"ק

קבלת קהל
בבית האכסניא
בשעה 8:30

מעמד נהדר
כתיבת האותיות
לגמרה של תורה
בקול רנה ותודה המון חוגג
בשאטער העגקר
בשעה 10:00

יום א תולדות

תפילת שחרית
בבית מדרשינו הגדול
בשעה 9:30

ביקורי קודש
אצל רבני עירינו שליט"א

קבלת קהל
בבית האכסניא
משעה 2:30

לך

מעמד
הכנסת ספר תורה
הס"ת תצא
מבית משפחת שפיטצער
285 De L'Epee
בשעה 3:00
להיכל בית מדרשינו הגדול

ריקודי קודש
בהיכל בית המדרש

מעמד האדיר
חנוכת הבית וכינוס אנ"ש
באולם קראון פלאזא
בשעה 8:00

יום ב תולדות

תפילת שחרית ומסיבת לחיים
בדברי חזקה
לאברכי כוללינו
בהיכל בית מדרשינו הגדול

קבלת קהל
בבית האכסניא
אחר צדדים

ביקוד המדומם
גמח הבנין וחעטרת הבית
בית מדרש עדתינו החדש
מאטמאר מאנטרעאל

יתר פרטים יתפרסמו במודעות נפרדות

NUAH 347.916.6824